

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:	za Nemčijo:
celo leto skupaj naprej . . . K 50—	celo leto naprej K 55—
pol leta 25—	za Ameriko in vse druge dežele
četrt leta 13—	celo leto naprej K 60—
en mesec 450	

Vprašanjem glede inzeratov se naj priloži za odgovor dopisnica ali znakna. Upravištvu (spodaj, dvorišče levo). Knaflova ulica št. 5, telefon št. 85.

Izhaja vsak dan zvečer izvenredne številke in praznike.

Inzerati se računajo po porabljenem prostoru in sicer 1 mm visok, ter 54 mm širok prostor: enkrat po 12 vln, dvakrat po 11 vln, trikrat po 10 v. Poslano (enak prostor) 39 vln, nate in zahvale (enak prostor) 20 vln. Pri večjih inzeratih no dogovora.

Novi naročniki naj pošljijo naročila vnaprej po nakazilu. Na samo pisne naročbe brez poslatve denarja se ne moremo nikakor ozirati. „Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani

dostavljen na dom ali če se hodi ponj:

celo leto naprej K 48—	četrt leta 12—
pol leta 24—	na mesec 4—

Posamezna številka velja 30 vinarjev.

Dopis naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo: Knaflova ulica št. 5 (v L. nadstr. levo), telefon št. 24.

Dan narodnega vstajenja v Zagrebu.

Hrvatski sabor proklamira neodvisnost jugoslovanske države in priznava NV. kot najvišjo politično oblast SHS. — Generaliteta in vojaštvo zagrebške garnizije priseglo zvestobo NV.

Vrhovna narodna oblast SHS.

Zagreb, 29. oktobra. Narodno Vjeće je sklenilo v včerajšnji seji, da se proglasi za vrhovno oblast v vseh jugoslovanskih pokrajinah, ki so zastopane v Narodnem Vjeću, ter da razglasi to - le

predsedstvo Narodnega Vjeća: dr. Anton Korošec, predsednik; dr. Ante Pavelić, podpredsednik; Svetozar Pribičević, podpredsednik; dr. Srdjan Budisavljević, dr. Ante Drinković, dr. Ivan Lorković in dr. Albert Kramer, tajniki.

Nova hrvatska vlada.

Zagreb, 29. oktobra. Predsedstvo je sklenilo v včerajšnji seji, da se 29. oktobra sporočilo za Hrvatsko in Slavonijo: bansko oblast Antonu Mihalo- viću; vodstvo oddelka za bogočastje in prosveto Milanu Rojcu; pravosodje dr. Aleksandru Bada- ju; oddelek za narodno gospodarstvo dr. Živku Petričiču; notranje zadeve dr. Srdjanu Bu- disavljeviću. Za poverljivke so bili imenovani: Za finance Franjo Braun, za socialno skrb Viljem Buk- sek; za pošto, brzojav in telefon Cezar Akačić; za železnice Večeslav Wilder; za narodno obrambo dr. Ante Drin- ković; za prehrano Edo Marković; za trgovino in obrt dr. Đuro Šurmin.

Reka v rokah vrhovne oblasti SHS.

Zagreb, 29. oktobra. Zvečer je pri- spelo to - le oficijozno sporočilo: Kra- jevni odbor Narodnega Vjeća na Suša- ku je obvestil oblasti na Reki, da je prevzel oblast nad Reko. Na vseh jav- nih poslopih na Reki so razobešene

hrvatske zastave. Guverner Jekelhus- sy se je z madžarsko kolonijo ob 4. popoldne s posebnim vlakom odpeljal z Reke.

Reka, 29. oktobra. Reko so zopet zavzeli hrvatski vojniki. Vse mesto je v hrvatskih zastavah. Madžarsko voja- štvo je moralo zapustiti mesto. Sušaški most je zastražen s strojnimi puškami. V mestu vlada mir, samo Madžari beže iz mesta.

Reka, 29. oktobra. Guverner je Re- ko zapustil. Tudi madžarske oblasti se odpravljajo z Reke.

Dunaj, 29. oktobra. „Allgem. Ztg.“ poroča z Reke: S privolenjem ogrske vlade je bila Reka prostovoljno izročena hrvatskim vojakom. Dva generalstaba častnika sta potrdila na zborovanju ge- neralnega štaba, da je nemogoče držati mesto v slučaju kakšnega napada. Vladni komisar na Reki izjavlja, da je dobil od ogrske vlade naročilo, da naj, če treba, brez krvoprelitja prepusti mesto hrvat- skim vojakom. Ogrska državna policija je odstranila vse ogrske grbe ter se je odpeljala v Budimpešto. Tudi ogrski vladni komisar je zapustil Reko. V me- stu se je ustanovila meščanska garda in narodni komite.

Iz Reke je dosel poveljnik čet ter se postavil v Zagrebu pod poveljništvo Narodnega Vjeća. Naročeno mu je bilo, da se vrne na Reko in da prevzame upravo.

Armada in mornarica se priprata nadaljnjemu službovanju.

Dunaj, 28. oktobra. Vojno minist- rstvo je bilo obveščeno od mornariške- ga poveljništva ter od armadnega vr- hovnega poveljništva, da se upira voja- štvo in mornarica nadalje vršiti službo. Dotično obvestilo, ki je bilo odposlano od mornariškega poveljništva in ar- madnega vrhovnega poveljništva ne samo na vojno ministristvo, marveč tudi v posebnih pismih na vse Narodne svete, se glasi:

Glasom zanesljivih vesti je nepo- sredno pričakovati izbruh uporniške- ga gibanja med vojsko in mornariškim moštvom v vojnih lukah v Pulju in Kotoru. Moštvo namerava razdeliti

provijant in obleke ter zaloge denarja, zapustiti ladje in odpotovati v domo- vino.

Brodovno poveljništvo je mnenja, da bi mogla le brzajavna izjava vodi- teljev Narodnih svetov, ki pozivlja mo- štvo, da naj ohrani mir in red tako dolgo, da se sklene mir in odposlanje zastopnikov narodov v glavna vojna pristanišča Puli in Kotor, morda še za- drži katastrofo.

Brodovno poveljništvo bo 28. ok- tobra v posebnem nagovoru sporočilo mornariškemu moštvu, da je povabilo voditelje Narodnih svetov, da naj po- šljejo svoje zastopnike v vojna pri- stanišča.

Narodno vojs o Imamo.

Zagreb, 28. oktobra. Danes dopolne se je sestal častniški zbor 25. dom. p. p. v Zagrebu pod svojim poveljnikom pod- polkovnikom Kučakom. Po kratkem po- svetovanju je bil sklican ves polk na dvorišče vojašnice. Častniki so se posta- vili polku v vrste in podpolkovnik je po kratkem nagovoru zaprisegel ves polk za Narodno Vjeće. Godba je igrala na- rodno himno in ves polk je navdušeno pozdravil novo jugoslovansko državo. Moštvo in častniki so sneli čepice z glav, odsvrtili rožete in jih nadomestili s srbsko - hrvatsko - slovensko troboj- nico.

Zagreb, 28. oktobra. Danes popol- dne sta prišla k Narodnemu Vjeću vo- jaški zapovednik Zagreba general pe- hote Luka Sušaric in zapovednik domo- branstva Miho Mihaljević. Postavila sta vsa oboroženo silo v Hrvatski in Slo- vni, zlasti v Zagrebu, pod poveljništvo Narodnega Vjeća. Izjavila sta, da se brezposlojno podvržeta poveljem Na- rodne Vjeća. Narodno Vjeće je z odoba- vanjem vzelo izjavo vojaških dostojni- stvenikov na znanje. Vsa moč v Hrvat- ski in Slavoniji je sedaj v rokah Na- rodne Vjeća ter bo prva skrb naše vlade, da raztegne svojo moč tudi na sloven- ske pokrajine.

Avstro-Ogrska mornarica — brodovje Jugoslavije?

Zagreb, 29. oktobra. Vojno minist- rstvo, mornariška sekcija, se je v po- novnih brzajavkah na vrhovno narod- no oblast SHS obrnilo s prošnjo, da in- tervenira pri moštvu vojne mornarice, ker grozi moštvo s 1. novembrom za- pustiti brodovje in je prepustiti svoji usodi. Vrhovna oblast SHS je vojnomu ministristvu, mornariški sekciji, brzajavno odgovorila, da je pripravljena posredovati, če vojno ministristvo iz- roči celo brodovje v roke vrhovne obla- sti SHS. Vojno ministristvo je v nujni brzajavki odgovorilo ter se sklicuje na dejstvo, da je moštvo vojne mornarice sestavljeno iz raznih narodnosti in je torej nemogoče izročiti brodovje Na- rodnemu Vjeću, zaprosilo pa je ponov- no za intervencijo in za odposlanje de- legatov.

Vrhovna oblast je na ponovne brzajavke vojnega ministristva ponovila svoje stare zahteve, utemeljujoč jih z dejstvom, da so Jugoslavlani edini na- rod nekdanje monarhije, ki poseduje obal ob morju. Če se brodovje ne iz- roči vrhovni oblasti SHS, se ga bodo polastili Italijani. Istočasno je vrhovna oblast določila kot delegate za Puli in ostala pristanišča te - le člane osred- njege odbora: dr. Tresić - Pavičić, dr. Čok in Viljem Buksek. Ti naj se pogaja- jo z mornarji. Delegati so se še da- nes ponoči na vojaških avtomobilih odpeljali v Puli.

Preki sod na Hrvatskem.

Zagreb, 29. oktobra. Z ozirom na dejstvo, da so se ponekod pojavili slu- čaji ropanja, zlasti s strani dezertirjev, in da je bilo poskušeno razdreti želez- nice, je vrhovna oblast naročila Hrvat- ski vladi, da proglasi od jutri naprej preki sod za zločine upora proti obla- sti, umora, ropu in poškodovanja jav- nih naprav v županijah Srijem, Viro- vitica, Belovar in Požega.

Amnestija na Hrvatskem

Zagreb, 29. oktobra. Vrhovna oblast je sklenila proglasiti amnestijo za vse politične in vojaške obsojence.

Ustanovitev pokrajinske vlade v ostalem jugoslo- vanskem ozemlju.

Zagreb, 29. oktobra. Vrhovna oblast je sklenila ustanoviti po vzoru Hrvat- skih pokrajin pokrajinske vlade tudi

za slovenske in istrske pokrajine v Ljubljani, za Bosno in Sarajevu in za Dalmacijo najbrže v Splitu. Tozadevna imenovanja je pričakovati v najbližnjih dneh.

Sporočilo poveljnika ju- gozapadne fronte.

Zagreb, 29. oktobra. Narodno Vje- će je v svoji včerajšnji seji sklenilo, sporočiti poveljniku jugo - zapadne fronte, podmaršalu Metzgerju, da naj z ozirom na dejstvo, da se Slovenci, Hrvati in Srbi ne nahajajo z doseda- njimi sovražniki avstro - ogrske mo- narhije v vojni, takoj odpusti s fronte srbske, hrvatske in slovenske čete ter jih pošlje domov.

Velike manifestacije v Zagrebu.

Zagreb, 28. oktobra. Danes čez dan so bili odstranjeni v Zagrebu vsi mad- žarski grbi in vsi orli na vojašnicah. Na vojašnicah vise zastave našega naroda. V saboru zboruje Narodno Vjeće, ki se- stavlja narodno vlado, ki naj vodi posle tako dolgo, da nastopi definitivna vlada.

Finančni temelj Jugo- slavije.

Zagreb, 28. oktobra. Zveza industri- jalcev je imela včeraj in danes zborova- nje. Danes je prišlo k Narodnemu Vjeću odposlanstvo zveze hrvatskih industri- jalcev ter dalo Narodnemu Vjeću na raz- pologo kot prvi temelj za novo državo SHS. vsoto 50 milijonov kron.

Manifestacijski sprevod v Ljubljani.

29. oktober — zgodovinski dan za ljubljansko mesto. Manifestacije, ka- korna se je vršila ta dan za neodvisno svobодно in samostojno državo SHS. Ljubljana se ni doživela. Moški večino- ma na bojišču, na sto in sto jih je padlo in odšlo iz naših vrst, sto in sto jih je ugrabilo zavratna bolezen, tisoči se morajo potikati v streških larkih pre- žeti, kakor zver na plen, ki mu ga vrže slučaj. Z gnevom in mržnjo do zatirale- cev in krvoločnih gospodarjev se mo- rajo uklanjati tuječim poveljem. Ne radovoljno, z globokim uporom v duši so sledili ukazom, da so nehoti in z najglobljim uporom v duši pomagali moriti one, ki so jih smatrali za svoje osvoboditelje. Se le ko je začela razpa- dati ta trla in do mozga gnala oblast, ki je hujšala narod proti narodu, bra- ta proti bratu na poboi, se je pričelo tudi v našem narodu svobodnejše diha- nje. Sedaj, ko je usoda prisilila našo vlado, da je morala odložiti orožje in zaprositi svoje sovražnike za premirje, je bila prisiljena obenem tudi priznati slovenskim narodom njih pravice. Tega priznanja nismo potrebovali. To je bila naša pravica, ki bi si jo bili izvojevali tudi brez avstrijske vlade. Toda pri- znanje vsega sveta, priznanje vsega

človeštva, ki se bori za svobodo in kul- turo, nas je vzradostilo in to priznanje nam daje trdno prepričanje, da bomo dosegli vse, kar smo zahtevali za svoj narod. Iz lastne moči smo si že ustva- rili temelje svoje državne organizacije in je naše deło uspelo že tako daleč, da lahko z mirno vestjo trdimo, da so po- loženi neposredni temelji naše države. Te zavesti in upanju v lepo bodočnost troediniga naroda SHS, je veljala ma- nifestacija, ki se je vršila ta dan v Ljubljani.

Že v zgodnjih jutranjih urah se je zbiralo občinstvo po ulicah. Zlasti ži- vahno je bilo na glavnem zbirališču na Dunajski cesti pred pošto. Prostrano stavbišče je bilo napolnjeno ljudi, ki so se hoteli udeležiti manifestacijskega sprevoda in gledalcev. Iz bližnje ljub- lijanske okolice so prihitali udeležniki peš in na okrašenih vozovih z zastava- mi in trakovi v barvah našega naroda. Ob 9. se je začel pomikati sprevod po Dunajski cesti mimo kolodvora, po Rea- ljevi cesti čez Glavni trg, preko Senti- jakobskega mosta skozi Vegovo ulico pred deželni dvorec in potem nazaj po Wolfovi in Prešernovi ulici pred hotel Slon. Sprevod je otvorila kavalkada Sokolov, katerim je sledila dolga vrsta

LISTEK.

Dunaj leta 1935.

Dvajset let že nisem občutil potrebe potovati na Dunaj, na tisti Dunaj, brez katerega prej nismo mogli živeti. Dvaj- set let že nisem videl niti Ringstrasse z glasovitimi saloni, ideali nekdanjih Su- steršičev, Smeralov, Frankovcev, niti schönbrunnskega zoologiškega vrta, niti ne ognjišča dunajske kulture — Pratra. Sedaj, na stara leta, ko imam dovolj ča- sa zbnjati stare spomine, pojdem pogre- dat na Dunaj.

Malo neprimerno je, da železniška zveza iz Ljubljane ne gre skozi Dunaj, nego skozi Wilsonovo mesto — Požan — koder gre ves promet češkoslovanske države na jug. Na postaji čakam na vlak in se v duhu pobavim s sliko, ki jo bom kmalu gledal. Predstavljam si sedanji Dunaj kot razvalino, pusto me- sto s praznimi stavbami in na misel mi hodi slika iz Sibilinoga prerokovanja o Pragi: »Pride vojna, Praga izgine, pro- pade, razvali se v grobljo. . . Po Karlo- vem mostu pripelje mladenič, ozre se po Vitavi, po pustih obrežjih in gričkih naokoli. Zamahne z bičem čez to kame- nito puščino v ono stran, kjer so se nekdanj dvigali Hradčani, ponosni grad

čeških kraljev. Hladno pravi: »Glej, tu je stala Praga!«

»Glej tu je stal nekdanj Dunaj, ki je živel od znoja, solz, krvi Slovanov!«

Odkar so se zatirani sužnji osvobo- dili in postali enakopravni člani člove- ške družbe, odkar jih več ne molze Du- naj, je mesto propadlo! Tako sem si mislil.

Na Dunaju spoznam, da sem se po- polnoma varal v svoji fantaziji. Živi! Neusmiljeni tok zgodovine ni odnesel tega mravljišča. Sicer sem kmalu spo- znal, da kodj ljudstvo po drugih potih kakor nekdanj, ali življenje poteka kakor povsod na svetu. Se vedno tista sivina dolgočasnega, plitkega mesta z oklod- nimi fasadami, s cenimi okrasni nespa- metnega dekleta; nemarno, bebasto. Vse to je še stara ostalina; prej so nazivali to »nakit«, glasoviti dunajski »chic«, danes je mesto podobno izsušenemu mrtvecu s štrlečimi kostmi. Ljudstvo pa je zavrglo stare oblike, izpremenilo se je; Dunaj je preživel revolucijo, plitko — dunajsko — revolucijo.

Komaj stopim s kolodvora, ko za- pazim, da so izginili vsi cilindri, fraki, uniforme. Ljudje so oblečeni v navadno obleko: na glavi kape in komodne robce okoli vratu. Frake in cilindre imajo sa- mo vozniki in fижakarji. V kaj čudnih oblekah so številni hotelski slugi, spoz- nal sem v njih nekdanje nošnje Czerni- nov, Hussarekov, Seidlerjev in drugih. Na čestni železnici slišim mnogo češke

govorice; nihče se ne spotika nad tem, niti ne znani rdečezabuhli obrazi z okrvavljenimi očmi. Nihče ne laja na češki govoreče ljudi. Vsi znajo češko, tudi sprevodniki, ki na češka vprašanja od- govarjajo češko. V hotelu — hiša prve vrste — me sprejme vratar v uniformi avstrijskega ministra z nemim poklo- nom. Z drugimi gosti, Čehi, govori če- ško, ali takoj opazim, da to ni kak gla- soviti Wenzel Kudatschek nekdanje ge- neracije, nego pravi Nemece. Tudi če- vlje nam snaži Nemece, sobarica je Nem- ka. Generacija zantčevanih čeških slug in poslov je izumrla popolnoma. Slova- ni ne proizvajajo več slug. Nemci so se navadili, da služijo sami.

Na ulici ne srečujem več smešnih Tschumbelikov in sličnih nakaz, na tir- mah so povsod poleg nemških tudi na- pisi v drugih jezikih, v jezikih sosed- njih ali svetovnih narodov. Skoro ni več germaniziranih imen, povečini so nem- ška. Glavne ulice in trgi: vse popolno- ma izpremenjeni. Vidim napise: »Hus- sarek & Co., trgovina z igračami na drobno in na debelo«, »Taaffe, Koerber & Comp., čevljarstvo«, »Wimmer, kolo- nialno blago«, »Benedikt, bančni po- sel«, »Montenovo, Desfours, Schönborn, Plener, Krobotin, Conrad in drugi, kate- rili očetje, dedi, pradedi so že izza pra- gmatične sankcije ošabno sedeli na biro- kratških stolcih, vsi ti so postali sedaj trgovci. Imena, ki smo jih dvesto let ču- teli na vizitnicah na vratih raznih mi-

nistrstev, predstojništev, glavarstev itd., se bleste sedaj na uličnih napisih trgovin. Gospodje so pobegnili iz palač. Ni jih preganla revolucija, iztirala jih je beda, glad, ker ljudstvo ni hotelo več vzdržavati cele armade neznanic, pohaj- kovalcev. Ker so hoteli živeti, so morali ven, na ulico, med narod, živeti in delat med narodom. Zagrabili so, kar jim je bilo najbližje, polotili so se »kšefta«. Žid jim je prožil roko, da se spasi sam. Drug je pomagal drugemu in tako tiči za vsakim Stürgkhom, Berchtoldom, Czerninom, Seidlerjem znajlični »Co., G. m. b. H.«, kar se pravi: Žid je gospo- dar; gospod, ki je dal firmi ime, pa trdo dela kot njegov uslužbenec. Tako na daleč so se razbili valovi svetovne de- mokracije, velike in silajne, po plitkih, blatnih bregovih umazane Donave. Ti- sti, ki so se prej smatrali za nenadkri- livje stebre države, so se zatekli v G. m. b. H., in ker je usahnil zlati tok iz čeških in drugih slovanskih dežel, so šli iz kancelij v židovske štacune.

V Pratu je živo kakor nekdanj; tu- di tam so našli zaslužka mnogi, ki so bili prej »kavalirji«. Na neki zgradbi čitam Kabaret Seidler in še danes vodi ta ka- baret slavnega očeta slavna hči Alma. Nekoliko vrtljakov ima tu nekdanje sta- ro državno plemstvo.

Med mnogimi znamenitostmi Duna- ja, za katere sem se zanimal in ki sem jih obiskal, je tudi glasoviti parlament. Obdržali so ga kot zgodovinski spomin,

spomenik zadnjih ostankov fevdalizi- ma in duševne teme. Sedaj ga semter- tia rabijo za ljudske veselice in javna zborovanja. Pred glavnim vhomom nas je nekoliko obiskovalcev sprejel vratar v livreci nekdanjih parlamentarnih slug, osivl, nabugan starček hromih nog. Go- voril je dobro češko.

»Kaj ne, invalid iz svetovne vojne?«

»Ne, gospodje! Jaz sem Wolf, Her- mann Karl Wolf, ki je tako dolga leta zastopal tukaj nemški narod. Tako mi plačuje moj narod. Sluga sem na stara leta, v zadnjem ostanku srednjega ve- ka, doma ni bilo zame mesta. Ako bi ne dobival miloščine od dobrih ljudi in bi mi češki narod ne plačeval po par kro- nic na leto do smrti, ker sem mu s svo- jo brezglavo politiko mnogo pomagal, bi moral umreti glada.

Stopimo v ogromno, dobro znano parlamentarno palačo. Skozi streho pa- da dnevna svetloba v globoko praznoto, kamenito tišino. Tišina, samota, neskon- čni »nič« duši spomine, teži misli. Težko se je iznebiti misli, kaj vse se je tu do- gajalo in kako je vse minilo in se ne vr- ne več. Topo in brez vsega zmisla ter zveze z današnjim svetom zro v praz- noto mramorni kipi bivših zborničnih predsednikov, nekaj življenja kažejo sa- mo slike po ogromni dvorani. Nobena vrata se ne odpro, od nikoder ni slišati korakov, nikjer znanih obrazov, nič več fistega parlamentarnega trušča in vrša- nja. Ugaslo ognjišče je to, ki ni nikogar

okrašenih vozov. Povsod narodne noše in svečano razpoloženje. Sledila je kavalada Orlov in zopet dolga vrsta vozov ter skupina tekdencev. Šolska mladina je korakala pod vodstvom svojega učitelstva v spredu, mnoge šole s svojimi šolskimi zastavami. Sledile so strokovne organizacije, uradniška društva, skupine uradnikov in nastavlencev, vmes delavstvo in drugo uslužbenstvo privatnih, deželnih in državnih uradov.

Dve godbi sta spremljali manifestante. Narodno žensko v pestrih narodnih nošah je tvorilo posebno skupino, narodne noše pa so bile posejane povsod med manifestacijskim sprevedom. Ponekod so se zbrali nastavlenci posameznih uradov v večjih skupinah v svojih službenih oblekah. Burno pozdravljeni so prišli zopet prvi v večjih številih na cesto Sokoli. Bilo jih je za sedanje čase naravnost presenetljivo veliko število. Tudi Orlov je bilo za bojne čase nepričakovano mnogo. Spreved so zaključili voljaki, častniki in moštvo, vojni vjetniki in invalidi. Tudi mornarica je bila zastopana. Povsem sprevedu so bile razdeljene narodne zastave, zastave Zedinjenih držav, angleške zastave in zastave naših bratskih narodov na severu. Vmes so bile na gosto razdeljene table z napisi slavcev, ki so si iztekli zasluge za osvoboditev našega naroda, izražajoč veselje nad končanim robstvom in upanje v boljšo bodočnost. Predolgo bi bilo naštevati posamezne napise in reke. Vso pot je občinstvo, ki je v gostih vrstah napolnilo vse ulice in trga, kjer se je pomikal spreved, pozdravljalo manifestante. Vse hiše so bile okrašene z narodnimi zastavami in cvetjem, s okni se je vsulo cvetje na mimoidoče manifestante.

Na Kongresnem trgu se je ustavil spreved ter so se vršili z balkona deželnega dvorca nagovori narodnih zastopnikov. Nad 30.000 glav množica je v vzornem redu zasedla prostori trga. Konstatirali moramo, da se ves čas med sprevedom in po sprevedu ni zgodil niti en slučaj nediscipliniranosti. Vse je šlo v lepem redu in neprisluseno.

Z balkona se je oglašil kot prvi govornik v imenu ljubljanskega Narodnega sveta kot pooblaščenec Narodnega Vijeća ravnatelj Ivan Hribar.

Državlani in državljanke svobodne Jugoslavije!

Naše življenje je polno dela in truda, polno vsakdanjih skrbi. Marsikdaj omagujemo pod njihovo, butaro. Kljub vsemu temu pa prihajajo trenutki, v katerih se čutimo srečne, da živimo. Devet dni sem preživljamo take trenutke. Saj se zavedamo, da smo stopili iz tavnice, v kateri so nas doslej imeli zaprte, na svetlo solnce.

Naša srca, mile mi sestre in dragi bratje, prekipujejo vzvišenim čutili, vsaka naša žilica drhti doslej nepoznane sreče in radosti.

Swobodni državljani ste. Kot taki pa se dobro zavedate, da vam bode ta največja vseh dobrin ohranjena le tedaj, ako bode Vaš državni ustroj redno funkcionoval. In prišli ste sem, kaj da spoznate, one, ki naj za to skrbijo.

Narode! Za danes je sklican hrvaški sabor, da proglasi odclopljenje Hrvaške od Ogrske ter njeno združenje z veliko Jugoslavijo. To je vzrok, da ni med nami nobenega zastopnika »Narodnega Vijeća«, te najvišje instance narodove volje. Zato se ti predstavila samo predsedstvo »Narodnega Sveta«, katero je izvršilni organ »Narodnega Vijeća«.

Zalibog danes ni med nami onega, katerega ti, narod moj, najbolj ljubis in častiš. Našega predsednika, našega voditelja, apostola jugoslovanstva in prvobitnega za našo suverenost, dr. Antona Korošca pogrešajo tukaj. A če ni telesno, v duhu je gotovo med nami. Saj je moglo, da ravno v tem trenutku razpravlja v Švici, kjer se že nekaj dni mudi, o položaj za izgradnjo naše celokupne države z velikim rodoljubom, predsednikom jugoslovanstva odбора dr. Ivanom Trumbićem in genijalnim srbskim ministrskim predsednikom Pašićem.

Narode! Prav je, da ob navedbi njegovih imen navdušenost prekipuje. Saj sta ta dva moža bila, ki sta z modrim, globoko premišljenim paktom položila prvi temeljni kamen samostojni in suvereni državi Slovencev, Hrvatov in Srbov.

Temu temeljnemu kamnu sledili so drugi in hvaležnost zahteva, da se spominjamo njih polagateljev. — Do črne zemlje se klanjamo Tvoji manom. Janez Evangelist Krek! Ko si spoznal, da ne bodeš klicar v pušavi, dvignil si prapor našega ujedinenja in zaklical si gromolajsko, da je od-

ogrevalo, prazen grob, pridnička brez dna, ki ni mogla nikomur priboriti pravice. V kotu zapleše mušica. Spominim se, da sem prav tam nekdanji govoril z nekom, v spominu mi je še, o čem sva govorila.

Korošec, Tresić, Staněk, Člarnik, Martinič... njih sence gredo okoli mene, pogovarjam se z njimi. Glej, žurnalistične prostore in šmokev okoli njega, intrigantov kakor čebel. — Vrata zaškrlijo, začujejo se koraki, portir Wolf vodi nove goste in se zapira za njimi tiho ko v grob. Naenkrat velik trusč in pok, baš pod Schermerlingovim kipom. Ali so razjedli ta marmor črvi vesti, da se je zrušil? Do kosti izsušena postava z zbeganimi očmi stoji v praznino.

Spal je. »Kaj je Hussarek odstop?« vprašuje. »Ali je ustavna reforma že gotova? Čehi in Jugoslavi so se že izpametovali?« Kdo bo minister? Goll, Šmeral, Hruban, Bilinski, Trnka?... »Zbudim se!«

»Klanjamo se gospod svetnik. Kako ste kaj spali?«

»Grem telefonirat, samo še povprašam Trnko, kaj bo!«

Osemnajst let je spal, vse prespal in se zbudil tako kakor je zaspal: hlapec, suženj, samo da sedaj nima več gospodarja. Tako smo živeli celih sto let. Taka je bila slika znanega češkega časnika na Dunaju, taka je slika Dunaja: vse, Benetke in Chicaga obenem. Tako je deloval tok časa na Dunaj.

ieknilo povsem svetu, da smo Slovenci, Hrvatini in Srbi narodni istokrvni. Ko so nas obdajali veleizdaje, nas zato metali v ječe in preganili od domačih ognjišč vrzel si tim v obraz nepobitno in porazičeno resnico, da je robstvo veleizdaja.

Tretji temeljni kamen položil si Ti, narod moj, ker si blazovestnikov klic umel in veliko dobro spoznal. Pokazal si se zrelim. Slava Ti zato!

Četrty temeljni kamen položil je naš, od vseh spoštovani vrhovni dušni pastir, knezoškof dr. Anton Bonaventura Jeglič. — Pred 20. leti sprejemali smo ga slovesnim načinom. Radostno razpoloženje, ki je vladalo takrat po Ljubljani, zdelo se je, da ima globlje vzroke. In imelo jih je. Slovenski narod pričakoval je od svojega sina na stolici sv. Maksima velikega čina. Ne zastoni. Ko je prišel čas, se je škof dr. Jeglič vsem zvestim sinovom naroda v roke in se — nim na čelu — izrekel za ujedinenje. S tem činom postal je — sam od sebe — prmas Jugoslavije in našo belo Ljubljano povzdignil je za stolico primata.

Največty kamen pa je v temelje naše države položil mož, čegar izredno državniško modrost občuduje ves svet. Grozno, nečloveško klanje provzročil je zroli iz nebrzdanega slavljenja, avtokrat, ki ga bode zgodovina brez dvojbe nazvala največty šibo človeštva. Videl to, odločil se je predsednik Zedinjenih Držav severne Amerike Woodrow Wilson, storiti take vnebovpihoče zločine za vse večne čase nemogoče. In nastopil je proti uzurpatorni moči, ki lo tako radi in tako bozokletno — kakor Neron in Ivan Grozni — izvajalo iz božje milosti. »Vsa moč je iz naroda, ni samim gre torej odločevati o njej!« glasil se je njegov klic, klic pravega demokratizma, ki gre zmaganostno svojo pot povsem svetu. Od klica pa je Wilson prestobil tudi k dejanju. On za nas Jugoslavoce od onih, ki so nam še pred nedavnem brutalno grozili da nas v tla pomandirajo, naravnost zahteva svobodo, neodvisnost in samoodlobo. Vem, da možu kateremu se bode dvigali spomeniki na vsem svetu, tudi Jugoslavija postavi dostojen spomenik. A najlepši spomenik, spomenik hvaležnosti, ohranimo mu v svojih in svojih potomcev srcih.

Se enemu čutu hvaležnosti moramo v tem svečanem trenutku dati izraza. Temelje naše države drži skupaj dragoceno poilo Tvojih hbrabih sinov — mladeničev in mož — Tvojih onemostarcev, Tvojih blagih hčera — deklet in žen —, Tvojih nedolžnih otročičev kri je to, velika sveta mučenica, kraljevina Srbija. Ta kri volja je po maščevanju k nebu in priklicala je maščevanje; ona je prosila Tvojea poveljnika in poveljca si! — Zeradba pa, katero drži skupaj tako dragoceno poilo, je neporušljiva. Preimi torej naše poklonstvo Ti, naša krasna, neizmernih mukah rojena in zato za večno neporušljiva Jugoslavija.

Druzi se je oglašil dr. Lovro Pogacnik v imenu Jugoslovankega kluba in SLS. Izvajal je: Dragi bratje in sestre! Prihajam naravnost z Dunaja ter vam prinašam pozdrave poslanecv Jugoslovankega kluba, ki so ostali še na Dunaju. Ves Dunaj je izbrul danes glavo. Tudi resni Dunajčani se boje in si s strahom pripovedujejo, da ni več daleč čas, ko bo po Ringu in na Stefanovem trgu rasla trava. Resna groza obhaja vse one, ki so živeli od naših žuliev in od bozastva slovanke zemlje in slovankega dela. Slabo vest imajo in boje se prihodnosti. Boje se, da se bodo danes izvršila nasilstva v Ljubljani. Ta bojazn se je izrekla tudi napram meni, a z mirno vestjo sem mogel odgovoriti, da sicer ne obliubiam ničesar, vem pa, da se v Ljubljani ne bo zgodila ničomur krivica in da ne bo tekla niti kaplja krvi, ko bo narod manifestiral za svoje pravice. Slovenski narod ni narod nasilnikov, slovenski narod je narod omike in se zaveda svoje naloge v bodoči jugoslovanški državi. Govornik izreka svoje prepričanje, da si bo narod izbojeval svoje pravice. Temu je porok lena četa tolačevcev in tolačev, častnikov in voljakov, ki se je udeležila te manifestacije. Naša mlada moč se je zapalila ter prisega, da ostane zvesta edino Jugoslaviji, zvesta do groba Nobena kaplja krvi sinov našega naroda ne bo tekla za druge narode in za druge interese. Če pa bo treba, bomo prelivali kri za svojo svobodo in za Jugoslavijo.

Burno odobravanje je spremljalo govornikova izvajanja.

V imenu deželnega odbora in dežele Kranjske je govoril nato namestnik deželnega glavarja dr. Karel Trillier: Narod! Bratje in sestre! Na hribih žari — na planinah se dela beli dan! Oni beli dan svobode, ki ga je pričakoval naš rod neskončno dolga leta v težke verige vkovan, s trepetom v srcu, toda s sklanjam zaupanjem v duši. Nikdar niso obupali v teh strašnih, temnih časih poklicani glasniki slovanke duše. Nikdar ne, od Vodnika in Prešerna, do Jenka, Askerca in Gregorčiča, do najmlajših oznanjevalcev naše svobode. Vsikdar so tolžili in bodrili naš rod, da mirja vstaja, da največ sveta otrokom slisi Slava, da tja bomo našli pot, kjer nje sinovi si prosti voljo vero in postave in da »ko v črni jaz gomili bom počival in zelen mah poraste nad menoj — veselih časov srečo bo užival, imel bo jasne dneve narod moj.« In danes, danes, je napolnil po predolgi pepelnici tudi tisti vstajenja dan, »ko gremo naprej mi strelci in plamen gre pred nami skoz noč, kot Bog pred Izraelca.«

Proroške sanje teh naših glasnikov izza treh rodov so danes realno dejstvo. In zato blagor onim izmed njih, ki jih je davno krije mehka in hvaležna jugoslovanška zemlja. Njihovi duhovi v trenutku nevidno plavajo nad nami in nas blagoslovljajo. Blagor pa tudi onim, ki so bili njihovi najvernejši učenci pa jim ni bilo soleno, da bi bili doživeli današnji jasni dan svobode. In v tem smislu velja s tega mesta, izpred te hiše naš spomin predvsem predložiti nemu zidatju svobodne Jugoslavije dr. J. Ev. Kreku. Slava njegovemu spominu! Nič manjša Slava pa tudi spominu onih tisočero jugoslovanških junakov, ki so prelili v teh zadnjih strašnih štirih letih svojo srčno kri na tem

ali onem bojšču, na tej ali oni strani, kajti la vse te skupne krvi se je rodila svobodna Jugoslavija. In tudi la one, ki se je prenehala pretakati po žilah na vislcih ali drugih moriščih. Izkreno hvaležen spomin jim vsim!

In s tem iskrenim izrazom hvaležnosti vzemimo slovo od preteklosti, nad vse žalostno. Od danes vnaprej naj bodo uprti vsi naši pogledi v bodočnost. Vsi in vsak izmed nas naj stremi za tem, da prestopimo prag svobode kot zrel in discipliniran, kot kulturni narod, brez nasilstva, brez malenkostne maščevalnosti. Z neomadeženimi in neokrvavljenimi rokami dvigajmo prapor naše svobode. Tako, da bo bodoči zgodovinskec te velike dobe smel in zmogel zapisati na čelo svoje knjige, posnemajoč svojega velikega prednika Plinija geslo:

Haec est Jugoslavia. Diis sacra! Bogu ostani mila in draga, lepa naša jugoslovanška domovina!

(Odobrovanje in pritrdjevanje.) V imenu jugoslovanških voljakov, ki so se udeležili manifestacijskega spreveda, je govoril nato neki častnik. Narodna dolžnost je pozvala tudi jugoslovanke voljake na cesto, da dajo izraza svojim čustvom, katerih je polna njih duša in srce. Mnogobrojna udeležba voljavca je dokaz, da je slovanstvo voljavito pripravljeno, vstopiti v vrste narodnih bojevalnikov, brez ozira na desno in levo. Voljavstvo ostane zvesto Jugoslaviji in njeni vladi. Narodnemu Vijeću, do zadnje kaplje krvi.

S potegjenimi sabljami in bajonetmi so voljaki ponovili obliubo svojega govornika.

V imenu socialnih demokratov je govoril sodrug Kopač. Tudi jugoslovanška socialna demokracija se je pridružila narodu ter stoji v eni vrsti z vsem ostalim narodom in una, da bo mogla stati ob njegovih strani tudi v bodočnosti. Socialna demokracija, zavedajoč se svoje narodne dolžnosti, bo, kot veliki faktor igrala veliko vlogo v novi državi SHS. Nikdo pri nas ni mislil, da se bodo dogodki tako hitro razvili, kakor vidimo sedaj. Živimo v demokratskem narodu, ki je po svoji pretežni večini sestavljen iz revnih slojev. Ko se bo delala za ta narod ustava, se bo morala napraviti taka, da bo ugajala vsem občanom. Tudi socialni demokrati se zavedajo svoje dolžnosti, sodelovati pri resnično demokratski vladi. Prepričani so, da se bo dalo to udeležiti v bodoči državi SHS. Tej državi bodo posvetili tudi socialni demokrati vse svoje sile. Danes smo si vsi edini v eni želji, da dobimo domovino, ki bo pravična nam vsem. Prepričani smo, da bo ustroj države SHS popolnoma drugačen, kakor centralizem nekdanje avstrijske države, ki leži pred nami kot star kadaver. V tej državi smo se borili proti imperializmu, ter je trpel zlasti Slovan in delavec pod ustrojem tega starega državnega organizma. Naj padejo razlike med nami, vsi korakajmo z enim ciljem pred očmi neprestano svojo pot zato je treba sodelovanja vseh slojev. Pokažimo, da smo zreli za to svobodo, stopajmo mirno v novo življenje.

Burno odobravanje je sledilo in spremljalo govornikove besede.

V imenu mestne občine ljubljanske je govoril ljubljanski župan dr. Ivan Tavcar:

Someščanke! Someščani!

Po temnih časih zaslišalo nam je solnce na jasnem nebu! Doživeli smo čase, na katere je mislil naš nebeski Presečen, ko je pel, da se bodo Slovanecm vremena razjasnila! Vremena so se nam razjasnila in jasno nebo je zabilo danes našo belo Ljubljano na plan, da mirno, dostojno, pa tudi najsvobodnejše poveličije dan, kakor ga Jugoslovanstvo dosedaj še nikdar doživelo ni!

Česa se nam je najprej spominjati pri tej slavnosti?

Spominjati se nam je predvsem naše mlade, naše priljubljene Jugoslavije! Kakor zmaganosna boginja skočila je z glave umirajoči Avstrijci in danes stoji pred našimi očmi v polnem svojem bleisku, v polnem svojem orožju, tako da je nepremagljiva in nalsi se je komaj rodila! Dosegli smo svojo lastno državo, v kateri bodo združeni Jugoslavoce in sam narod v taki trdni zvezi, da je nobena peklenska moč ne bo mogla razkrojiti. Samostojna, ujedinenja, demokratska Jugoslavija, zraena na temelju enotnosti, svobode, na temelju pravčnosti in solidarnosti, je gotova in mi se ji pri tej priliki klanjamo ter ji prisegamo zvestobo in ljubezen!

In sedaj se nam je spominjati tistih, ki so bili naši otroci, naši bratje, in ki so na boljših pustili svoje mlado življenje, tako da dostikrat ne vemo, kje počivajo njihove blagoslovljene kosti. Vzeti so bili vsi našim ljubljim srcem in se sedaj teko zanje naše solze! Danes, prijatelji, pa vemo, da vsa ta jugoslovanška kri ni bila preliha brez sadu, danes vemo, da je ta kri bila pravzaprav prelita za našo Jugoslavijo in da je — ta, ko vstaja, ne sme nikdar pozabiti na grobove teh svojih junakov!

Tik teh junakov spominjati se nam je še mučenikov, ki so na brezštevilnih vislcih končali svoje življenje, ker so zaslepljeni krogi imeli nes pametno misel, da se bo Jugoslavija zatrla, če se bodo njeni sinovi metali v ječe, vlačili na vislice, nabadali na bajonete in streljali na moriščih. Jaz opuščam vsake obtožbe, samo toliko rečem, da solnce vzhajaloče suverene naše države obseva s tisto ljubeznijo, s katero obseva vse jugoslovanke pokrajine, tudi vislice, na katerih je umrlo toliko dobrih naših sinov! Teh mučenikov naša Jugoslavija, ki bo sicer zgrajena na temelju človekoljubja, ne bo mogla pozabiti in umestno je, da se jih danes prav živo spominjamo!

Spominjati pa se moramo s hvaležnostjo tudi tistih množic našega revnega ljudstva, ki so v te vojne stradalale, prezele in komaj živele, ki so morale gledati, kako so jim umirali otroci in kako so radi pomankanja zapuščali svet odrasleni in stari. Danes je naša Jugoslavija že rojena, ali gotovo je, da hudi časi s tem še niso končani; mogoče je, da bomo nekaj mesecev trolili še vse hušje, kakor smo trpeli dosedaj. Rečeve bi prosili, da naj ne obupavajo, bogatine bi rotili, da naj se v ljubezni spominjajo tistih, ki imajo manjši kos kruha, kakor oni! Naša sveta obliuba bodi danes, da hočemo tudi te zadnje čase stisk in nadlog prenesti in vzdržati, ker si s tem omogočimo, da nam ne bo samo visoko z gore gledati naše obliubljene dežele, temveč da pridemo v to obliubljeno deželo, to je v našo enotno in sveto Jugoslavijo!

Današnji dan je dan našega, vstajenja. Naša slavnost velja temu vstajenju. Zamolčati pa nečemo, da je naša slavnost obenem slovesen pogreb: pokopujemo namreč predvsem tisti krivični vpliv avstrijskega pomenevanja, ki nas je stoletja moril v svojih krepkljih — imamo pa še drugega mrljica, ki je bil največty morilec vseh časov in ki je med drugim ob življenju spravil tudi Avstrijci: mi pokopujemo danes z radostnim in veselim srcem tisto slabotno zvezo z Nemčijo, o kateri dosedaj nismo smeli govoriti, o kateri pa sedaj vemo, da je bila grobovna Avstrija, katera pa je proti svoji volji največty pripomočnik, da se je rešila svojih verig naša Jugoslavija! — Tem mrljicem velja klic: Requiescant in pace! S tem klicem pa združimo drugi klic, ki naj sega do neba: Bog ohrani našo Jugoslavijo! Bog obvaruj li življenje do konca svetov!

Ogovoril je nato knezoškof dr. A. B. Jeglič:

Kvišku glave, ker približuje se vaše odrešenje! Da, izpolnjuje se, kar smo želeli, iz srca in po pravici želeli: hitri korakov se približuje čas, da bomo sami svoji v prekrasn jugoslovanški državi.

Ko se te osvoboditve veselimo, zahvaljujemo se božji previdnosti, ki je v svoji vsemočnosti strašno zunanje dogodke napredila, nepričakovano zasukala tako, da se bo naša besedab Benedikta XV. tudi malim narodom podellila in zagotovila popolna paza.

V vsi orah je prihodnji ugodni ali neugodni začetek celokupne Jugoslavije. Ako lo postavimo na trdno skalo strahu božjega, na trdni temelji vsestranske naravne pravčnosti in krščanske ljubezni, bo stala trdno, ne bo usahlila, naj tudi na njo pridruže kakršnikoli besni viharji.

Ako bi pa našo Jugoslavijo v daljnem njenem razviku postavili na človeške strasti, na grdo sebičnost in krivico, na ureditve brez Boga, postavili bi jo na pesek, pa bi jo sovražni viharji porušili in grozna bi bila njena podtla.

Oh, naj ne bo tako! Božja modrost naj razsvetli one, ki imajo odgovorno nalogo, sezdati Jugoslavijo, da jo bodo vsestransko tako utemeljili in uredili, kakor je potrebno, da bi živele, da se bo krenko razvijala, se bozato razcvetela in bo dobra mati vernega, zdravega, čvrstea, srečnega jugoslovankega naroda. Jugoslavijo čuvaj in vodi vsemočniti Bog! Jugoslavija naj živi!

(Govor prekinjajo manifestanti z hurmami Živio — klici, Vihar navdušenja se noče poleči.)

Dunaj 28. oktobra. Glede manifestacije v Ljubljani je avstrijski notranji minister nuno narosil dr. Pogačnika in dr. Vukotića kot zastopnika Jugoslovankega kluba k sebi ter ilma izrazil bojazn, da se bo v Ljubljani kaj mir in da bi se lahko vršila nasilstva nad javnim in zasebnim imetjem, zlasti Nemcev. Prosil je, da naj Narodni svet vpliva na manifestante v tem smislu, da se izvrši manifestacija v popolnem miru. Glede manifestacije same je notranji minister izjavil, da nima ničesar proti temu, da tudi uradi praznujejo ta narodni praznik. Glede zastav na javnih državnih poslonih pa je izjavil, da ne more privoliti, da bi se o tem povodu razobesile. Glede tega vrašanja je prišlo pozneje do konference z ministrskim predsednikom Lammachem, ki je po razlogih, ki sta jih navedla poslana odločil da udeležni vladi v Ljubljani, da se razobesijo na vseh državnih poslonih narodne zastave. Deželna vlada v Ljubljani je dobila takoj tozadevne brzotavne ukaze ter je bil deželni predsednik tudi se posebej opozorjen, da skrije madžarske čete. Ta dober svet mu je bil dal posl. dr. Pogačnik.

Manifetacija za Jugoslavijo v Idriji.

Idrija, 29. oktobra. Kraljevalni narodni odbor je priredil danes krasno uspelo manifestacijo za Jugoslavijo z javnim shodom na prostem in obhodom po mestu. Idrijsko prebivalstvo dobro razumeva nove čase, zato pa se je z veseljem udeležilo proslave našega narodnega praznika. Ogromna je bila udeležba in vzoren red, vse mesto v zastavah. Vse je gibalo in se oživljalo, želeč si ven iz znanih razmer, pod katerimi je Idrijsko delavstvo pretrpelo toliko gorja. V Jugoslaviji čaka Idrijo novo boljše življenje.

Občutili smo še, da živimo v prehodni dobi, v kateri je hotela visoka rudniška oblast še enkrat pokazati svojo moč. Na ukaz rudniškega ravnateljstva so sneli z gradu trobojnico. Nastalo je radi tega med ljudstvom veliko razburjenje, ki se je poleglo počasi s posredovanjem kraljevega narodnega odbora. Četudi so danes še sneli z idrijskega gradu našo slovanstvo trobojnico, bo vendar naša slovanška zastava vihrala z njea. Mi ne spadamo v »Deutsch — Österreich«, amak v Jugoslavijo. Zivela jugoslovanška Idrija!

Na jugoslovanških železnicah.

Jugoslovanški železničarji so po razhodu manifestacijskega spreveda odkorakali korporativno pred glavni kolodvor. (Bilo jih je nad 1000.) Nastopili je njihov govornik. Med gromovitim pritrdjevanjem so sledili sledečim izvajanjem:

Dragi tovariši!

Častitljiv osiveli naš kolodvor je doživel danes veselo izpremembo. Raz njegovo streho so se do nedavnih časov šopirile črno — žolte, madžarske in pruske zastave! Danes, na dan našega vstajenja, plapolajo z njega naše mile trobojnice, ki so simbol naše mlade države in naše svobode. Iz grmenja topov, iz dima in ognja granat je vstal naš narod — trpin, da si sezdja svoj svobodni dom. Včeraj je bil suženj, danes je gospod na svoji zemlji. Prijatelji, danes smo prešli prvi poljub svobode. Šele sedaj bomo spoznali, kaj je svobodni razvoj naroda. Sedaj šele bomo vedeli ceniti tiste narode, katerim je veljala svoboda več kot življenje. Mi, jugoslovanški železničarji, ki smo najhuše občutili težko pest sedaj poraženega militarizma in germanstva, se hočemo z vso strastjo okleniti prapora svobode, ki ga je naš narod tako

visoko dvignil. Otrgli se bomo vseh verig in samodržnih sil, ki so nam doslej zapirale naša slovanška usta. Prišel je čas, da izprekoveri jugoslovanški železničarji svojo domačo besedo na svoji železnici! Naša od tujcev tako zaničevana, nam tako mila materinsčina, bo zavladala po vseh naših železnicah. Tovariši! Naznanjam vam, da je včeraj Narodni svet obvestil železniške uprave, da velja na slovanškem ozemlju slovenščina kot uradni jezik. To obvestilo ne velja samo upravam, temveč tudi nam. Naša državljanska dolžnost nam velja, da pospešimo uvedbo našega jezika na naših železnicah, upoštevajoč seveda dejanski položaj in tiste naše tovariše, ki zares ne znajo našega jezika. Prijatelji, mislim, da govorim vam vsem iz srca, če rečem, da se hočemo vsi radostno odzvati pozivu Narodnega sveta ter ga smatramo za ukaz, kateri se mora takoj izvesti. Na slovanških železnicah naj od danes naprej vlada naš slovanški jezik kot uradni jezik! To je naša lastna svojevoljna proklamacija! Predlagam, da gre takoj deputacija treh navzočih železničarjev obvestiti naše oddelne načelnike o tem našem neomajnem sklenu! Navdušeni klici Živio! so sledili proklamaciji. Deputacija je takoj odšla in izvršila svojo nalogo. Na južni železnici so začeli naši ljudje fia facti že danes uvajati jugoslovanški uradni jezik. Tudi državni železničarji so že na tej poti, seveda jih znani Zeleni ovira z grožnjami pri izpolnjevanju njihove državljanske dolžnosti. Pozivljamo vse naše ljudi, da se strogo drže svoje proklamacije in se ne puste ostrašiti od takih ljudi, ki pridejo o pravem času pred ljudski tribunal! Glavna je seveda varnost prometa!

Celje, 29. oktobra. Na štajerskih kolodvorih so bili skoraj povsod odstranjeni nemški napisi ter so se nadomestili s slovenskimi. Na Zidanem mostu na kolodvoru je vihrala že včeraj velika jugoslovanška trobojnica.

Uvedba slovenskega jezika v urade in šole.

Vse naše zavedno uradništvo se pripravlja, da uvede v urade in šole slovenščino kot uradni jezik. Narodni Svet je mnenja, da z uvedbo slovenščine ni čakati, da pride narodna vlada na krnilo. Kakor čujemo, bo na srednjih šolah že prihodnje dni uvedena slovenščina kot učni in uradni jezik. Tudi se pripravlja uvedba slovenskega uradnega jezika na železnicah, sodnih in pri političnih uradih. Take zadeve se morajo dandanes rešiti via facti.

Prevzetje aprovizacije na Kranjskem.

Dunaj, 28. oktobra. Na obvestilo Narodnega sveta v Ljubljani, da je sklenil prevzeti aprovizacijo vseh slovenških dežel in lstre, je interveniral včeraj popoldne poslanec dr. Pogačnik pri ministrskem predsedniku Lammachu. O zadevi se je takoj nato posvetoval ministrski svet ter je bil nato obveščen, da se vlada načeloma povsem prilagodi sklepom Narodnega sveta. Gre samo še za obliko in način, kako se delo med dosedanjimi funkcionarji in funkcionarji Narodnega sveta v medsebojnem soglasju razdeli. V ta namen se vrše te dni pogajanja med centralno vlado in Narodnim svetom.

Prevzetie aprovizacij-skih poslov v Celju.

Celje, 28. oktobra. Danes je prevzel okrajni Narodni svet v Celju od okrajnega glavarstva vse aprovizacijske posle za Celje. Vrše se posvetovanja zlasti z ozidom na aprovizacijo Trbovelj.

„Laibacher Zeitung“ ustavljena.

Narodni Svet je zahteval od deželne vlade, da ustavi svoje nemško uradno glasilo »Laibacher Ztg.«. Kakor izveemo, n e m š k i uradni list n e b o v e č izhajal. Ali bo mesto njega izhajal slovenski uradni list s e d a n j e vlade, je še negotovo, ker je vprašanje, ali bo za to še kaj časa.

Ustanovitev odbora za narodno obrano.

Ljubljana, 28. oktobra.

Danes popoldne se je vršil v mestni posvetovalnici razgovor o organizaciji Narodne obrane. Posvetovanja, ki ga je vodil dr. Ivan Oražna sta se udeležili predsedstvo Sokolske zveze in Zveze Orlov, mnogo sokolskih voditeljev in lepo število mož z dežele. Kot zastopnik Narodnega Vijeća je bil navzoč dr. Kramer.

Vršila se je jako živahna in zanimiva debata, v kateri se je soglasno poudarjalo, da je organizacija narodne obrane ena najnujših narodnih nalog. Sprejeti so bili razni tozadevni sklepi in predlogi za Narodno Vijeće.

V vsaki občini naj se pod okriljem kraljevine Narodnega Sveta organizira narodna straža.

Sokolstvo in Orlovstvo se obvezujeta sodelovati z vsemi svojimi močmi pri organizaciji narodne obrane.

Ta organizacija se naj prične takoj, pritegnilo naj se tudi požarne breme in pridobi se naj za narodne straže čim največ zanesljivih in zavednih narodnih mož in mladeničev.

Izvolil se je poseben odbor, se-stojec in 12 članov (6 Sokolov in 6 Orlov), ki naj pripravi organizacijsko osnutek in vodi organizacijsko delo.

Ta odbor je podrejen Narodnemu Vjeću.

Sprejeti so bili nadalje nasveti, ki naj se predložijo N. V. m. njimi ta, da naj N. V. razmotri o uvedbi splošne narodne obrambe dolžnosti za vse moške od 18. do 55. leta ter da naj prevzame financiranje narodne obrambe proti temu, da se stroški porazdelijo potem na posamezne občine. N. V. naj posreduje, da bo organizacija narodne obrambe mogoča tudi v ožjem vojnem ozemlju, kjer je še vedno v veljavi prepoved nošenja orožja, na drugi strani pa je nevarnost, da klateži in maroderji uničujejo življenje in imetje naših ljudi največje.

Konečno je bila izbrana deputacija, ki poprosi knezoškofa, da tudi on s posebnim naročilom na državne oblasti podpre prevajanje akcije narodne obrambe.

Selegati SSZ. za Narodno stražo so til: Drenik, dr. Fetič-Frankheim, Kovačič, dr. Pestotnik, ing. Poženel in Rozman.

Delegati Orlov za Narodno stražo so til: Cegnar, Jeločnik, Kržan, dr. Natlačen, Piric in Ramovž.

Dr. Pavel Pestotnik:

Narodna obramba.

Nastopila je prehodna doba, ko prevzema »Narodno vijeće« kot začasna vrhovna jugoslovanska narodna oblast vse pangoz javne uprave v svoje roke. Prehodni in lahek, ker se o zemlje Jugoslavije razteza na Bosno, Banovino, južnogoorske komitate: slovenske pokrajine, torej na teritoriji kjer se javna uprava opira na štiri dosti različne upravne sisteme. Tem težavnosti pa je to vprašanje za nas, ki smo imeli svoje narodno upravno uradništvo doslej v splošnem le v nižjih in srednjih kategorijah in ker imamo za seboj vojaško fronto, ki še vedno podaljšuje življenje razpadajoči avtoriteti stare države oblasti v zaledju.

Javne narodne straže imajo spočetka ozek obramben delokrog, vzdrževati mir in red, če bi ga motili na svojo pest se umikajoči vojaški oddelki, klateži ali nebrzdavi nagon po tuji lastnini in uničevanju. Priprave za ustanovitev javne narodne »straže« na naj se vršijo tako, da ta postane zaroček poznejše narodne milice: po strani zunanje organizacije pa se ji bo treba naslanjati na že obstoječi javnobrahmbni sistem po deželah z osrednjim vodstvom v Ljubljani in na že nastavljeni osebi t. i. po mestih na obstoječi policijski, po deželi na žandarmerijski aparat z vsem domačim izvršujočim in uradnim osobljem.

Praktično izvedbo si predstavljamo na naslednji način: Narodno vijeće prglasi splošno narodno brahmbno dolžnost od 18. do 50. leta. Sestavilo se kon-signacije po občinah in okraih, istočasno pa se že sprejemajo prostovoljne prijave za javne narodne straže, da se stvar ne zavleče. Izbrani prostovoljci se prideliijo po mestih že obstoječi policiji, po deželi koder to gre žendarmerijskim postajam v praktično vezbanje za pouk v stražni službi. Kier nimamo domače slovenske policije ali žendarmerije t. i. na štajerskem in Koroskem, prevzamemo začetno vodstvo v tem poslu strokovno izvežbani in zanesljivi domačini ali na dobijo pomoč iz Kranjske in Primorske, dokler ne dobimo ojačenja od odpuščenega vojaštva (poljska žendarmerija i. pod.). To so začetni kadri. — Pri splošno obveznih borih za sposobne spoznanje se razdelijo z ozirom na njih poizrešljivost v izvajanju civilnega poklica v stalni stražni oddelki, s katerim se lahko vsak trenutek po potrebi pomnoži prvotno aktivno in stalno stražno osobje (t. i. policija, žendarmerija in sprejeti prostovoljci) in v oddelki stražne pripravljenosti. Slednji ima tedensko 2-3kratno vaje nastopi z orožjem v slučaju potrebe, sicer pa izvršuje svoj civilni poklic.

Od obstoječe državne oblasti ne pričakujemo uradnega poverjenja, — nasprotovale bi načelom vrhovne in neodvisne oblasti Narod. Vijeća — pač pa primerne uvidljivosti in spoznanja, da v času splošne likvidacije in uradno priznanih vlad narodnih svetov ne gre odrekati legitimacije ukrenom narodnih vlad in opravičeno pričakujemo, da bo vojaška oblast rade ali nerade volje dala na razpolago zadostno množino orožja in streliva.

Javna narodna straža bo spojena s precejšnjimi vzdrževalnimi stroški. V poštev pride pri tem primerno visoka plača, prehrana, obutev, obleka in upravni pisarniški stroški. Vse to je po mojem mnenju izvedljivo, to je z gotovo resnostjo, disciplino in po jednotnem načrtu, edino če je javna narodna straža pravno izključno organ osrednje najvišje oblasti Narodnega vijeća. Ta izvršuje upravne dolžnosti, nadzorstvene in dispoziijske pravice nad vso narodno obrambo. Občinam pa, ki bodo gotovo finančno z večjo kvoto krile stroške za lastno obrambo in vzdrževanja reda, se prizna v gotovih vprašanih stališčih sovstva.

Od prostovoljnega službovanja v javni narodni straži ni pričakovati, da bi to za daljšo dobo opravljalo delo, ki bo le deloma moglo izpolnjevati resni in zelo težavni namen. Tudi je napačna misel, da je skrb za javne straže izključno naloga telovadnih organizacij (Sokolstva in Orlovstva), temveč mora nositi vsenarodni značaj, ker je ekskutivni organ vsenarodno priznane oblasti in službi interesom vsega naroda.

Pri postopni in redni demobilizaciji se nam ni treba bati niti boljševizma, niti ropanja in morenita od lačnih vojaških krdel. Lahko si mislimo širok nevarni pas na naši severni in zapadni narodni meji, ki za po dogovorih za premirje zasedajo entente čete. Če se pa italijanska fronta dezorganizirano vije preko našega ozemlja, nastopijo narodne straže uspešno samo proti manjšim oddelkom 10-20 mož, dočim se s regularnimi močnejšimi oddelki ne

more spuščati v boj. Pričakovati je, da se del armade umika po železnici, večji del pa peš in da utegne biti Gorenjska najbolj prizadeta. Najboljša obrambna sredstva za transporte po železnici bodo: nagla prevozna zmožnost naših železnic, prekrba živl na večjih kolodvorih in kardonsko zastraženje kolodvorske okolice z zanesljivimi rednimi vojaškimi batalioni. Pri umikanju ruskih transportov iz bukovinske fronte preko Ukrajine so se na večjih kolodvorih odigravali krvavi boji te vrste. V Novosielcih je sredi januarja t. l. v takem spopadu na obeh straneh padlo skupno nad 200 mož. — Za doline, po katerih se vojaštvo umika neš, je treba postaviti sorazmerno večjo vojaško moč, ki bi jo narodna straža kot nekaka rezerva ojačila.

Jesno je, da je javna narodna straža potrebna in davio moramo ustanoviti — čim preje tem boljše. Napačno pa je če bi se udajali pri tem lahkovernem optimizmu kajti za izvedbo javnobrahmbnega načrta je treba mnogo vztrajnega in skrajno požrtvovalnega dela z mnogo nepričakovanimi zaprekami.

Nočem si prisojati v tem vprašanju nikake merodajnosti. Snrožil sem nekaj misli za nadaljno premišljevanje in javno diskusijo.

Himne svobode.

La Marseillaise.

Allons, enfants, de la patrie,
Le jour de gloire est arrivé;
Contre nous ne la tyrannie
L'étendard sanglant est levé.
Entendez-vous dans les campagnes
Mugir ces farouches soldats?
Ils viennent jusque dans vos bras
Egorger vos fils, vos compagnes,
Aux armes, citoyens! formez vos bataillons!
Marchons! Qu'un sang impur abreuve nos sillons!

Amour sacré de la patrie,
Conduis, soutiens nos bras vengeurs!
Liberté, liberté chérie,
Combats avec tes défenseurs!
Sous nos drapeaux que la victoire
Accoure à tes maux accents!
Que tes ennemis expirants
Voient ton triomphe et notre gloire!
Aux armes, citoyens! formez vos bataillons!
Marchons! Qu'un sang impur abreuve nos sillons!
Rouget de Lisle.

Marseljeza.

Na boj svobode levja četa,
napočil Ti je slave čas!
Se živi tiranija kleta,
prapor dviga krvav zoper nas!
Buče grozi ob meji rodni
rohnjenja tujcevih vojska,
da bi tiki našega srca
klate žene, dece, rod negodni!
Orožje bojno v dlan!
K zastavam borci vsi!
Naprej! Naprej! Prst žejna je
nečiste, njih krvi!

V dan slavlja.

Glej, zavihra trobojnica vesela!
Zatretili hoteli dni je zlih trinog,
in žrtva bil je Majkin sin ubog.
Glej, zavihra trobojnica vesela!
Nepravda robstva v vek je konec vzela,
prestan je čas verig in muk in tog,
nad nami jasen je neba obok.
Glej, zavihra trobojnica vesela!

Vstal rod-orjak v obnovi je vrlin,
Usoda ga je vsega prekovala,
nazaj ga sebi samemu je dala. —
Vstal rod-orjak v obnovi je vrlin.
Rob tlačan — rod je složen in edin:
Da bi ga v bratomoru poptevala,
zlost tujčeva ga v bratomor je gnala.
Vstal rod-orjak v obnovi je vrlin.

Vesel je prapor Majka sinom dala,
da rod bi v njem vso svojo čast imel;
in v duši, v srcu ga je rod vesela. —
Vesel je prapor Majka sinom dala,
v tri boje Majka tri vrline djala:
na polju pestrem boj je treh razdel:
Rudeč in moder in razdel je bel. —
Vesel je prapor Majka sinom dala.

Bel polja del je duše čiste znak:
Nedolžen je Slovan nad krvjo sveta,
svobode pravda ni od nje vzeta, —
bel polja del je duše čiste znak.
Rudečo-srečno kri Slovan junak —
ljubezen daroval je v vekov leta,
Modrost je krotka v krvi mu spočeta, —
bel polja del je duše čiste znak.

Kdor v srcu čist je in je brez zavisti, —
Ko strti beži iz sveta zlec tiran, —
človeštvi svat je zbran v svobode dan,
kdor v srcu čist je in je brez zavisti,
Slovan ljubezni dvigne prapor čisti,
prepir, pomor je iz sveta pregnan;
ozdravil se junak je kužnih ran,
Kdor v srcu čist je in je brez zavisti.

Zavlada svetu božja pravda večna:
Tlačanov, robov več na svetu ni;
Gorje mu, kdor zasuženje stremil!
Zavlada svetu božja pravda večna,
Krivica brez moči je opotečna. —
viharj trobojnica v svobodne dni!
In Majka z deco se razradosti,
zavlada svetu božja pravda večna.

Vsa v svetlih praporih vihra Ljubljana!
Nevesta je v dan Majkin, dan svečan,
in ženin v svet je bratoljubja zvan, —
vsa v svetlih praporih vihra Ljubljana!
Ljubezen vsa je v bratoljubje dana,
poslanec-brat od Majke je poslan,
da v rodni svet je bratoljubja zbran, —
Vsa v svetlih praporih vihra Ljubljana!

Pozdravljen, kdor v ime prihajaš Majke!
Pozdravljen brat in bratoljubja svat!
Obnavlja vsa se bratstva blagodat. —
Pozdravljen, kdor v ime prihajaš Majke!
Resnica-bratstvo, — niso misli bajke:
Brat brata zna, v ljubezen gre ga zvati,
ne zabi Majke sin, ne brata brat, —
pozdravljen, kdor v ime prihajaš Majke!

Stano Samec.

Slovenec, Srb, Hrvat.

Iz bratskog zagrglija
poleti pjesmo sveta,
iznese sreču raja
pred lice celog sveta.

Tri svetla sada staše
u jedan plamen sja,
kad desnicu si daše
Slovenac, Srb, Hrvat.

Odnijhala nas mati jedna,
slobode zlatne željna mati,
i plakala je gorko biedna
sakobi što je prati.
Gdje još smo tužni pociepani,
dok robstva klete tišti nas,
al nači liek toi rani,
to zavjet nam i spas!

Od snježnoga Triglava,
do divnoga Balkana,
toj majci puče slava,
i zora novog dana.

U mraku neće žalit,
već sunce će joj sja;
što prvi će zapalit
Slovenac, Srb, Hrvat!
za uvijek brat i brat!

Onam', onamo ...

Onam', onamo! Za brda ona,
govore, da je razoren dvor;
mojega cara — onamo, vele —
bio je negda junački zbor.

Onam', onamo! da vidju Prizren!
Ta to je moje — doma ču doč,
starina mila tamo me zove,
tu moram jednom oružan poč!

Onam', onamo! ... sa razvalina
dvorova carskih vragu ču reč:
»S ognjišta milog bieži mi, kugo,
zajam ti moram vračati več!

Onam', onamo! za brda ona,
kazuju, da je zeleni gaj,
pred kim se dižu Dečani sveti,
molitva u njih prisvaja raj.

Onam', onamo! Za brda ona,
gje nebo plavo zavija svod,
na srbska polja, na bojna polja,
onamo, bračo, spremajmo hod!

Onam', onamo! Za brda ona
pogažen konj'ma klikuje Jug:
»U pomoč, djeco, u pomoč, sinca,
svetiti me starca — svet vaš je dug!«

Onam', onamo ... sablji na stara
njegova rebra da tupim rez
po turškim rebrim — da biednoj raji,
njom istom s ruku rasjećam vez.

Onam', onamo! Za brda ona
Milošev, kažu, prebiva grob.
Onamo! ... pokoj dobiću duši
kad Srbini više ne bude rob.

Poljska himna.

Z dymem pożarów, s kurzem krwi
bratniei
Do Ciebie. Panie, bije ten głos.

Skarga to strasna, jek to ostatni,
od takih modłów biejeje włos.

My już bez skargy nie znamy spiewu,
Wieniec cielnowy wrósl w naszą
skroń:

wiecznie iak pomnik Twoiego gniewu
Sterezyku Tobie blagalna dłoń!

Sokolská.

Šestého července na strahu vských
hradbách
stoji sokolici v dlouhých hustých řadách.

V dlouhých hustých řadách z vlajícím
praporem
smutně pohlížejí na břeh za Břevnovem.

Na břeh za Břevnovem tam ku Bíle
Hoře
hadej, sokoliku, kdo tam na nji oře.

Oře tam Čechije, mati naša drhá,
ona vyvorává naše stará práva.

Naše stará práva jsou tam zakopána,
od Němců nepřatel v pudu zašlápaná.

Orej, mati, orej, práva nam vyorej,
až ne budeš moci, Sokola, zavolej.

Sokola zavolej ze slovanské Prahy,
a on ti pomůže zahnat Němce vrahý.

Zahnat Němce vrahý do pekla, kam
patří,
pak si zaspíváme: slava, na zdar!
bratři!

Lepa naša domovina.

Lepa naša domovina,
Oj, junačka zemljo mila,
Stare slave dedovina,
Da bi svagda častna bila!
Mila, kano si nam slavna,
Mila si nam ti jedina,
Mila kuda si nam ravna,
Mila, kuda si planina!

Vedro nebo, vedro čelo,
Blaga prsa, blage noči,
Toplo leto, toplo delo,

Bistre vode, bistre oči,
Vele gore, veli ljudi,
Rujna lica, rujna vina,
Silni gromi, silni udi:
To je naša domovina!

Teci, Savo, Dravo, teci,
Nit ti Dunaj silu gubi,
Kud li sumiš, svetu reci:
Da svoj narod Slovan ljubi,
Dok mu njeve sunce grije,
Dok mu hrašče bura vije,
Dok mu mrtve grob sakrije,
Dok mu živo srce bije.

Anton Mihanovič

Ljubljanski občinski svet.

Liubliana, 29. oktobra.

Prisotni: župan dr. Ivan Tavčar, podžupan dr. K. Triller in 24 občinskih svetovalcev. Vladni zastopnik je odsoten. Tudi poročevalca »Ljubacher Zeitung« ni več! Seveda tudi nobenega nemškega občinskega svetovalca ni v dvorani.

Župan inenueje za overovatelja gg. Planinška in Seriaka. Oprostita sta se gg. Mallv in Lilleg. Gospod župan govori:

Vsi stojimo pod vtiskom današnjega zgodovinskega dne (Občinski svetniki vstanejo!) Naša naloga je, da z vso ljubeznijo obiamemo svojo domovino ter ji obečamo služiti z vsemi močmi in do zadnje kanlie krvi. Avstrija je »oficialno priznala našo jugoslovansko državo. Zato preišnja vlada ni več poklicana vladati v naši domovini. Stojimo torej v ex lex razmerju. Zeleti je, da ne nastanejo morda kakšne anarhistične razmere. Zato predlagam sledečo resolucijo:

Mestni svet skleni, da pripozna za vrhovno jugoslovansko avtoriteto Narodno vijeće v Zagrebu ter se mu podvrže v vsakem oziru, proseč ga, da stori vse korake, da se mu prej kot prej, da ne nastane anarhija, izroče vladne funkcije po vseh slovensko jugoslovanskih pokrajinah! (Sprejeto.) Viharno odobravanje in živio - klici!

Finančni odsek na pozivljamo, da se posvetuje in v bodoči seji poroča, koliko prispevka naj da občina Narodnemu vijeću v Zagrebu in Narodnemu svetu v Ljubljani. (Sprejeto.)

Trikrat: Živela Jugoslavija! — Župan nadaljuje: Ex praesidio in via facti sem odločil, da je odslej nabreji na mestnem magistratu izključni uradni jezik slovenski ter se bo odslej nadalje donisovalo z vsemi uradi in oblastvi, torej tudi z vojaškimi, le slovenski! (Živio! — Sprejeto.)

Obč svetovalec Likozar poroča o županovem predlogu, da se ustanovi iz prostovolcev narodna mestna bramba ter nabavi pri vojaški upravi 1000 pušk s strelivom. Domača polka (gorški polk št. 2. in nešpolk 17. s kadrom) naj se brez odloga premesti v domovino! (Sprejeto.) Isti predlaga: Razsvetljava po javnih lokalih in po uradih naj se kolikor možno omeji, da bo mogoče ulice in trge čim bolj razsvetliti. (Sprejeto.)

Podžupan dr. K. Triller poroča o županovem predlogu, da naj se osnuje osrednji prehranjevalni urad za vse slovenske dežele: dogodki pa so ta predlog deloma že prehiteli in se je medtem ustanovil jugoslovanski prehranjevalni urad v Zagrebu, ki bo skrbel za vso jugoslovansko državo. Gosp. župan stavlja primerne predloge, ki jih je odsek najnovejšim razmeram prilagodil. Odsek predlaga:

I. a) Narodno vijeće v Zagrebu se naprosi, da prej kot prej ustanovi posebno aprovizacijsko organizacijo, ki naj bi se ozirala tudi na jugoslovanske pokrajine in bi bišvi tostranski državni polovici in ki naj bi predvsem dosegla, da takoj padejo aprovizacijske meje med Hrvatsko in našimi pokrajinami.

b) Doktor se to ne zrodi, razširi se sedanjim mestni aprovizacijski odsek v centralno organizacijo za aprovizacijo našega mesta. Ta organizacija se pod imenom »Jugoslovansko srec« ustanovi s tem, da mestni aprovizacijski odsek kooantira:

6 članov (članice), ki jih nasvetuje načelstvo JDS.

6 članov po nasvetu SLS.

4 člani po nasvetu JDS.

c) »Jugoslovanskemu srec« predseduje župan; podpredsedniki so podžupan in po en zastopnik SLS in JDS.

d) V delokrog »Jugoslovanskega srea« snada predvsem obširna agitacija za »nubožno akcijo«, ki je vlada noče več podpirati. Naj se vse stori, da se ta akcija podpre s prostovoljnimi doneski živl (krompir, žito i. dr. Dotična agitacija naj se razvname po vseh slovenskih pokrajinah s pomočjo občin in župnih uradov. Zatorej, naj si predvsem pri poklicnem uradu za prehrano izposlute, da se taki prostovoljni doneski dovolijo in izvzamejo iz vsake zaplembe.

e) V delokrog organizacije spada dalje, da se s sklepom premirja loti najrazširjenejšo agitacije, da nam inozemstvo, posebno Amerika, Anglija in Arzentinita, v bodoči zimi prikočijo na pomoč z nekako pomožno akcijo, da se nam depošlje žito, masi in mesa, ho-

disi brezplačno, bodisi za znižano ceno, ker bi drugače v mesecih februar, marec in april moralo ljudstvo v našem mestu od gladi umirati.

f) Stroške razširjene aprovizacijske organizacije nosi mestni aprovizacijski zaklad.

II. Mestni svet najodločneje ugovarja, da bi se aprovizacija mest in dežele z masiranjem (kupičenjem) vojaštva popolnoma onemogočila, ter pooblašča župana, da vloži primerno spomenico na vrhovno armadno poveljstvo!

Župan naproša načelnike Serjaka, dr. Trillerja in Mlinarja, naj čim prej imenujejo stranke svoje zastopnike v ta aprovizacijski urad!

Dr. Fr. Novak predlaga: Svobodni jugoslovanski državljani, občinski svetniki bele Ljubljane!

Danes smo bili priče veličastne zgodovinske manifestacije, ko je narod proklamiral svojo suverenost v svoji novi jugoslovanski državi. Ni ga bilo med nami, ki bi mu ne porosila lica solza radosti, ki prihaja globoko iz našenkrat svobodnih prs dosedanjega sužnjatlačana bivše Avstrije. Hvaležno obračamo pri tem svoje oči na moža, ki stoji kakor mogočen mešnik na pragu nove dobe članstva, moža, čigar veliki duhi je uveljavil za vse narode pravico samoodločbe; tudi mali, dosedaj tlačeni narodi morajo postati prosti! Z jekleno močjo pravice svoje logike in obdovanja vredno energijo je dosegel: da je beseda meso postala.

Jugoslovani! Prosti smo, svobodni smo na svoji lastni zemlji! Padle so težke verige, ki so nam zaklepale prostost, vrgli smo raz se okove, v prostem razmahu dihamo prosto, kot nam dosedaj ni bilo usojeno. Vrzimo od sebe tudi zunanje znake suženjstva! Z Dunajem, kjer smo pravice zaman zahtevali, njegovimi osebnostimi in spomeniki nimamo ničesar več opraviti! Odložimo od sebe suženjsko ruševino, odenimo se tudi na zunanji praznično: Bela Ljubljana imej v večni spomin hvaležnosti in naše nove svobode: Wilsonovo cesto.

Stavim nujni predlog: G. županu se naroča, naj v prihodnji seji stavi predlog, katere izmed ljubljanskih cest se naj odslej imenuje Wilsonova cesta. (Klici: Živel Wilson! Dunajska cesta naj se imenuje Wilsonova!)

Predlog je bil z velikim navdušenjem in ploskanjem soglasno sprejet.

Župan končno naznanja, da spričo današnjega narodnega praznika odstavila ostale točke z dnevnega reda ter zaključuje sejo. Obč. svetovalci zakličejo: »Živela svobodna Jugoslavija!« — Z ulice pa je odmevalo: »Živela svobodna Ljubljana!« »Živela naša svoboda!«

Dr. Vekoslav Kukovec:

K zahtevam naših Nemcev.

Kot strankarji in kot narodnjaki moramo k vsakemu pojavu zavzeti dosledno stališče, ki je v skladu s programom naše demokratske stranke in z našim narodnim programom. To gotovo velja tudi glede resolucij mestnih zastopov mariborskega, celjskega in drugih ter glede nemških zahtev v smislu objave voditelja spodnjestajerskih Nemcev dr. Ambroschitza.

Kar se narodnega značaja obmejnega ozemlja tje, moramo hvaležno priznati vsem omenjenim izjavam, da se tudi v njih smislu nemški živeli krajjevo ne da ločiti od slovenskega nikjer na Spodnjem Stajerskem in enako pač tudi na Koroskem. Omenjene izjave naših nemških rojakov se tozadevno popolnoma strinjajo s stališčem, katero je zavzel obmejni odsek slovenskega Narodnega sveta. Nemci in Slovenci smo si složni v ugotovitvi, da so takozvani nemški jezikovni otoki kot prometna središča slovenskih kmečkih okolišev neločljivi od tega slovenskega ozemlja, brez katerega bi bili gospodarsko obojeni v smrt. Ako pa hoče dr. Ambroschitz klicati Wilsonovo načelo o narodni samoodločbi na pomoč, da bi izločil nemška mesta, opozoriti ga moramo, da je Wilson sam to vprašanje rešil konkretno nam v prid. Še te dni smo brali, da je poklicni Wilson Paderewskega kot zaupnika Poljakov in mu je na podlagi strokovnjaškega opisa zgodovine Poljakov v Poznanju objavil svoje stališče, da se bo upoštevalo pri odmejitvi zgodovinsko načelo. Wilson je odličnemu Poljaku dokazal, da je dobro poučen, kako so nastali na Poznanjskem nemški otoki, namreč z našimi nastavlja-

njem nemškega uradništva v poljskih krajih, z nasilno razlastitvijo in obsejavanjem poljske zemlje, z nemškimi šolami itd. Vse to se mora postaviti v prejšnji stan in se ne more priznati kot po pravici obstoječe. Ko bomo štajerski in koroški Slovenci na mirovni konferenci branili svojo posest, opozorili bomo mednarodne sodnike, da je zgodovina našega nemštva do pičice enaka zgodovini poznanskega nemštva in zahtevali bomo, da se mora upoštevati zgodovinska resnica in izbrisati sledovi nasilstva.

Če bi pa tudi ne odločila že zgodovinska resnica za nas, že kot demokraciji ne bi smeli niti trenutke upoštevati zahteve naših Nemcev, da se ohrani takozvana avtonomija, oziroma izjemno stališče za Maribor, Celje, Ptuj, Celovec. Grešili bi zoper temeljna načela svoje demokratske stranke, ako bi privolili v predprave, ker bi s tem brez oziroma na narodne interese globoko žalili načelo enakosti vseh državljanov. Prav radi privoščimo samoupravo zgornjim mestom kot dobri demokraciji, toda le v enaki meri, kakor vsem drugim občinam. Da pa mora priti za vse občine enaka volilna pravica, ki se ne bo ustavila pred vratmi Celja, Celovca itd., o tem vendar ne more biti dvoma. Ljudska jeza bi po medla s politiki, ki bi le trenutke mislili ovirati ta naravni razvoj v bodoči demokraciji naši državnosti. Naši nemški rojaki bodo torej pač uvideli, da ne bomo njim na ljubo zatajili demokracijskih načel. Enako velja o njih zahtevi, da moramo upoštevati gospodarsko silo nemštva pri nastavljanju uradništva, nadalje da jim naj prepustimo vse njihove šole in njih kreditne zavode. Tudi tu bi nas mogli morebiti manj ovirati narodnostni oziroma nego socijalni pomisleki. Kot moderni demokraciji ne bomo smeli uradniškega poklica uvaževati kot nekako pravico do ugodne prehrane meščanskega narasaja, ampak ljudske potrebe, varčnost s skupnim premoženjem poleg polne enakopravnosti glede dosege uradniškega poklica nam bo edino merodajna. In kako bi pred davkoplačevalci opravičili daljnji obstoj treh nemških gimnazij in realk za Ambroschitzevih domnevih 73.000 Nemcev, dočim 400.000 Slovencev nima niti ene cele srednje šole. Tudi ljudskih in meščanskih šol, ki ne bi bile za nemški narasaj potrebne, ne bo moglo prebivalstvo priznati, ker bi se to zgodilo brez oziroma na narodnostne razmere le v ogromno gnotno škodo ljudstva in bi se ne moglo opravičiti niti z davčno močjo ponemčenega prebivalstva. Odločno se moralo s stališča državljske svobode in enakopravnosti ugovarjati tudi zoper zahtevo, da bi se pustili našim Nemcem v naprej vsi denarni zavodi. Po kakšni pravici nekje? Samo ob sebi se pač razume, da bo n. pr. v kreditnih zadrugah članstvo odločalo o načelnih in ravnateljskih zadevah. Kjer so si dosedanja voditelji ohranili zaupanje članstva, ostalo bo pač pri starem. Kakšna enakopravnost bi pa bila, če bi se v prid kakemu obstoječemu vodstvu kreditnega zavoda članstvo sililo priznati obstoječe stanje za zmiraj? Tudi slovenskim zavodom ne bomo dali takih jamstev, ker bi nas narod moral sicer po pravici karjati. In krogom, ki so se vsilili v nemške občinske hranilnice in gospodarili v škodo našega naroda desetletja s premoženjem slovenskih sirot, naj zagotovimo izjemno stališče in kršimo svobodo ljudstva? Nobenih predpravic, mora biti geslo! Ali bodo pa vodstva vseh zavodov mogla mirno vesti dati odgovor za porabo naložb našega ljudstva, zlasti kar se vojnih posojil tiče, bilo bi zanimivejše vprašanje za one kroge, ki se bojujejo, da se jim izmuznejo v demokracijski podočnosti ravnateljska mesta!

Če je opravičena trditev naših nemških sodeželanov, da imajo pred nami Slovenci prednost višje kulture, naj se mirno zanesemo na moč te kulture, da jim bo zajamčena med ljudstvom ugodno stališče. Če lahko s tako ugodnostjo računajo, naj se pa tudi mirno postavijo na stališče demokracije, kjer se bodo kot taki pač lahko uveljavili, naj pa ne zahtevajo priznanja predpravic, katerih jim nikdo ne more zajamčiti in so jim nepotrebne. Brez kakršnekolikoli nasprotnosti moremo torej našim nemškim sodeželanom na pragu nove demokracijske dobe svetovati, naj se odrečejo v svojo lastno korist zahtevkom nevzdržljivih predpravic, ker jih mi ne smatramo niti za opravičene, niti dopustne. Naše Narodno višje, niti dopustne. Naše Narodno mnogo več nego si s temi malenkostmi sami žele, namreč vsestranski svobodni razvoj v naši demokracijski državnosti. Kakor sem izjavljal v razpravi »o Mariboru in narodni meji«, sploh ni naš vzor v naših jezikovno mešanih mestih Nemcem odzemanje njih posest od hiše do hiše, ali od ulice do ulice ter izpodrivati nasilno njih trgovino ali obrt, ker bi vse to bilo v nasprotju z našimi lastnimi koristmi. Poleg dosedanjih meščanov nemške narodnosti znali bodo tudi v naših mestih najti slovenski tekmeči mesto za lastno udejstvovanje, ne da bi si bili drug drugemu nujno v napotje ali oviro »narasja«. Svoboda razvoja na vsem! Ti enakosti pa odgovarja dolžnost tudi nemških sodeželanov, živeti za blazor in napredek skupnosti. Ču-iti se kot enakopravne državljane, na katere zavedati se dolžnosti nasproti državi skupnosti. Ta program si naj naši obmejni Nemci pravočasno prilastijo, mi smo si glede svojega stališča nasproti njim na jasnem.

Odmev zagrebških dogodkov v Pragi.

H. — V Pragi, 24. oktobra.

Bili smo zadržani nad dojemom iz Wilsonove note, navdušeni, da naši gre do v Švic, preživljali smo vkljub vojnim nadlogam ter večjemu in večjemu gospodarskemu pritisku najsrčnejše dni v svetovni vojni. Iz ulic in trgov so izginile patrulje vojakov, mesto je dobilo navadno sliko, samo puls življenja je živel, zdravejši. V sredo popoldan (23. t. m.) je prinesel »Večernik Prava Lidu« kot ogromno senzacijo iz Dunaja vest o dogodkih v Zagrebu, kako je vzel narod upravo svoje usode sam v roke. In istosčasno je »Večernik« prinesel vest iz »Slov. Naroda« o Belgradu. Geslo tega dneva je bilo: Jugoslavlani samostojni! Pozneje izhajajoči nemški večerniki »Prager Tagblatt« in »Bohemische« so javili znano vest o Reki, in navdušenje je bilo nepopisno. Povsod, po ulicah, v gostilnah, kavarnah, kjer so bili ljudje, povsod ogromno veselje nad tem, kar se nam je javilo. Takoj ko je izšel »Večernik«, so se prikazale na ulicah zopet vojaške patrulje, in policija, dasi že nejevoljna, je strogo pazila, če se ne prikladi znatni kak neprijetnega. Ni se dogodilo nič, in tako moreta namestnik in policijski ravnatelj zopet mirno skladati arhive in jih odpre-
ljavati na Dunaj.

Danes jutraj sta »Venkov« in »Pravo Lidu« prinesla srčne pozdrave svobodni Jugoslaviji. In vsi drugi časniki natančne vesti preko Dunaja o tem, kar se je godilo. »Glas SHS« in »Slovenski Narod«, ki sta došla danes zvečer, sta bila predmet velike pozornosti v kavarnah, ampak o — revoluciji, s katero se je prej računalo, se tam nič ne bere. Vtisk je deloval pri nas po znani devizi — exempla trahunt — zgledi vlečejo. Stara zgradba hitro razpada, ruši se; ni več avtoriteta! Namestnik niti ne daje več kuriti v predsohi k svoji avdienci dvorani, ni več deputacij, nihče od njega nič več ne zahteva, ker ničesar nima. Na policiji je največja briga za to, kako hitro in spretno izginiti, ali se na kakšen način ponuditi v službo novim ljudem. Ne plačujejo se davki, ne vrše se revizije, kdor kaj da, da le na pritisk skrajne sile z orožjem, in te moči je že malo. Skoro v vseh državnih uradih so odločili uradniki, da bodo odsele uradovale samo v češkem jeziku: tako korespondirajo vse sodnje, finančni uradi itd., po vseh instancah in tudi v »Deutschböhmen« le češko. Vsak dan dobivamo v Prago nove goste — madžarske vojaške, in tudi — Bosance. Niti se ne ve, koliko vojaštva je sedaj v Pragi koncentrirano. Dobili smo tudi bežance — iz Bosne. Tovarne druga za drugo ustavljajo delovanje, vlada stori-
nitro hitro vojne naložbe za armado. In Nemci — tako, kakor sem že poročal: glavna skrb, da jim ugotovimo, da bomo z njimi živeli v miru in bratsko, sami že pošiljajo deputacije v Prago in izjavljajo, da tudi ljudstvo izza granic, Prusije, z nami jako simpatizira ter bi raje bilo v češki državi kot v pruski. Samo naši plemiči sanjajo še o »okvirih«, o rešitvi fevdalizma, o Dunaju. Spominjamo se besed evangelija o žalostnem koncu gotovih ljudi.

V svobodni čehoslovaški državi.

Praga, 28. oktobra.

Vest o avstro - ogrski noti predsedniku Wilsonu, ki pomeni kapitulacijo Avstro - Ogrske se je raznesla v Pragi proti 10. uri dop. potem posebnih izdanih listov.

Takoj so se napolnile vse ulice in vsi trgi z velikimi ljudskimi masami in tempo življenja se je stopnjeval do intenzivnosti. Povsod so se zbirale po cestah in trgih gruč ljudstva, ki so se razgovarjale o tem važnem dogodku. Posebna izdanka listov so bila nemudoma razprodana. Zlasti močna so bila zbiranja ljudstva na Vaclavskem Namešči, na Ferdinandovi trdi, na Vitavskem obrežju in na Staromestnem namešči pred mestno hišo. Ljudstvo je prepevalo češko himno, himne zavazniških slovenskih narodov, francosko marsailloso ter je vzklikalo: »Živela čehoslovaška država, živela Jugoslavija, živela Poljska, živeli Wilson, Masaryk, živeli Francozi itd.« Solosnega navdušenja se je udeležilo tudi vojaštvo praške garnizije. Vojaštvo je strgalo s svojih čepic kokarde ter jih okrasilo z rdečimi belimi in rdečimi belomodrimi trakovi. Komaj po poteku 2 ur je bilo vse mesto v zastavah. Bile so tu zastave vseh slovenskih narodov in francoske zastave. Ljudstvo, ki se je zbiralo po cestah in trgih je imelo s seboj majhne zastavice v čeških, drugih slovenskih, francoskih in drugih entitnih barvah ter zvezdasto zastavo Zedinjenih držav. »Slovanska Lipa« na Vaclavskem namešči je bila v trenutku bogato okrašena s cvetjem, venci, trakovi in zastavami. Na Vaclavskem trgu je prišlo do entuzijastičnih manifestacij. Opoldne so bile vse trgovine zaprte ter so ostale zaprte ves popoldan. Na cestah se je razvil živahen promet in navdušenje prebivalstva je narasčalo od ure do ure. Vsa Praga je bila na nogah.

Predsedstvo Narodnega izbora je imelo jutraj takoj ko je dospela vest o kapitulaciji Avstro - Ogrske sejo, v kateri je sklenilo, da z ozirom na novi položaj stori vse potrebno, da preide vsa oblast v roke Narodnega izbora. Popoldne se je predsedstvo Narodnega izbora z vozom odpeljalo v Stare

Mjesto, da se zgleda pri cesarskem namestniku grofu Coudenhove. V tej deputaciji so bili zastopniki Narodnega izbora Svehla, dr. Rašin, dr. Soukup in Štiberny. Ko je predsedstvo Narodnega izbora dospelo v namestniško palačo, je bil namestnik grof Coudenhove že odpotoval na Dunaj. Predsedstvo je imelo na to posvetovanje z namestnikom cesarskega namestnika Kossino. Temu je predsedstvo v imenu Narodnega izbora izjavilo: Narodni izbor prevzema z današnjim dnevom vso javno upravo v češki kraljevini. Dosedanji zakoni in dosedanje odredbe ostanejo začasno v veljavi, vodstvo deželnih zadev pa prevzema Narodni izbor, da ohrani mir in red.

Zastopniki Narodnega izbora so se odpeljali na to k predsedniku deželne upravnice komisije grofu Schönbornu. Predsednik deželne komisije, ki zastopa raznušeni češki deželni zbor, grof Schönborn je sprejel zastopnike Narodnega izbora ter so mu ti sporočili, da prevzema Narodni izbor z današnjim dnevom deželna nopolna zlasti palačo češkega deželnega zbora z vsemi lokali, ki služijo za zasedanje češkega deželnega zbora. Deželno uradništvo posluša nemoteno dalje.

Tekom donoldneve je predsedstvo češkega Narodnega izbora prevzelo tudi državni žitni zavod.

Pri namestništvu, pri upravni komisiji in pri državnem vojnem žitnem zavodu so vodilni uradniki segli zastopnikom Narodnega izbora namesto prisega v roke in se podvrgli v vseh svojih agendah odločitvi Narodnega izbora.

Pod velikanskim navdušenjem ljudstva se je predsedstvo Narodnega izbora vrnilo na Vaclavski trg. Mnogi je ustavila voz Narodnega izbora ter so zastopniki češke vlade poročali ljudstvu o svojih ukrepih. Ljudstvo je sprejelo poročilo z velikanskim navdušenjem. Ves Vaclavski trg je prenapolnil nepregledne množice. Najbolj živahno je pred spomenikom sv. Vavla, pred muzejem češke kraljevine. Tu so se vršili nagovori ter sta govorila med drugimi tudi poslanca Zahradnik in Štiberny. Vsi govorniki so izjavljali, da je napolnil dan svobode za čehi narod, in da so se danes izpolnile narodne zahteve češkega naroda vsled kapitulacije dunajske vlade Wilsonu nasproti.

Tu je govoril tudi zastopnik jugoslovanskega dijaštva, ki je naglašal vzajemnost med Čehi - Slovaki in jugoslovanskimi narodi.

Češki Narodni izbor je izdal oklic na narod, v katerem ga pozivlja, da naj vzdrži mir in red.

Popoldne so trajale manifestacije ljudstva po ulicah in trgih Prage do pozne noči. Vse hiše so okrašene z zastavami in na vseh oknih vise zastavice v narodnih barvah.

Policija in vojaštvo sta pasivna. Policijsko ravnateljstvo in vse namestništveno ravnateljstvo sta se izjavila, da so uradi češkemu Narodnemu izboru na razpolago. Z vojaškim poveljstvom v Pragi je sklenil Narodni izbor dogovor, da čete ne store nobene ga koraka proti ljudstvu. Kakor smo že poročali, so vojaški sneli kokarde s svojih čepic in jih nadomestili z narodnimi barvami. Edino oddelek madžarskih vojakov, ki je ostal v Pragi, se ni uklonil dogovoru med vojaškim poveljstvom in Narodnim izborom ter je prišel na cesto. Do spopadov pa ni prišlo, ker je Narodni izbor pravočasno ukrenil vse potrebno. Poveljnik Madžarov je izjavil, da se ukloni samo ukazom z Dunaja, ker pa je moral priznati, da se mir in red ne kalita, je umaknil svoje vojaštvo.

Proti večeru so prišle na ulice vojaške gndbe. Izgale so slovanske narodne himne ter korakale po vseh večjih ulicah. Tisočelava množica jih je spremljala skozi mesto.

Varnost posameznih oseb ves dan ni bila ogrožena. Nekaj posameznih vojakov iz rajha, ki se mude v Pragi, je snelo svoje čepice, da ne vzbude pozornost.

Avstrijske orle, ki so se nahajali na posameznih trgovinah, na pošti, davkarjih in financi, je ljudstvo tekom dneva snelo ter v manifestacijskem sprevodu odneslo do Vitave, ker so jih v bližini Rudolfinuma vrgli v vodo. Tudi vsi nemški nadnisi na praških ulicah so izginili, zlasti vsi nadnisi na Prikonih, na kavarni Habsburg in Nemški hiši. Odstranjevanje nadnisov in orlov se je vršilo brez vsakega najmanjšega incidenta.

K tem avtentičnim vestem prinaša Korespondenčni urad tale dementi:

Praga, 28. oktobra. Kakor javljajo z Dunaja, se danes tam širilo množevrstne govorice o tukajšnjih dogodkih. Pri-
novevde se, da je Narodni Vbor pre-
vezel posle k. kr. oblasti in da so v
zvezi s tem odpravili burni prizori. Te-
mu nasproti se z merodajne strani ugo-
tavlja, da upravljajo v Pragi državne
upravnice posle slej kakor prej organi k.
kr. vlade in da vzlic vladalnemu pre-
cešnemu vzburlentu prebivalstva in
navzlic posamnim manifestacijam mno-
žice ni prišlo do težkega kaljenja miru.

Dogodki v Pragi.

Praga, 28. oktobra. Ob 9. zvečer je šel deželni poveljnik fml. Kestrenek k Narodnemu izboru ter položil vojaško upravo v roke Narodnega Izbora. Jutri pojde moštvo praške državne policije na svoj posel z rdečimi belimi kokardami. Ponoči se je zbirala po ulicah velika množica, ki je pričakovala dohod inf. p. št. 28 iz Brucka.

Praga, 28. oktobra. Na cesti so usta-
vili mrtvaški voz in napisali na eno stran Nemčija, na drugo ba Avstrija. — Na Vaclavskem namešči pri spomeniku kralja Vavla je bil nabit rdeč lepak s črnim napisom: Živela republika!

Praga, 28. oktobra. Med vojaškim poveljstvom v Pragi in Narodnim Izborem je prišlo do sporazuma, da se imajo čete odslej vporabljati samo za vzdrževanje miru in reda, Narodni Vbor pa se obvezuje, da bo čete prehranjeval. 28. inf. polk je prikorakal v mesto, viharno pozdravljen s strani prebivalstva.

Praga, 29. oktobra. Češke sokolske župe so izdale proklamacijo v tem smislu, da se postavlja Sokolstvo v službo češke države in čeških interesov. Sokoli so imeli včeraj sejo, v kateri so organizirali varstveno službo ter prevzeli službo državne policije. Danes je nastopilo Sokolstvo kot straža tudi v nemškem gledališču.

Praga, 29. oktobra. Pri trgovskem sodišču v Pragi je odvetnik dr. Bouček pri neki razpravi protestiral proti temu, da se pritiskajo stamplje z orlom na sodne akte. Izjavil je, da avstrijski orol pri praških sodiščih nima ničesar več iskati, ker je čehoslovaška država že konstituirana in mednarodno priznana. Prikopi (nemško Graben) dobe ime Wilsonova cesta. Za železnicega ministra v češki državi je bil določen poslanec dr. Zahradnik. Državna policija je danes nastopila s češkimi kokardami na čepicah ter je odstranila rozete. Mir se tudi danes v Pragi ni kalil.

Dunaj, 29. oktobra. Včeraj se je vršil na Dunaju ministrski svet o dogodkih na Češkem. Navzroč je bil tudi češki namestnik grof Coudenhove. Med ministrskim svetom je prišel poslanec Tursar, ki je imel posvetovanje z ministrskim predsednikom. Nato se je grof Coudenhove odpeljal v Prago.

Praga, 29. oktobra. Cesarski namestnik v Pragi Coudenhove je dospel danes jutraj v Prago. Na kolodvoru so ga čakali zastopniki češkega Narodnega Izbora ter ga sprejeli v avtomobilu v namestniško palačo. Tam je grof Coudenhove izročil vse posle namestništvu češkemu Narodnemu Izboru. Pri tem je Narodni Vbor dobil v roke tudi vse sezname konfidentov.

Praga, 29. oktobra. Mesto je popolnoma mirno. Državna policija je bila zaprežena na Narodni Vbor.

Praga, 29. oktobra. Od danes jutraj ob 8. so bili ustavljeni vsi vlaki na Nemško.

Pizeni, 29. oktobra. Vso upravo državnih in deželnih oblasti je prevzel Narodni Vbor. Okrajni glavar Dvofak, ki je dal svojčas streljati na ljudstvo, je zbežal.

Pizeni, 29. oktobra. Vest o kapitulaciji Avstrije je bila tu sprejeta z velikanskim entuzijazmom. Velike gruč ljudi so korakale po mestu. Vse mesto je v zastavah.

Brno, 29. oktobra. Jutri se bo izročilo namestništvu češkemu Narodnemu Izboru. Namestnik baron Hainold je danes zbežal.

Brno, 29. oktobra. Dr. Stranskega »Lidove Noviny« imajo pravico državnih govorov z Dunajem, ker se smatra list kot bodoči uradni list češke vlade.

Olomuc, 29. oktobra. Danes dopoldne ob pol 11. je prevzel Narodni Vbor vse deželne in državne oblasti.

Moravska Ostrava, 29. oktobra. Danes opoldne so zastopniki Narodnega Izbora prevzeli državne urade. Mesto je v zastavah. Vrše se manifestacije.

POTOVANJE ČESKIH POLITIKOV.

Curih, 28. oktobra. Češki politiki, ki so odpotovali v Švic, so nadaljevali svojo pot v Pariz.

Dan narodnega vstajenja v Zagrebu.

Zagreb, 29. oktobra. Danes je slavil Zagreb vstajenje našega naroda. Vršila se je historična seja sabora, v kateri so se za vedno prekinile zveze z Ogrsko in Avstrijo in v kateri je edini jugoslovanski parlament, ki danes zbora, soglasno in med burnim navdušenjem sklenil, pridružiti Hrvat-sko, Slavonijo in Dalmacijo suvereni državi SHS.

Že od 8. ure jutraj je bilo v Zagrebu vse živo. Na tisoče ljudi se je zbiralo po ulicah, ki so bile gosto okrašene z zastavami v narodnih barvah. V mnogih izložbah so bile razstavljene Wilsonove slike, obdane od ameriških zastav in jugoslovanskih trobojnic. Ljudstvo je nosilo v rokah zastave našega naroda. Sprevod se je vrstil za sprevodom, vsi so hiteli na Markov trg, kjer stoji poslopje hrvatskega sabora. Posebno pozornost so vzbujali oddelki narodnega vojaštva, ki je pod vodstvom Častnikov delalo mir in red. Častniki in vojaši so bili odstranili iz svoje rozete in so nastopali z narodnimi kokardami, večina brez portepjev. Mnogi so zamenjali vojaške čepice s sokolskimi. Z vojaštvom skupaj so delali red tudi Sokoli, ki so bili oboroženi. Ljudstvo je stražo opojevano viharo pozdravljalo s klici: Živio jugoslovanski volaki! Povsod veselo klica-nje ter prepevanje narodnih himen ju-goslovanskih in čehoslovaških.

Proti 14.10. donoldne se je pomikala častna stotnja narodnega vojaštva z godbo po mestu na Markov trg pred sabsko poslopje. Na trgu je stalo glavo ob glavi gotovo nad 50.000 ljudi. Ljudstvo je burno pozdravljalo prihajajoče člane Narodnega Vbeja in poslance. Kmalu po 10. uri se je pričela politična sabska zbornica. Hrvatski poslanci so zasedli svoja mesta, pred njih sedeži pa so bili pripravljene se-deži za člane Narodnega Vbeja.

Bil je slovesen trenutek, ko se je stari, Častiljivi predsednik sabora dr. Medaković dvignil ter v mladeniškem navdušenju naznanil svobodo dan.

Kakor svetopisemski »Annuntio vobis gaudium magnum«, tako se je glasil njegov govor s predsedniškega mesta. Ko je končal, se je v zbornici dvignilo nepopisno navdušenje in z ga-lerij se je vsulo cvetje, ki je skoro pokrilo vsa tla zbornice.

Navdušenje je še naraslo in do-seglo svoj vrhunec, ko je prečital za-pisnikar dr. Novosel nujni predlog, da naj se prekliche nagodba z Ogrsko ter pretrgaio vse vezi z Ogrsko in Avstri-jo in da naj se Hrvatska priklapi ule-dinjeni državi SHS.

Nepopisno navdušenje je zaorilo, in zuna na trgu ter v zbornici je zado-nela pesem: »Lepa naša domovina!«, v katere veličastne »zvoke se je mešalo svečano »onenje velikega zvona s stolpa sv. Marka.

Na onem trgu, kjer je pred toliko stoletji prvi jugoslovanski kmetijski kralj sedel na razbellejem prestolu, ki ga je postavil Matiju Gubcu zatiralec, je danes narod preneval himno svoje svobode, zavedajoč se, da mu je dana od Sobe do Soluna velika bodočnost.

Vrhunec govorov v današnji seji so tvorila državniška izjavljanja pod-predsednika sabora Svetozarja Pri-bičevića, katera so poslanci opetovano prekinjali z burnimi pritrdilnimi kli-ci in katerega je narodno žentstvo ob koncu njegovega govora obsulo s cveticami.

Ko je končal svoj govor, so se od-prla vrata na desno od predsedništva in v dvorano je stopila generaliteta z generaloma Mihaljevičem in Šnjari-čem na čelu, okrašena z narodnimi tro-bojnicami. Zastopnika narodnega voljaštva so pozdravili poslanci s klici: Ži-vela narodna vojska!

Opoldne se je vršila v staroslavni Markovi cerkvi zahvalna služba božja, katere so se od ljudstva navdušeno po-zdravljeni udeležili člani sabora in Narodnega Vbeja.

Se dolgo potem, ko je bila zgodo-vinska seja sabora zaključena, so se goste množice sprehajale po trgu ter burno pozdravljale oborožene Sokole in narodne vojake ter tudi posamezna krkela sedaj svobodnih bivših srbskih vojni vjetnikov, ki so narodni vojski v pomoč oboroženi z godbo korakali po mestu.

Sabska seja.

Sabsko sejo je otvoril predsednik Medaković, ki je nagovoril sator z ve-likopoteznim govorom, v katerem je med drugim izjavljal:

Hrvatski sabor se danes ne more pečati z običajnim delom. Njemu pripa-da je še edina naloga, da se v času, ko padajo od naroda okovi in ko se podira-rajo meje, pridruži veliki ideji edip-stva. Ne moremo več živeti sami. Ne moremo živeti brez Dalmatincev in brez Istranov, ne moremo pozrehati mučenika Bosne in Hercegovine in ne moremo ostati brez Slovencev, te naše stoletne straže proti navalu German-stva. (Burne ovacije Slovencev.) Hoče-mo edinstvo našega naroda, našemu sa-boru ne preostaja nobeno drugo delo, kakor da kot edini jugoslovanski pa-rlament izvrši likvidacijo državno-pravnega razmerja med Hrvatsko in Ogrsko ter Avstrijo. (Pritrdjevanje in plaskanje). Našemu saboru je dana na-loga, da se izreče za svobodno in ule-dinjeno državo SHS.

Predsednik Medaković slavi Wilso-na ter mu sabor pri teh njegovih besedah burno ploska. Predsednik izjavlja: Da se je Wilson tako zotenzil za naš narod, gre zahvala predvsem onemu delu našega naroda, ki te bil herojske boje za svojo neodvisnost in za bodoč-nost vsega našega plemena. (Navduše-ni klici: Živela Srbija!)

Končno opozori predsednik, da bo nujno potrebno delati z vsemi silami, da se ohrani mir in red in da se poka-že vredne svobode. Klice Poliakom in Čeho - Slovakom pozdrave in želi blagoslova narodu SHS. v bodoči edin-stveni in svobodni državi. (Dolgotrajno plaskanje.) Nato prečita zapisnikar dr. Novosel nujni predlog poslanca Sveto-zarja Pribičevića, ki zahteva od saba-ra, da skleni:

Hrvatski državni sabor, na temelju popolne pravice narodne samoodlobe, ki je danes priznana od vseh vojskul-oh se držav, naj sklene to-le:

Vsi dosedanja državnopravni odno-shi in vse zveze med kraljevinami Hr-vatsko, Slavonijo in Dalmacijo na eni strani ter kraljevino Ogrsko in avstrijskim cesarstvom na drugi strani so raz-veljavljene. Uničije se in proglašajo za ničevno hrvatsko - ogrsko narodno in istotako se proglašajo za ničevne vse pozneje dopolnitve te nagodbe, tako da nima od danes naprej Dalmacija in Slavonija ter Hrvatska s kraljevino Ogrsko nikakršnih pravnih in faktičnih skupnih državnih poslov.

Dalmacija, Hrvatska in Slavonija z Reko se proglašajo za povsem neodvis-no državo napram Ogrski in Avstriji ter v smislu moderne načela edinstvi na na temelju narodnega edinstva SHS, pristopa skupni narodni suvereni drž-avi SHS. Na celem etnografskem ozemlju tega naroda brez ozira na ka-tere koli teritorialne in državne meje, v katerih narod SHS. danes živi.

Slošna narodna ustavotvorna skupščina vsega uedinjenega naroda SHS. bo odločala z naprei določeno kvalificirano večino, ki bo popolnoma varovala pred vsako majorizacijo, tako o obliki vlade, kakor o notranjem držav-nem ustroju naše države, ustanovlje-ne na temelju popolne enakopravnosti Slovencev, Hrvatov in Srbov.

Svoj nujni predlog je utemeljeval poslanec Svetozar Pribičević, katerega govor prinesemo prihodnje.

Utemeljeval je svoj predlog a krasnim govorom, ki ga objavimo tudi pozneje.

Nato je bil izpregovoril med viharjem pozdravljanjem cele zbornice. Vlada se pridružuje sklepom sabora ter daje celo eksekutivno Narodnemu Vijeću na razpolago. (Viharni kliki: Živio!)

Funkcionarjem, ki bi me klicali na odgovor, ne morem odgovoriti drugega nego, da sem sin svojega naroda in da je moja dolžnost, da stojim na strani tega naroda. (Viharno pritrdjevanje in odobravanje se skoraj noče početi.)

Poslanec dr. Prebeg izjavlja, da se pridružuje Frankovi sklepom sabora in da je stranka, izvajajoča konsekvence iz položaja, sklenila svoj razpust. (Burno odobravanje.)

V imenu takozvanih madžarongov se je pridružil sklepom sabora dr. Silović.

Na predlog poslanca dr. Popovića je sklenil sabor, objaviti govore predsednika, Svetozara Pribičevića in Pavla Prebega. Govori bodo nalepljeni v vseh krajih naše države. Seja sabora je bila nato prekinjena.

V odmoru so prišle v dvorano zastopnice žensstva ter je v njih imenu ga. Zlata Kovačevića priselila zvestobo Narodnemu Vijeću. Gospe so položile na sabsko mizo cel kup zlata, kar je izzvalo burne ovacije za narodno žensstvo.

Sabor je odšel nato v cerkev ter je po povratku sprejel nulti predlog poslanca Radića, ki je pozval bana, da naj zapre vse izvoz na Madžarsko in v nemško Avstrijo.

Med velikim navdušenjem in ovacijami množice je predsednik s klicem: Živela svobodna država SHS zaključil sabsko sejo.

Zagreb, 29. oktobra.

Danes ob 11. dopoldne se je otvorilo zasedanje sabora pod predsedstvom bana Mihalovića. Navzoči so bili zastopniki Slovencev, Dalmacije, Bosne - Hercegovine in generaliteta zagrebske garnizije. Podpredsednik N. V. Pribičević je imel krasen, nepopisno učinkovit govor, sestavljen v diplomatskem slogu, v katerem je razvil program države SHS. Govor podpredsednika Svetozarja Pribičevića je vzbudil ogromno navdušenje v cellem saboru.

Velikačen in zgodovinski trenutek pa je bil, ko je hrvatski ban Mihalović z vznešenim glasom izjavil, da se ne smatra več za bana, odvisnega od Budimpešte, ampak da odloga to čast ter prosi Narodno Vijeće, da prevzame vso politično oblast v jugoslovanskih pokrajinah v svoje roke. Dobesedno je rekel: »Če me bo klical Budimpešta ali kralji na odgovor, bom svečano izjavil, da sem storil svojo dolžnost napram troednemu narodu SHS.«

Nato je sabor pretrgal vsako vez z Ogrsko in Avstrijo. Sabor se je svečano izrekel za neodvisno, svobodno in suvereno državo SHS. Narkar je izročil ban eksekutivno državne oblasti v roke N. V. Nato je bilo v saboru proklamirano kot vrhovna oblast N. V., ki prevzame vso civilno in vojaško upravo v vseh jugoslovanskih pokrajinah. Generaliteta, ki je bila navzoča, je pod vodstvom generala Šnarića stavila sebe in vojaštvo N. V. na dispozicijo in svečano prisegla zvestobo do smrti jugoslovanski državi. Generaliteta in drugi vojaški dostojanstveniki so izkazali vojaške časti, ko je sabor pozdravil ujedinenje vseh Jugoslovancev, neodvisno, samostojno in suvereno državo, ko je sabor pozdravil Srbijo, Crno goro, ko je sabor pozdravil Wilsona. Sabor, vsi člani N. V. in vsi navzoči so zaklicali burni »Živio Wilson!«

V dvorano sabora je prišlo tudi zastopstvo žena SHS, ki je priselilo zvestobo jugoslovanski državi in prineslo zlata in srebrna darila na oltar jugoslovanske domovine. Med temi znamenitimi darili so nahajali tudi dragoceni, z bogatimi kamenji obloženi prstan jugoslovanskega apostola Strossmayerja.

Nepopisna tisočglava množica je oblegala ves čas sabor, vojaška godba je svirala neprenehoma narodne himne in himne prostosti. Svirale so se med drugimi pesmi: »Kje domov moj«, »Naprej zastava slave«, »Onam! onamo«, nadalje češke in poljske himne.

Ko je sprejel sabor sklep, da se pretrga vse vezi z Budimpešto in Dunajem, so zvonovi v zagrebskih cerkvah slavnostno zapeli. Veliki zvon v cerkvi sv. Marka je oznanil svobodo jugoslovanskega naroda.

Na ulici je vzdrževalo mir sokolstvo, kateremu so načelovali oficirji, ki so nosili na čepicah namestu avstro-ogrskih emblemov jugoslovansko kordato.

Vsi jugoslovanski oficirji zagrebske garnizije, kakor tudi po drugih hrvatskih garnizijah, so sneli avstro-ogrsko embleme ter pripeli na čepice ugoslovansko kordato.

V Zagrebu in drugih mestih vlada nenopisno veselje in navdušenje. Po tebe slovenski člani N. V. so bili burno aklamirani v saboru in povsod po glicah, kjer so se pokazali. Prirejale so se jim velike ovacije.

V Zagrebu vlada popoln mir in red. Le večerj ponoči so nekateri dezerterji in člani »zelenega kadra« streljali v predmestjih, streljanje pa je umalo ufrnilo.

Tudi po deželi vlada po večini mir, samo v nekaterih krajih je prišlo do

nereda. V Požegi in Našici so nastali neredi, ker je nastopil »zeleni kader«, ki se je hotel posluževati boljševiške sistema. Odpor prebivalstva proti tem boljševiškim izgreedom pa je bil velik in glasom zadnjih poročil so bili člani »zelenega kadra« večinoma razoroženi. V Zagrebu, kakor tudi v drugih mestih se dela z vso silo na to, da se ohrani popoln mir in red v prehodni dobi.

Zagreb, 29. oktobra. Danes ob 5. popoldne ima osrednji odbor N. V. sejo, v kateri se bodo posvetovali o važnih državnih zadevah. Pričakuje se, da bodo napravljeni važni zaključki glede uprave na Hrvatskem, v Bosni - Hercegovini, Dalmaciji in tudi na Slovenskem.

Izgredi v Zagrebu.

Zagreb, 29. oktobra. Danes je prišlo do nekaterih manjših izgredeov takozvanega »zelenega kadra«. S tem imenom namreč označujejo Hrvatje vse dezerterje.

Ti dezerterji in druga družila so poskusili pleniti na kolodvoru, pri pošti, v nekaterih skladiščih ter tudi v nekaterih privatnih stanovanjih. Večinoma pa so bili pregnani že od stanovalecev samih, ali pa so zbežali, kakor hitro se je pokazala straža. Narodna straža ima nalogo nastopiti proti vsakemu roparju z največjo brezobzirnostjo. V splošnem se ne more trditi, da bili storili kako škodo, razen da so tatovi na kolodvoru oplenili dva vagona s sladkorjem. Take tatvine pa so se dogajale prej skoraj dan na dan. Sedaj gleda narodna straža z vso strogostjo na to, da se podobni slučaji ne ponove več.

Zagreb, 29. oktobra. Danes zjutraj so se vršile v Zagrebu velike manifestacije. Za red je skrbela narodna straža in Sokolstvo, oboroženo s puškami pod poveljinstvom rezervnih častnikov. Proti 9 uri dopoldne je odšlo ljudstvo v velikih masah na Markov trg, kamor je pripeljal vojaštvo tudi general Plivierič in z njim polkovnik 53. pp. 500 častnikov z godbo. Nato je pripeljal podpolkovnik Kučak svoj polk ter so se voljaki razpostavili po Markovem trgu. Godba je igrala narodne himne, z balkonom so se vršili nagovori. Ko so bili ob pol 11. zbrani vsi sabski poslanci, je otvoril predsednik Medaković zborovanje s krasnim govorom. Ko je vstopil ban Mihalović v dvorano, so ga obsuli s cvetjem. Pred klopmi poslancev so stali vsi člani Narodnega Vijeća. Nato je prebral Svetozar Pribičević svoj predlog na ločitev Hrvatske od Ogrske in Avstrije ter združitev z ostalimi jugoslovanskimi deželami. Poslanec Radić je stavil predlog, da zapre Jugoslavija mejo proti Madžarski in Avstriji. Predlog je bil soglasno sprejet. Tudi madžarska stranka v saboru je izjavila, da se pridružuje vsem sklepom sabora in da se pridružuje tem sklepom tudi oba odsotna grofa Pejačevića. Hrvatski sabor bo sklican po potrebi.

Zidan most, 29. oktobra. Iz Zagreba poročajo, da baie gorita Velika gorica in Lekenice pri Sisku.

Zemun v hrvatskih rokah.

Zagreb, 29. oktobra. V Zemu se je ustanovil narodni komite. Zemun je popolnoma v rokah Jugoslovancev.

Tekst avstro-ogrškega odgovora Wilsonu.

Dunaj, 28. oktobra. (Kor. ur.) Minister zunanjih zadev grof Andrassy je naročil večerj avstro-ogrskemu poslaniku v Stockholmu, naj prosi kraljevsko švedsko vlado, da vladi Zedinjenih držav v Ameriki sporoči nastopni odgovor na njeno noto od 18. t. m.:

Odgovarjate noti gospoda predsednika Wilsona od 18. t. m., naslovljeni na avstro-ogrsko vlado in v zmislu odločbe gospoda predsednika, da bi z Avstro-Ogrsko rad ločeno govorili o vračanju premirja in miru, si usvoja avstro-ogrška vlada izjavljati, da takisto kakor prejšnjim izjavam gospoda predsednika pritrjuje tudi v zadnji noti obseženemu naziraniu o pravicah narodov Avstro-Ogrske, specijalno onih Čeho-Slovakov in Jugoslovancev.

Ker je torej Avstro-Ogrska sprejela vse pogoje, od katerih naj bi bil odvisen vstop gospoda predsednika v razpravljanje o premirju in o miru, po nazoru avstro-ogrške vlade pričetu teh razprav ne stoji ničesar več na poti.

Avstro-ogrška vlada se zatorej izjavlja, ne da bi čakala na uspeh drugih pogajanj, stopitj v razgovore o miru med Avstro-Ogrsko in nasprotnimi državami in o takojšnjem premirju na vseh frontah Avstro-Ogrske ter prosi gospoda predsednika Wilsona, naj izvoli ukreniti zadevne priprave.

Dunaj, 28. oktobra. V poslanski zbornici je vzbudila nota grofa Andrassyja med nemško - meščanskimi skupinami veliko vznemirjenje in nevoljo. Ne glede na vsa samo po sebi razumljiva politična premotrivanja se naglašava v nemško meščanskih krogih, da je nota vsekakor prenašljiva, ker bi bila tekom par dni skupna situacija brez dvoma dobila tako obliko, da bi bilo mogoče ostati do zadnjega trenutka v zvezi z Nemčijo. Iz dobro poučenih krogih iz Nemčije se poroča: Nota je povzročila naravno začudenje in to še toliko bolj, ker je razvidno iz nemškega odgovora Wilsonu, da nemška vlada sedaj pričakuje predloge za premirje. Po poimovanju v Nemčiji ni umestno v noti grofa Andrassyja obsežno namigavanje s separatnim mirom, marveč prevladuje mnenje, da bi bila mogla Avstro - Ogrsko Nemčija s sklenjenim nastopom na mirovni konferenci napram sklenjeni koaliciji postaviti

večje protitežje, kakor more to storiti posamezno.

Dunaj, 28. oktobra. Grof Julij Andrassy je večerj sebi došlemu predsedniku narodnega zbora nemške Avstrije dr. Dinghoferju in Seitzu prečital noto in jima podal tudi komentar. Vtiis note je jako različen in izjave nemško-nacionalnih poslancev o koraku grofa Andrassyja se zibljejo med ogorčenostjo in osuplostjo. Povsodi pa so tega mnenja, da bi se bilo lahko počakalo nekaj dni in potem postopalo sporazumno z zavezniško nemško državo. Nota in komentar sta povzročila danes živahen razgovor v nemškem izvrševalnem odboru, ki bo moral predložiti poročila in sklena nemškemu plenarnemu zboru, ki se sestane v sredo. V nemških krogih so mnogi tega mnenja, da bi bilo treba grofu Juliju Andrassyju odreči legitimacijo, izvrševati za že obstoječe narodne države državne akte, kakoršen je sedanja nota, za katero ima mogoče avtorizacijo Ogrske ali na niti te ne. Ker se ve, da je dr. Lammasch sodeloval pri sestavi te note, se razmišlja v nemško nacionalnih krogih, ali naj izostanejo od seje poslanske zbornice, v kateri bo dvorni svetnik Lammasch razvil svoj program, ali naj vztrijo energične izjave v zbornici. Nemško nacionalne stranke so sklicele za jutri sejo, v kateri bodo storile važne sklepe. Nekoliko mirneše je razpoloženje pri krščanskih socialcih, ki izjavljajo, da ta korak, kakor ga predstavlja Andrassyjeva nota, bi bilo pričakovati po dogodkih na Ogrskem in po objavi cesarskega manifesta. Prijazno je bila sprejeta nota pri slovenskih strankah, predvsem pri Čehih. V Pragi je prišlo danes do velikih manifestacij. Mesto je v zastavah. Na Vavlskem namesti se je zbrala velika množica, med katero so govorili posl. Zahradnik, Stribrny in Slavicek.

Nemško-avstrijski narodni zbor.

Dunaj, 28. oktobra. Izvrševalni odbor nemško - avstrijskega narodnega zbora je imel danes dopoldne sejo. Predsednika dr. Dinghofer in Seitz sta poročala o konferenci, ki sta jo v nedeljo dopoldne imela z ministrom za zunanje zadeve grofom Andrassyjem na njegovo povabilo. Seznanila sta izvrševalni odbor z besedilom note in s komentarjem, ki ga je vlada izdala k njej. Izvrševalni odbor je takoj začel debato o obloem.

Dunaj, 28. oktobra. Izvrševalni odbor nemško - avstrijskega narodnega zbora je izvršil debato o noti predsednika Wilsonu ter o komentariju, ki ga je bila izdala vlada in o katerih sta bila poročala predsednika dr. Dinghofer in Seitz. Sklepi se objavijo jutri. Izvrševalni odbor je pritril osnutku note Wilsonu, ki naj se predloži obnemu zboru. Nadalje se je sprejel tale sklep: Določiti se poverjenik za zunanje zadeve in temu se poverijo nastopne naloge: 1. Izvrševalnemu odboru mora stalno poročati o vseh zadevah zunanje politike. 2. Zastopati mora izvrševalni odbor v zunanjih zadevah, zlasti pri dosedanjih e. kr. vladi. 3. Predložiti naj osnutke za uredbo zunanega urada za Nemško Avstrijo. Razen tega se je storila vrsta sklepov o prehranjevalnih zadevah, med drugimi tudi sklep, da naj se v zvezi z zastopniki ostalih narodov za vse skupne prehranjevalne zadeve osnuje skupen prehranjevalni direktorij. Nadalje se je sklenilo več pragmatičnih ukrenov o prevedbi veleobrti v mirovno gospodarstvo. Končno je izvrševalni odbor sklenil predložiti narodnemu zboru nastopne predloge: 1. Cenzura nasprotuje temelnim pravicam državljanov in je kot pravno neveljavna odpravljena. 2. Tiskovine se več ne ustavljajo. Doslej ukrenjene obustavitve so razveljavljene. Vznostavljena je popolna svoboda tiska. 3. Izjemne odredbe glede društvenega in zborovalnega prava so razveljavljene. Vznostavljena je popolna društvena in zborovalna svoboda, veljavna za vse državljane brez razlike spola. — Seja je trajala pozno v noč.

Predcenzura odpravljena.

Dunaj, 28. oktobra. Minister za notranje zadeve je 18. t. m. političnim deželnim oblastim naročil, da naj odločijo, po kateri morajo v smislu § 17. tiskovnega zakona dolžnostni izvoditi gotov čas pred izdajanjem tiskovine biti predloženi oblasti, brez odloga razveljavijo. Periodičnih, kakor tudi drugih tiskovnih potemtakem v bodoče pred izdajanjem ne bo več predlagati v predcenzuro.

Začasni avstro-ogrski bankovci.

Dunaj, 28. oktobra. Avstro - ogrska banka naznanja: Da more zadoščati zadnje dni močno narasli zahtevi po bankovcih, je Avstro - Ogrska banka sporazumno z obotestranskima finančnima upravama sklenila izdati bankovce po 25 in po 200 kron. Ker se ti bankovci izdajo samo začasno, bodo imeli zaznambo, da jih bo banka tekom kratko odmerjene dobe zametala za druge bankovce. Da se izdelovanje 25 in 200-kronskih bankovcev pospeši, bo odredila teh bankovcev enostavnost. Bo pa kajpada povsem zavarovana. Ker je tiskarna Avstro - Ogrske banke za bankovce z natisnivanjem doslejšnjih bankovcev povsem zaposlena, bodo nove bankovce natisnile tudi druge tiskarne. Prvi izvod omenjenih bankovcev pridejo že v štirih ali petih dneh v promet. Izdelovanje se bo tako pospešilo, da bo v najkrajšem času odpravljeno pomanjkanje bankovcev, ki je nastalo, ker jih plašljivi del občinstva pridržuje.

Nadvojvoda Jožef za integriteto Ogrske.

Budimpešta, 28. oktobra. Nadvojvoda Jožef je davi ob zgodnji jutranji uri začel razgovore z vodilnimi ogrskimi politiki.

Budimpešta, 28. oktobra. (Ogrski kor. urad) Nadvojvoda Jožef je objavil nastopni oklic: »Narodu. — Njegovo Veličanstvo naš kronani kralj mi je naročil, da naj izvedem tako razrešitev naših v nekakšni krizi zahajajočih se javnih razmer, ki v

soglasju z voljo narodove popolne samostalnosti naše domovine ne bi samo zagotovila, ampak jo tudi oživilorila. Velik in odločen je ta korak, zakaj treba je, da izvedemo osamosvojitve naših zunanjih odnosov in naše obrambne sile, kakor sploh neodvisnost vsake panoge naše uprave na način, ki odgovarja svobodnosti smeri današnjega časa in interesom širokih ljudskih plasti. Poleg dosege takojšnjega miru dominira pridružitve veliki mednarodni zvezi narodov v svrhu, da se zagotovi bodočnost naših prizadevanj. Varovanje integritete in enotnosti našega državnega ozemlja, kakor tudi odstranjenje vsakršne nevarnosti, ki nam preti do sklepa miru, ni nalagata dolžnost, da združim vse narodne sile in da povzročim spojitve čuta skupnosti, ki edini vodi k dosegi naših ciljev. Z zaupanjem se zaradi tega obračam do vsakega vernega sina narodovega, da naj dosega teh ciljev pospešuje, v nemar puščajoč vsakršno nasprotje, vsak osebn interes, da naj varuje zakoniti deželni red in naj se preudarno, resno in pošteno stavi v službo velike narodne stvari. Zdržitev sil dovede sadove skupnega nastopanja do izoristave: na nedotakljivosti zasnovano samostojnost in neodvisnost naše domovine, družabni red in času primerne uredbe, blagari miru in jamstva za naš bodoči razvoj. Z vso tolinjo svojega patriotskega čustvovanja si izprošam podporo narodov in izvajanju te svoje težavne naloge. — Budimpešta, 18. oktobra 1918. — Nadvojvoda Jožef.«

Krvavi nemiri v Budimpešti.

Budimpešta, 29. oktobra. Večerj zvečer je prišlo zopet do velikih demonstracij pred palačo grofa Karolyia. Demonstranti so nameravali nato iti pred kraljevo palačo, na mostovih čez Donavo, pa jih je ustavilo vojaštvo, ki je dalo štiri salve. Osem demonstrantov je bilo tako mrtvih, 60 je težko ranjenih. Demonstracije so se nadaljevale v vseh delih mesta. Ob 1. ponoči je bil poklican grof Karolyi k nadvojvodi Jožefu, narkar se je sestel madžarski Narodni svet, ki je sklenil poziv na ljudstvo, da naj vzdrži mir in red. Danes se pričakuje rešitev ogrske krize v tem zmislu, da bo imenovan bivši prehranjevalni minister Hadik za ministrskega predsednika. Med 10. in pol 11. se je vršila danes generalna stavka kot protest proti večerjšnjim krvavim dogodkom.

ODPUST OGRSKEGA PREHRANJEVALNEGA MINISTRA.

Budimpešta, 28. oktobra. Uradni list priobčuje odput princa Windisch - Graetzja iz službe ministra brez portfeja. Hkrati se mu je podelilo dostojanstvo tajnega svetnika.

Madžarski narodni svet.

Budimpešta, 27. oktobra. (Ogrski kor. urad.) Danes popoldne se je na trgu pred parlamentom vršilo veliko ljudsko zborovanje, ki ga je bil sklical narodni svet. Kot prvi govornik je nastopil grof Batthyány v ter zahteval režim ljudske volje ter neodvisnost ogrske, kakor v gospodarskih tako v vojaških in znanstvenopolitiških vprašanjih. Poudarjal je potrebo splošne, tajne in enake volilne pravice in zahteval, da se nemudoma in vsekakor sklene mir. V podobnem smislu je govoril posl. Martin Lovász v ter zastopniki socialnodemokratske in radikalne stranke. Za vzdrževanje reda so se bile odredile obsežne vojaške in policijske priprave. Red se ni motil nikjer.

Wilsonov odgovor Nemčiji.

Amsterdam, 28. oktobra. »Confédération générale du travail«, »Liga za pravice človečanstva«, »Republikanska koaliciia« ter socialistična stranka so izdale manifest, v katerem s toplimi besedami odobravajo Wilsonov odgovor Nemčiji.

Mirovne vesti.

Važno mirovno znamenje.

Zeneva, 28. oktobra. Švicarske filijalke francoskih velikih bank so dobile nalog, da naj ne sprejemajo preko 31. oktobra več od svojih ravnatelstev valutnih naročil. Smatra se to za važno mirovno znamenje pariške borze, ki pričakuje od bližnjega premirja in mirovni pogajanj, da se tudi francoska valuta v Švici znatno dvigne.

Wilson ne ponusti nič od svojih 14 točk.

London, 28. oktobra. Kakor poroča »Morning« - Post iz Newyorka, je podal državni tajnik Lansing senatnemu odseku za zunanje zadeve izjavo, da se je predsednik Wilson odločil, da pri mirovni pogajanjih ne ponusti prav nič od svojih 14 točk pod nikakimi pogoji.

Dnevi svetovne vojne so šteti.

Berolin, 28. oktobra. »Vorwärts« se bavi s separatnim mirom Avstro-Ogrske in izjavlja: V tem slučaju so dnevi svetovne vojne šteti. V slučaju Bolgarie smo imeli primer za to, kaj bi pomenila za nas kapitulacija monarhiije. Dežela bi bila izročena sovražnim četam. Izločitev monarhiije pomeni za nas konec našega odpora.

Nemške nade na ugodnejše pogoje za premirje.

Zeneva, 28. oktobra. V tukajšnjih političnih krogih sodijo, da Wilson ne bo pripustil samo vojaškim oblastim odločitve glede premirja. Mogoče je, da bo izpremenjeni politični položaj v Nemčiji imel za posledico ugodnejše pogoje za premirje.

Objava pogojev za premirje.

Bern, 28. oktobra. »Times« poroča iz Pariza: Aliirani vojni svet v Versaillesu je dokončal svoja posvetoovanja. Sklepi so odposlani aliiranim državam. Ponedeljek ali torek se objavijo pogoji za premirje. — Po večerjšnjem ministrskem svetu je izjavil Clemenceau: Pod predsedstvom Poincaréja bo v četrtke ministrski svet. Dotle hočemo biti edini z zastopniki svojih zveznikov glede odgovora, ki ga damo Wilsonu.

Zveza ententnih držav in svetovni položaj.

London, 28. oktobra. (Reuter.) Konferenca francoske, italijanske, belgijske in britske sekcije medzavezniškega parlamentarnega komiteja je soglasno sprejela nastopno resolucijo: 1. Bistveno je, da ohranijo sedaj v boju za svobodo združeni narodi tesno in iskreno zvezo, dokler niso še vedno preteče nevarnosti docela premagane s popolno zmago nad sovražnimi silami in ni popolnoma odpravljena nevarnost obnovitve grozot, kakršne je moralo človeštvo prestopati v sedanjosti. 2. Izrednega pomena je, da se vlade sedaj v boju za svobodo združenih narodov nemudoma lotijo priprave za trajen, po združenem nastopanju svobodnih narodov zajamčen mir. 3. Prenovitev Srednje Evrope se mora izvršiti na podstavi narodnosti in sicer z ozirom na pravico narodov, da same odločajo o svoji usodi, kakor tudi z ozirom na jamstva, ki so bistvena za trajen evropski mir. 4. Izgube na trgovski ladijski prostornini, povzročene po vojni s potapljalnimi čolni, se morajo kolikor le možno poravnati z izročitvijo sovražnikove ladijske prostornine. 5. Komite opozarja in vojni združene vlade na to, da bi nemara bilo potrebno, da se zračne sile interaliiranih neodvisnikov v namen, da se stre sovražni odpor, udeležijo skupnega zračnega vojnega pohoda nad sovražnikovo ozemlje in predlaga kot najuspešnejšo metodo za izvršitev tega načrta, da naj se ustanovi kontrolna nad industrijo, ki izgotavlja letalstveni material. 6. Komite poziva asociirane vlade, da naj nemudoma sestavijo komisijo, ki naj uredi gotovo zračno - prometne črte.

Voine vesti.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 23. oktobra. (Kor. ur.) Italijansko bojišče. V Sedmero občinih se je tudi večerj nasprotnikovo bojno delovanje omejevalo na posamezne sunka, ki smo jih zavrnili. Vzhodno Breno divja na 60 km široki fronti velika bitka. V gorovju med Breno in Piavo so se zopet ponesrečili vsi sovražnikovi naval, naj so bili izvedeni še s tolikimi silami. »Zvezdo kopov«, izino od Fontaina secca, ki so nam jo Italijani vzeli, smo v protinapadu zopet zavojeli. Izmed naših hrabrih čet so se v teh bojih zlasti odlikovali pp. št. 7 (Cetovec), št. 39 (Debrecin), št. 47 (Maribor), št. 49 (St. Pölten), št. 73 (Heb), št. 120 (zapadni Galicija), št. 139 (nov ogrski polk), ogrski naskakovani batalion št. 17, hrvatski št. 42, dunajski strelski polk št. 1 ter hrvatski domobranski polk št. 28. Ponovno priznanje zaslužio zopet artiljeria in naši infanterijski bojni letaki. Na Plavi je po najhitrejši artiljerijski pripravi v noči na 27. ententa pričela z napadom. PriValdobladenu so manjši sovražni oddelki mogli doseči levj breg. Po večini smo jih vrgli nazaj. Pri Bigolinu in Vidoru smo onemogočili z obrambnim ognjem prohodne poizkuse. Od Vidora navzdol se je sovražniku posrečilo z močnejšimi silami izsiliti prehod. Naše čete so se mu s protinapadom vrgle nasproti. Zvečer boji pri vaseh Morlago in Sernaglia. Nasproti severovzhodnega vnožja Montella so ostali italijanski prehodni poskusi brez uspeha. Iz Papadopollia je Anglež sunil do Tezze in St. Polo di Plave. Dva do tri kilometra široko vdorišče so naše za vsako ped zemlje krepko se boreče čete v bokih omejele. Na Plavi danes zjutraj novi boji.

Balkansko bojišče. Pri Lješ na albanskem obrežju boji z zadnjimi stražami. Na srednji Drini je prišlo med našimi varovalnimi četami in močnejšimi oddelki četašev do spopadov. Svoje čete jemljemo iz Srbije nazaj, ne da bi nas sovražnik motil. Večerj smo bili samo severno od Kragujevca v bojnem stiku. — Seč generalnega štaba.

Dunaj, 29. oktobra. Italijansko bojišče. Večerjajni dan je hrabrim branilcem Asolona, Perice in Solarola potekel brez večjih infanterijskih bojov. V okolišču gore Spinuccia so naše čete s protisunkom izvedle poprave svojih postojank. V Alanski kotlini (Alano) je nasprotnik naše varovalne oddelke potisnil nazaj. Napadi, ki so jih močne sovražne čete izvajale zoper jedro naših ondnotnih postojank, so se izjalovili ob težkih nasprotnikovih izgubah. Ogrski polk št. 133 in honvedski polk št. 117 sta se posebno odlikovala. — Ob Plavi besni borba nadalje. Sovražnik je mogel pritegniti znatna ojačenja in je nadaljeval svoje napade, razvijajoč silne množice topništva. Vršili so se luti boji pri Valdobladieni, severno od Morlaga in od Sernaglie, tik piavskih mostov južno od Susegane, pri Tezzi in pri San Polu di Plave. Sicer se antantni četam vsled hrabrega, nad vse aktivno izvajane obrambnega odbijanja naših divizij nikjer ni posrečilo prodreti skozi naše postojanke, vendar se je pod večer sklenilo, najhuje napadane odseke vzeti nazaj v bolj zadaj ležečo črto. To gibanje se je izvršilo ponoči.

Balkansko bojišče. V Albaniji so naše zadnje straže zapustile Lješ. — Ob podrinjski meji je zopet mirno. — V Srbiji so se naši večerjajni pohodi razvijali brez bojnega stika s sovražnikom. Ta je dospel do Palanke. — Seč generalnega štaba.

NEMŠKO URADNO POROČILO

Berolin, 28. oktobra. (Kor. ur.) Zapadno bojišče. Voja skupina prestolonaslednika Rupprehta. Nobenih večjih bojnih delovanj. Jugozapadno od Deynse, vzhodno od Avelghema in pri Artresu smo zavrnili sovražne napade. Pri izčiščenju posameznih angleških gnezd pri Famarsu in pri Englefontaine smo zajeli vjetnikov. — Voja skupina nemškega prestolonaslednika. Obrežuspešili smo sovražnikove prehodne poizkuse čez Oisín kanal pri Tu-

pingvini. Med Oiso in Sero smo preteklo noč svoje v naprej štrlečem loku med Orignjem in La Fertéjem stojiče čete vzeli nazaj v črto zapadno od Guise — vzdolžno od Crecy sur Serre. Sovražnik je napadel včeraj naše nove črte južno od Guise. Zavržili smo ga ob izgubi številnih oklopnih voz. V odseku Souche so se ranega jutra ponestrili ponovni francoski napadi med Froindmontom in Pierrepontom. Zapadno Aisne včeraj samo krajevni boji. Zavržili smo sovražne napade proti našim črtam, stoječim na južnem bregu Aisne, jugovzhodno od Rethela in pri Erillyju. Na višinah Aisne vzhodno od Vouziersja je artiljerijski boj na večer v zvezi z brezuspešnim nasprotnikovim napadom vzhodno Chastreza mimogrede zavzel veliko silo. — Voja skupina generala v. Gallwitz. Na višinah vzhodno Mose smo v gozdni Condouvoje in v gozdu Ormont zavržili napade Amerikancev. Jugovzhodno bojišče. Uvedena gibanja smo nadaljevali po načrtu. Južno od Rudnika Topole uspešni boji z zadnjimi četami. Po obeh straneh Morave samo majhen bojni stik s sovražnikom. — Šef gen. štaba armade na bojišču.

Berolin, 29. oktobra. Zapadno bojišče. Voja skupina prestolonaslednika Rupprehta. Ob Lysini nižini smo zavržili nasprotnikove črne napade pri Oseni. Močnejše sovražne oddelke, ki so severozapadno od Condéja poizkušali prispeti na Escantino vzhodno obrežje, smo v protisunkni vrsti nazaj. Južno od Escante so močni angleški napadi pri Farnersu začasnó vdrli v naše črte. Pešpolk št. 176 pod poveljstvom stotnika Presserija je sovražnika docela vrzel nazaj. Sedma baterija artiljerijskega polka št. 71 in baterija pohotnega polnštva št. 38 sta v naprednejši vrsti bistveno pripomogli k uspehu. Vzhodno od Artresa smo zavržili nasprotniške črne napade. Sovražnik nadaljuje rušenje selišč ob Escanti in vzhodno od nje. Tudi Valenciennes je ležal pod močnim sovražnim ognjem. — Voja skupina nemškega prestolonaslednika. Francoski napadi na Oisn prekop med Eireuxom in Lesquellesom so se izjalovili v našem zbranem topovskem ognju. Sivi oddelek, ki so sumili preko kanala, so bili v protisunkni vrsti nazaj. Zapadno od Guise se sovražni napadi v našem ognju niso mogli dobiti razviti. V odseku Souche so poznanimi ter zapadnopruski polki zarana zjutraj ob obeh staneh ceste Laon-Marle zavržili napade nasprotnikov. — Voja skupina generala v. Gallwitz. Med Airo in Mozo je artiljerijsko delovanje od časa do časa oživele. Poslednja dva dni smo sestrelili 49 sovražnih letal in tri privzemne balone. — Šef gen. štaba armade na bojišču.

Umik avstrogrških čet ob Pivavi. Zadnji vojnopolitični dogodki učinkujejo najdalekosežneje. Skupno ententno armadno vodstvo, ki je še pred kratkim smatralo vezanje avstrogrških čet v Benečiji za nalogo italijanske armade, je ukazalo sedaj, kakor kaže bojevanje ob Pivavi, močno ofenzivno proti Avstro-Ogrski. Poročila zaznajo, da bojevo Italijani razbiti avstrogrško fronto ob Pivavi in vrči njene čete iz Benečije ven. Iz slonočnega poročila odmeva borenje na vsej pilaški fronti od Montella do morja, v glavnem v središču okoli Vidra, in sicer se je od Vidra navzdol Italijanom posrečilo, da so izsilili prehod čez reko z močnejšimi četami. Govori se že o boju na levem bregu Pivave. Poleg italijanskih delujejo posebno angleške čete. Naloga italijanske armade, kakor pričajo operacije ob sedanjem vojnopolitičnem položaju, ni več vezanje avstrogrških čet ob Pivavi, marveč je dvojna: hoče se namreč dati Italijanom priložnost, da zavoljujejo z lahkoto, računajo na posledice v avstrogrski armadi vsled poudarjenja Wilsonovim pogojem, Benečijo, katero so jim bile izrgale baš pred jednim letom avstriljske in nemške čete, nadalje pa, kar je pravzaprav glavno, hoče skupno ententno armadno vodstvo onemogočiti avstrogrski armadi oddajo jednega dela proti Balkanu. Ententa hoče gotovo v vsi sili udariti z Balkana navzgor in kar najhitreje dokončati vojne operacije na jugu, z namenom, da bi bil sovražnik vojaško, kar najhitreje poražen, še predno se izvede mirnovi dogovor. V teh dneh se izvršuje nevarno hitro in kakor se mora umikati nemška armada pred ententno krepkostjo, tako hoče ententa najbrže izvesti tudi umik avstrogrških čet na italijanskem bojišču. Pričetek se kaže, poročila prihodnjih dni utegnejo nam potrditi, kar nam je predvčerajšnjem povedal Reuter iz Londona, namreč da se pričakuje veliki dogodki na italijanskem fronti.

Bitka ob Pivavi. Sinočeno uradno poročilo nam naznaja, da se bitka ob Pivavi nadaljuje z doseganjo besnostjo. Ta bitka se vrši na levem bregu Pivave in je mogoče Italijan pričetni v njo še nove čete, razvitejo ari tem tudi veliko topniško delovanje. Pri še večeraj imenovanih krajih, Valdobbiadene severno Moriaga in Sernaglie ter pri Tezini in St. Polu di Pivave je bil besnel posebno hudo, na novo pa se pri mostovih južno Susegano. Avstrijsko uradno poročilo pravi, da sovražnik sicer ni prodrl potokom avstro - ogrski četi, ali prisadeho armadno vodstvo, je zvečer sklenilo, da se čete umaknejo v drugo bolj zadaj se nahajajočo črto, kar označa, kakor smo že včeraj izjavili, da se je pričel umik naših čet od pivavske fronte v Benečijo.

ITALIJANSKO URADNO POROČILO
28. oktobra. Na gori Grappa so včeraj trdovratni močni sovražni napadi omejevali bojevanje na okoliš gora Asolone, gore Pertica in na nos gore Solarolo. Odšli smo sovražnika s težkimi izgubami zanj ter ujeli 512 mož. Ob srednji Pivavi se je bojevanje močno okrepilo. Včeraj smo se docela polastili Grava di Papadopoli in pri tem ujeli 361 mož. Močne sovražne čete, ki so zlasti britske čete napadale v protisunkni smeri, naši in zavezniški letalski so razvili veliko delovanje in so luno bombardirali sovražnika v zaledju. Tudi so obstreljevali z ognjem iz strojnega sovražne čete na poboju ali pa v pozicijah. Eno naših letal je na kolodvor v Levicu, ki ga je bilo presrečeno sredi polnega obratovanja, tokrat noč smetalo 400 bomb.

Avstrijske čete v Rusiji.

Dunaj, 28. oktobra. Iz vojnokotivnega stana se poroča: Kakor javljalo s poučene strani, je vest, ki so jo prinesli včerajšnji listi, da avstro-ogrške čete zapuščajo Rusko Poljsko, povsem neresnična.

Politične vesti.

— O potovanjih v Švico in pogajanjih s tamkajšnjimi politiki se zadnje dni mnogo govori po Ljubljani. Objavili smo že, da so odšli v Švico kot oficijalni zastopniki Narodnega Vijeća poslanca dr. Korošec, dr. Cingrija in dr. Žerjav. Drugih oficijalnih zastopnikov Narodno Vijeće dosedaj še ni poslalo v inozemstvo. Če bo treba, da se ta ali oni politik v oficijalni lastnosti potuje v Švico, bo NV. storilo primerne ukrepe. Kakor čujemo, je bilo v Zagrebu že določeno, da pridejo v to svrhu predvsem v pošte Svetozar Pribičević, dr. Barac in dr. Lorković. Če se tudi drugi politiki podajo v Švico, grede tja seveda le kot privatne osebe in ne kot oficijalni zastopniki Narodnega Vijeća.

— Čudni patroni. S Stajerskega nam pišejo: Čudni patroni so nekateri Slovenci, kakor notar Bratkovič, kaplan Salamun, župnik Vogrin itd., ki so se dali speljati od ptujskega Orniga na led in so poslali darila za njegovo sirotišnico, vkljub temu, da jim je naše časopisje z objavo Ornigovih okrožnic črno na belu dokazalo, da se Ornig gre za navadno pomenčevalnico. Ornig bi se takim kratkovidnežem res lahko v pest smejal, ko bi ne bilo gotovo, da mu bo bližnja bodočnost prekrizala vse njegove načrte.

— Vporaba čevljarim dodeljenega usnja v nepravne namene. Merodajnim oblastim dohajajo ustne in pisne pritožbe, da čevljarji usnjakatero dobivajo v svrhu nodelovanja potom trgovske in obrtniške zbornice, oziroma potom trgovcev, ne vporabljajo v prave namene, t. i. v svrhu preskrbovanja prebivalstva z obuvalom. Čevljarji na ta način pridobivajo usnje prodajajo naprej ali pa oderuški cenah, ali pa čevlje, katere izotavljajo iz njega, izročajo svojim znancom proti živlom. Posledica temu je, da na prebivalstvo, ki je v resnici potrebno, nič ne odpade. Tudi magistratu je znano to, osobito, da se čevljarji glede cen menda prav nič ne ravna po obstoječih zakonih. Da se pride takim nezdružljivim razmeram v okom, se bode glede tega uvedla najstrožja uradna kontrola, o kateri so vsi čevljarji po svoji zadruzi že obveščeni. Čevljarji smejo novo in ponošeno obuvalo prodajati le proti nakaznici, katero kupec ali naročnik izroči čevljarju, ta pa mora vse to vpisati v posebno beležno, blagovno knjižo. Zamenjavanje obuvala proti živlom ali drugim potrebščinam je nedopustno in se ne bode več trpelo. Glede cen se je čevljarjem držati ministrske naredbes z dne 9. marca 1917, št. 95. drž. zak. sub C. Glede vseh tozadevnih predpisov bode mestni magistrat uvedel najstrožjo kontrolo. Vsek najmanjši prestopke se bode vsak kaznoval z globo najmanj 100 kron, drugič pa se bode poleg primerno zvišane kazni odvzela dotičniku tudi obrtna pravica. V javnem interesu je, da se ti potrebni ukrepi natančno izpolnjujejo.

— Se se niso izpametovali. Tudi novi avstro - ogrski zunanji minister grof Julij Andrássy plove še vedno v stari zabavi mlaki dualizma. Tako se je izrazil napram poročevalcu »Neue Freie Presse«: Z mnogo strani me izprašujejo, kako je mogoče, da je bil imenovan skupni zunanji minister, dasiravno je ločitev Avstrije in Ogrske že v teku. V tem ni nobenega protislovja. Dokler se ne izpremeni člen 12. iz leta 1867., si moremo misliti samo enega zunanjega ministra in drugače to tudi mogoče ni. Imenovanje avstrijskega in posebej o grškega zunanjega ministra bi bilo nezmiselnost. Nobeden izmed teh ministrov ne bi imel nobenega delokroga. Vprašanje bodoče oblike zunanjega zastopstva se bo moralo rešiti zakonitim putem, kakor to določa ustava. Dokler bom jaz skupni minister, bom izpolnjeval svoje ustavne dolžnosti.

— Madžari priznavajo upravičenost naših zahtev po ogrskem ozemlju. Madžari vedo, da bodo morali ob sklepu miru izročiti naše pokrajine jugoslovanski državi. Zato hočejo ustvariti sedaj po znani svoji stari nasilni metodi fait accompli. V to svrhu so poslali v Čakovec batalion madžarskega vojaštva, čigar prednje straže so zasedle vse prehode čez Dravo nasproti Varaždinu in varaždinski most. To je najjasnejše priznanje upravičenosti naših zahtev, da se pritegne Čakovec in okolica v našo državo. Madžari morda mislijo, da se bo lokalni vojskovaši za našo zemljo. Morda? Ni izključeno. Zanašamo se pa, da bo mirovna konferenca tem mogotcem stopila na njih plenitene arpadске kremplice in da bo naučila tudi madžarsko oholost ukloniti se pravičnosti. Z nasiljem ne bodo dosegli Madžari ničesar drugega, kakor da bo sodba proti njim še bolj ostra, kakor bi bila, če bi se v zadnjem trenutku ne skušali uveljaviti svojih gospodstvalnih imperijalističnih težnjev.

— Kako bo na Dunaju po vojni? »Videnski Dennik« piše: »V narodnem oziru bo Dunaj mednarodno. Vsaka tukaj živeča narodna manjšina bo imela pravico, da bo živila svobodno po svojem običaju. Oblasti bodo uradovale tudi češko in v vsakem uradu bo morala najmanj četina uradništva biti večja češkega jezika v govoru in pisavi. Tudi se morajo dovoliti posameznim narodnostim narodne cerkve z narodnimi duhovniki. Čehi imajo pravico tudi do češkega škofa na Dunaju. Napravijo se velika skladišča za češke industrijske produkte in poljedelske produkte jugoslovanske države...«

— Prehranjevalna pomoč avstrijskim Nemcem. Iz Berolina, 27. oktobra. (Kor. ur.) Državni tajnik Scheidemann je sprejel poslanca barona Pantza in

Priedmanna in jima povedal, da je vojni kabinet načeloma sklenil prahranjevalno pomoč za nemško Avstrijo. Izvedba se določa jutri.

— Izprememba nemške ustave. Berlin, 28. oktobra. Wolffov urad javlja: Zvezni svet je pritrdil osnutku zakona o spremembi državne ustave v obliki, ki jo je bil sprejel državni zbor.

— Blažena nemška logika! S Straženskega: Z isto »prepričanostjo« in z isto vneto, s katero so Nemci lani sklenili resolucijo proti samoodločbi, oziroma proti naši deklaraciji, ki je samoodločbo proklamirala, sedaj nemški oficijozni pridigujejo samoodločbo. In če bo šlo po načelih duševno najbolj zastalosti med njimi, bodo Nemci imeli kmalu najmanj sto svojih »držav« iz dozdajnjega avstrijskega nemštva. Tu je ena manjšina — mora imeti svojo državo; tam zopet ena. mora imeti svojo državo. Pa razpletimo stvar v zmislu obhoda vredne nemške logike do zadnjih konsekvenc: eto nam bodoče slike: čevska nemška država (zvezna seveda) z dozdajnjim čevočarskim vodjo kot kraljem ali cesarjem celiska nemška država s kraljem Otonom I. iz vladarske rodbine poštenih slovenskih Ambrosclitchev: čestanica nemška država s cesarjem XV. bratom nekdanega slovenskega Sokola; ptujska nemška država z bivšim pekom Ornigom kot carjem po milosti bodi itd. itd. Pomislite samo, kako bo to!

— Wilson je pisal o Čeho - Slovaku. »Petit Journal« je povedal pri francoski vladi akreditirani čeho - slovaški zastopnik, da je Wilson že pred 20 leti napisal knjižo o Čeho - Slovaku in je že takrat natančno poznal silo in čustvo po neodvisnosti v češkem narodu.

Dnevne vesti.

— Narodna obrana. Deputacija odseka »Narodna obrana« se je oglašala danes pri ljubljanskem knezoškofu Jegliču s prošnjo, da zastavi svoj vpliv pri duhovščini, da podpira stremiljenja za ustanovitev narodnih straž. Knezoškof je deputacijo zagotovil svojih iskrenih simpatij ter obljubil odsekovo delo dejansko podpreti s tem, da se nemudoma obrne z okrožnico do duhovščine, da z vsimi možimi podpira organizacijo »Narodne obrane« v svojem delokrogu.

— Slovenska trobojnica je visela včeraj popoldne tudi na Elizabetini otroški bolnici. Proti 5. popoldne so prihod ob obeh zdravnikov, dr. Mahra in dr. Staudacherja pa so trobojnico zopet sneli.

— Osnovne vodstvo kranjskih okrajnih učiteljskih upraviteljskih odborov ima svoj prvi skupni sestanek v soboto, dne 2. novembra popoldne ob dvoh v načelstveni sobi »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani. K temu sestanku nai odnošajo vsak okrajna učiteljska upraviteljska po dva člana, od katerih nai eden pripada Zaveznišemu učiteljskemu, eden pa okrajnemu društvu »Slovske zveze«. Za vse kranjske učiteljske je ta sestanek izredne važnosti, zato ne sme manjkati ta dan odposlancev nobeno okrajno učiteljsko upraviteljsko. Potnino nai povrne udeležencem ali dotična okrajna upraviteljska ali pa stanovska organizacija. Za slučaj pa, da bi se zaradi prometne težave zveze nikakor ne mogla kate-rakoli okrajna upraviteljska organizacija udeležiti skupnega sestanka, nai sporoči ta v tem slučaju takoj vodstvu l. mestne deške ljudske šole v Ljubljani o svojih doseganih uspehih in morebitnih še ne rešenih tozadevnih korakih. Posebna vabilila k temu prvemu sestanku se ne bodo razpošiljala, vse drugo pa okrajni pomeže po donih novozvoljeni osrednji odbor. — Združene kranjske učiteljske organizacije.

— Javna varnost postaja vedno bolj ožročena in človek si res kmalu ne bode varen ne življenja ne imetja. Zadnji čas so začeli razviliti celo pruski vojaški. Tako so nekoga večera, ravno ko je šlo obkinstvo iz narodnega gledališča, pridrli trije piamni prusaki po Sv. Petra cesti s potegnevanji bodali ter na ves glas zmijali Slovence. Jugoslovajim jim grozili in vpili, da so oni, prusaki, našo gospodje itd. Mirno občinstvo, posebno dame so prestrašene bežale nazaj in se skrivale. No, pruski pogum je bil pa k sreči in brez nesreče naglo ugnan. In še kako? Eden nadutežev je pošteno skunil, kar je iskal, druga dva sta »hrabro« zbežala. Tudi za tema je vdira množica in kai se je potem zedilo, noč molči. Dobra šola. Tudi o drugih raznih svurostih vedo tudiše povedati. In varnost imetja? Bozme, ta je pod kritiko! Tako so v zadnjem času neko noč vlomili tatovi v lokal čevljarškega mojstra g. Mateta v Zidovski ulici kar pri uličnih vratih in odnesli za par tisoč kron čevljarškega blaga. Tudi v trgovino gosp. Milana Škerla na Karlovski cesti so minuli teden ponoči vlomili tatovi in pokradli tudi par tisoč kron denaria. Prav rafinirano so, io tatovi izpeljali minuli teden neke noči v tobačni tovarni. Da so odvrgli pozornost od glavne točke, so na drugi strani poslopja dvignili šum in s tem tja privabili nočne čuvalce od domenične točke na ta način na odvrgli pozornost. Med tem časom, ko so uslužbenci na mestu šuma iskali tatov, so ti pa na drugi strani pokradli in spravili čez ograjo baje nekaj zabojev sladke trave. Manjših nepoštevnosti je pa dannand neštevilno in se je lopovstvo že tako rasprolo, da ni nobena reč več varna.

— Slovenci v angleškem viještvu. Prešli smo sledede z dne 15. avgusta datirano pismo: Slavno uradništvo »Sl. Narod«! Dne 16. junija 1918 smo prišli v angleško viještvo, no daljšem potovanju smo prišli na mesto, kjer nam je prilika zopet pisati. Sedaj se nahajamo v malem, taborišču v precej prijetnem kraju, in sicer sami Slovenci. Med tednom hodimo kmotom pomagat obdelavati polja, katara so tu precej velika in tako nam teko dnevi potasi naprej: domotožije pa neponano. Kako nostrno pričakujemo vsak dan kakoga poročila iz domovine in skoraj

šneja miru! Natlepe pozdrave vsem Slovenkam in Slovencev pošiljamo iz tujine in kličemo: Na skorajšnje svidenje! — Franc Bogolin iz Drnovega pri Krškem; Edi Ažnoli iz Ljubljane; Ivan Bečan iz Medvoda; Jakob Leskovar s Ptujia. Naslov: Edi Ažnoli Nr. 994 Prisoners of War camp, Whittington near Worcester, Anglija.

— Kino in nemški napisi. Vodstvo in podjetje kino »Idealac« nas prosi, da objavimo naslednje vrstice: »Samo ob sebi je umevno, da se odstranijo v kino »Idealac« vsi nemški napisi in da se tudi vsa reklama vrši v slovenskem jeziku. Le glede besedila v filmih prosimo sl. občinstvo potrpljenja za toliko časa, da bo začelo kako slovensko podjetje izdelovati filme. Filmi ki se v kinu predstavljajo niso last kina, temveč si jih le izposoja in zato nima nobene pravice iz njih izrezovati nemške besedila. To bi se moglo zgoditi le tedaj, če bi film kupili in zani plačali 10.000 kron do 15.000 K. kar pomenja toliko, da bi nas vsaka nova predstava stala 10.000 K do 15.000 K. Ker na takih izdatkov podjetje ne more vzdržati, bi moralo predstave opustiti, kar na sl. občinstvo gotovo ne zahteva. To pojasnilo smo dolžni, da se nas ne bo napačno sodilo in prosimo sl. občinstvo, da vzame to pojasnilo na znanje. — Vodstvo in podjetje kino »Idealac«.

— Zdravstveno stanje mestne občine ljubljanske. V času od 13. do 19. oktobra se je rodilo v Ljubljani 20 otrok, mrtvorjen je bil eden, umrlo je 73 oseb, med njimi 57 domačinov. Za griže se umrle 2 osebe (3 tuje), za jetiko 6 oseb (3 tuje), za pljučnico 15, za influenco 26 oseb (3 tuje). Obolelo so za tifuzom po 1 domačin in vojak, za griže 4 domačini in 1 tuje, za vratičo 1 domačin in za egiptovsko očesno boleznijo 2 domačina.

— Za četrti poročilo zasedanje c. kr. okrožne sodnice v Novem mestu so bili izrečani sledeči gg. kot glavni porotniki: Zelko Miko, posestnik in občinski predstojnik v Griblihu št. 60. Per Ant. posestnik in gostilničar v Dol. Tonlihu št. 10. Bohte Janez, posestnik v Pavčičah št. 9. Müller Karol, posestnik in trgovec v Črnomlju št. 4. Franz Alojz, posestnik v Metliki št. 133. Pirc Janez, posestnik v Podturnu št. 2. Snorar Janez, posestnik in gostilničar v Hribu pri Hinihu št. 4. Priatelj Tomaž, posestnik v Rakovniku št. 7. Hrovat France, posestnik in mlinar na Ratežu št. 1. Fabian Fran. posestnik v Stavčih št. 21. Turk Andrej, posestnik in mesar v Višnjižori št. 9. Pirc Andrej, posestnik v Ravnu št. 8. Kotnik Jože, posestnik in trgovec v Mirni peči št. 23. Schober Jože, posestnik v Kočevju št. 147. Staniša Martin, posestnik v Vini vasi št. 22. Vodopivec Fran. posestnik in nek v Krškem. Pisavski Alojz, posestnik in trgovec v Sv. Križu 63. Juvancić France, posestnik in gostilničar v Radečah št. 27. Tomažin Alojz, posestnik v Smledniku št. 7. Rade Miha, posestnik in občinski predstojnik v Predgradu št. 94. Zevnik Fran. posestnik na Catežu št. 16. Češarek France, posestnik in občinski predstojnik v Ribnici št. 53. Pečjak Jože, posestnik in mizar v Dol. Polju št. 4. Gorenc Alojz, posestnik in trgovec v Ardrem št. 30. Hotko Alojz, posestnik in trgovec v Žužemperku št. 20. Debevc Alojz, posestnik in Brdrem št. 2. Orel Ignacij, posestnik in gostilničar v Fužinah št. 14. Lovšin Anton, posestnik in krmar v Ribnici št. 26. Gnidovec Josip, posestnik v Vel. Lipovcu št. 16. Klinc Anton, posestnik in trgovec v Gor. Polju št. 8. Slapniah Anton, posestnik v Veliki Loki št. 13. Komljanec Janez, posestnik v Zloganih št. 23. Flek Matija, posestnik in mlinar v Črnomlju št. 24. Strniša France, posestnik in krojač v Tonlihu št. 42. Gliha Alojz, posestnik in mlinar v Črnomlju št. 54. — Kot nadomestni porotniki so bili izrečani: Petrič Anton, posestnik in kovač v Prečni št. 10. Matko Jože, hotelir v Rudolfovem št. 40. Kastelic France, posestnik in Rudolfovem št. 250. Foršek Fran. pek v Rudolfovem št. 77. Setina Franc, posestnik v Gornivasi. Globevnik Anton, posestnik v Bršlnju št. 11. Rainuša Jože, posestnik v Črnomljah. Mišič Martin, posestnik v Čevčih št. 1. Preželi Jakob, posestnik in monter v Rudolfovem.

— Iz Novega mesta nam poročajo: Brat načelnik »Novomeškega Sokolaka« g. Franco Gregorc je postal žrtev pljučne kuge. Pogreb se je vršil v torek popoldne ob veliki navzočnosti vseh meščanskih slojev. Pokojnika je spremljali tudi deputacija Sokolov in Sokolice. Ta izguba je bolesta ne samo za očeta in brate, sestro in nevesto, in tudi ne samo za Novomeškega Sokola, marveč tudi za sotrudnike pri ogromnem delu za našo Jugoslavijo, za kolo je bil blagi nokojnik do zadnjega izdihale. Še v bližnjah azerije tako iz globočine duše navdušen. Bodi mu zemlja lahka!

— Španska bolezen na Dolenjskem čim dalje huje razšarja zlasti po belzi. So vasi, v koi ni ene hiše brez bolnikov. Nahajue pa davi tu nebrečna kuga po Radovici nad Metliko, kjer je baje že polovico vasi pornilo.

— Iz Tonliu pri Zagorju nam pišejo: V šoli na Tonlihu vlada trdna vera v Jugoslavijo in silna navdušenost zanj. Ze napis na poslopju kaže, kakšna je nje urava. Vse je nemško slovenski. V poslopju samem pa nešteto nemških rokov in nemških ukazov. Nezašlino in značilno za voditelja je, da moli s svojimi učenci očenaš v nemškem jeziku. In to zdi, ko vsakega Slovana boli sroce, če mora izprezgovoriti nemško besedo. Tu na moli z otroki slovenskih staršev nemški Vater unser in poie nemške pesmi. Gospod voditelj kar pustite nemščino, saj Jugoslavija ne bo delila krivice.

— Umrli je v Slavoniji. Novi Sad, na španski boleznj gđ. Mici Košiček, v 21. letu svoje starosti.

— Dobro poznana oseba, ki je bila opažena, ko je sinoči ob ¼ na 7. p. obrala perilo na dvorišču Lininzerjeve hiše, Rimaka cesta 6, se pozivlja, da isto prinese nazaj.

Spominjajte se političnih preganjancev

Narodno gledališče.

Z ozirom na razne pritožbe nam pišejo iz gledališke pisarne: vsemu namemu občinstvu je dobro znano, s kakšnimi neprilicami in nezalasilnimi ovirami se mora boriti gledališko vodstvo. Za oporo in oporeto nam osrednja vlada vzel vsem posredovanjem do zadnjega časa ni hotela onostiti članov orkestra in zbora ter večjega števila solistov. Nadomestila med civilisti danes, ko povsod nedostaja moških, ni bilo mogoče niti niti v Prazi, niti po vsem Češkem, niti v Trstu, niti na Hrvaškem, dasi so se zani ves čas trudili oba kapelnika in člani ravateljstva osebno. Sele na ponovno posredovanje pri notranjem in domobranskem ministru se je končno posrečilo doseči onostitev 33 aneziranih članov: solistov, zboristov, 12 glasbenikov in par tehničnih moči. O onostitvah so bili obveščeni ti člani, toda pojavil se je nov zadržek: posamezni oddelki poveljniki onostencev vzlic uradnim odlokom ne odustne, češ, da zanje nimajo namestnikov. Ravateljstvo se je znova brzojavno obrnilo do Jugoslovanskega kluba za energično pomoč. Tako se je nadejati, da bomo imeli končno prvi teden meseca novembra vendarle prvo glasbeno predstavo. Srečo takega položaja mora nositi novo sestavljeno in še ne zigrano dramsko osebje vse breme ter izgrati večer za večerom, torej trikrat več kot normalno. Da se more z dramskim repertoarjem zasedati čim več predstav, se daleč vse premiere izven abonementa, na kar se vsaka igra ponavlja za trojne abonente. Razvrstitev predstav se mora ravhati no zdravju igralcev in izgrat ter po raznih slučajnostih, ki so neoremaglilive. Dvakrat se ne nudi nobena igra istim abonentom. Vsak abonent na dobi vsako igro prej ali slej. Prosimo torej potrpljenja, ker pri najboljši volji ravateljstva ter vzlic največjemu naporu dramskega osebja in vseh faktorijev ni mogoče za sedaj storiti več. Ko dobimo oporo in oporeto, se uredi vse in prav nič ne dvomimo, da se potem pozabijo današnje vojne neprilike. Vztrajamo torej, saj se bliža svoboda tudi našemu, tako dolgo v veržah ukljenemu Narodnemu gledališču!

Prosveta.

Odborova seja »Slovenske Matice« dne 17. oktobra 1918. Gospod predsednik se spominja v topih besedah pokol. železnicega revidenta, bivšega večletnega Matičnega tajnika, iskrenega rodoljuba gospoda Frana Podkrajška in ravnatoka velezašlunega in odličnega slovenskega patra Škrabca in želi, da se zabeleži spomin na oba spoštovana pokojnika v zapisniku. — Matično denarno stanje je ugodno. — V smislu sklepa in pravil Pisateljstva podporega društva, ki se je na zadnjem občnem zboru razšlo, prevzame Matica imovino tega društva z obvezo, da jo uporablja v podporo potrebnim slovenskim pisateljem in njih družinam toliko časa, dokler se ne ustanovi novo društvo, ki bo upravičeno, prevzeto imovino sprejeti. — V slučaju razpusta nanovo se smujočega društva »Krekova ustanova«, je Matica pripravljena, prevzeti in oskrbovati polovico v takem slučaju prevzame Leonova družba. — Matica izda s sodelovanjem mariborskega zgodovinskega društva in s podporo Jugoslovanske akademije Štefkelevo zgodovinsko slovnico slovenskega jezika kot posebno založnino. — Od knjiž za 1918. leto je ena gotova, druga je v tisku. — Stoletnik Vodnikov počasti Matica prihodnje leto s kritično izdajo njegovih pesmi, opremljeno s esestističnim uvodom. Sprejet je predlog za izdaje slovenskih zgodovinskih posameznih slovenskih narodov. Izvršitev izroči odbor znanstvenemu odseku. — V spomin zblizanja s Polaki izda Matica v prevodu večje delo iz poljske klasične literature — Na ponudbo je nekaj prevodov, ki jih je Matica pripravljena kupiti. Oledala bo, da si nabavi rokopisov in skrbela za to, da pisatelji ne bodo čakali po nepotrebnem na honorarje.

— Čehi in Jugoslovani. V 21. števil. češke smotre »Cesta« poroča J. K. S. (traktat) podrobno o kulturnem življenju Jugoslovancov, o izdanih zagrebškega založništva »Jug«, o »Kurcentu«, o »Demokraciji«, o »Knjiž. Jug.«, o slov. gledališču v Ljubljani in Trstu, o Narodnih vezaninah in o izločbi ženskih ročnih del Prof. dr. P. P. P. na piše o predstavi Jiraskove »Laterne«, zlasti o dotičnem Govekarjevem felitonu v »Slov. Narod« (5. oktobra). — Mi Čehi se moramo še bolj baviti s slovenskimi stvarmi! Je istina, da se Slovenci močno zanimajo za češke reči in oporoko Legovo zvesto izpolnjujejo n. pr. Plešić in Lah, toda to je vse malo! — V smrti »Narodu« priobčite prof. P. P. P. toplo in temperamentno pisano »pobudo na razgovor« pod naslovom: »Na pragu novih slovenskih »atikov«: s pravim ognjem za stvar in s konkretnimi n. s. v svetli predlogi poziva češko javnost in s tem takisto javnost vseh slovenskih narodov, da svoje Slovanstvo s slovenskimi kulturnimi stiki poglobe. Dobro bi bilo, da bi poziv res izšel tudi slovenski oziroma srbohrvaški.

— Prva sveska prevoda Carlyleove »Francuske Revolucije« nalazi se u štampi, te čes doskora izidi. Prva sveska obuhvata dogadja od smrti Louisa XV do otvorenja Narodne Skupštine, ima po prilici 12—13 stampanih araka obične osnine. Format kao »Zabavna Biblioteka«. Cijena topi svesci iznosi 5 K bez poštarine. Knjige se razasiliu ili ako se novac unapred pošalje ili pouzdom. — U priručni je i druga sveska, po prilici istoza oblika i iste veličine. Cijena jednaka kao i kod prve. Treća i četvrta sveska koje su znatno veće, izlazi će vjerojatno isto ove zime. Njihova cijena još nije ustanovljena, no neće predvidivo biti znatno veća od cijena prvih dviju sveski. Naručbe i novog »la« slati na adresu: Dr. Nikola Karlić, Bjelovar.

— Posem vjetnika. S spremlevantem klavirja. Besedilo in napjev spisal Fran Bohuslav. Harmoniziral Em. Stary. Cena 3 K. Lastna izdaja Frana Bohuslava. Praga-Smichov, 746—28 n. Priporočamo dobro delo v korist nesrečnega Bohuslava. — Ob desetnici smrti jugoslovanskega pesnika Stijevia Strahmira Kranjčevića. Dne 29. oktobra l. 1908. je v Sarajevu umrl

eden izmed največjih novodobnih jugoslovanskih pesnikov Kranjčević v 36. letu leta 1885. Bival je nekaj časa v Rimu ter postal profesor v Sarajevu, kjer je bil od 1894 urednik belestraničnega lista »Naj«. Bistvo njegove poezije najdemo v izbranih pesmih, ki jih je Matica Hrvatska izdala šele pred 20 leti. Kranjčević je pesnik-mislec, pesimističen filozof. Če je Prešeren klical: »Zora puca, bit će dana«, pa je Kranjčević vzdihal: »Sele polnoč in rarija daleč«. In vendar je želel, po svoji smrti imeti ob svojem grobu radost, ljubav in mladost... Groza vojnih viharjev je divjala ob njegovem nagrobniku, a napočilo je jutro jasne dne... Prihodnja številka »Književnega Juga« bo posvečena Kranjčeviću.

Aprovizacija.

+ Krompir za II. okraj. Stranke II. okraja prejmejo krompir v četrtek dne 31. t. m. in v soboto dne 2. novembra pri Mühleinsu na Dunajski cesti. Določeni so sledeči: V četrtek dne 31. t. m. dopoldne od 8. do 9. št. 1 do 130. od 9. do 10. št. 131 do 260. od 10. do 11. št. 261 do 390. popoldne od 2. do 3. št. 391 do 520. od 3. do 4. št. 521 do 650. od 4. do 5. št. 651 do 780. od 5. do 6. št. 781 do 910. V soboto dne 2. novembra dopoldne od 8. do 9. št. 911 do 1040. od 9. do 10. št. 1041 do 1170. od 10. do 11. št. 1171 do 1300. popoldne od 2. do 3. št. 1301 do 1430. od 3. do 4. št. 1431 do 1560. od 4. do 5. št. 1561 do 1690. od 5. do 6. št. 1691 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 10 kg krompirja, kilogram stane 34 vinarjev.

+ Kislo zelje na zelene izkaznice B št. 1801 do konca. Stranke z zelenimi izkaznicami B št. 1801 do konca prejmejo kislo zelje v četrtek dne 31. t. m. pri Jankopu na Mirju. Določeni so sledeči: Dopoldne od 8. do 9. št. 1801 do 1940. od 9. do 10. št. 1941 do 2080. od 10. do 11. št. 2081 do 2220. popoldne od 2. do 3. št. 2221 do 2360. od 3. do 4. št. 2361 do 2500. od 4. do 5. ure številka 2501 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 2 kg kislega zelja, kilogram stane 1 krono.

Razne stvari.

* Nizozemska smotke. Nizozemska je izdala dovoljenje za izvoz 500 milijonov smotk.

* Abolicija procesa proti stavkarjem. Številne osebe, ki so bile letos januarja zaradi stavke aretirane so se zaprle. Te dni bo kazensko postopanje ustavljeno in ljudje bodo izpuščeni.

* Vojna škoda v Galiciji. Listi poročajo, da je izvedel dvorni svetnik Ribicki, da znaša skupna vojna škoda 9 milijard. 100.000 prebivalcev te še brez strehe.

* Nemško - avstrijska narodna garda. Dunajska narodna družba so imela zadnje dni posvetovanja, na katerih se je razpravljalo tudi o potrebi ustanovitve nemško - avstrijske narodne garde, ki se izvrši v kratkem.

* Častnik roparski morilec. Od 31. julija naprej je zaprt 21letni poročnik Josip Viljem Hanke dunajskega domačega polka zaradi roparskega umora na črnovoliškim infanteristu Herschu Gutwirtu. Poročnik Hanke je bil zvaljen Gutwirt v svoje stanovanje, ker je imel infanterist pri sebi \$2.000 K denarja. Tam je poročnik napadel vojaka ter mu razkral glavo. Ker pa so prišli ljudje, ki so bili slišali volitve Gutwirta, je poročnik zbežal, ne da bi bil mogel vzeti s seboj denar. Bil je aretiran. Cenzura je dosedaj zavrnila vsako poročilo o tem roparskem napadu. Še le sedaj je prinesel »Montage« poročilo o tem dogodku.

* Stiska za premog na Dunaju. Dolenje avstrijsko namestništvo namestila z ozirom na pomanjkanje premoga izdala ukaz, da se zapro hoteli, restavracije, kavarne, gledališča, kinematografi, sladstičarne, visoke šole, srednje šole, trgovska zbornica in senatoriji. Edino le ogravalnice in vojne kuhinje bodo za občinstvo odprte. Ta sklenil je bil storiem v premočrni komisiji namestništva v petek. Dunajski listi konstatirajo, kako brezuspešen je položaj glede preskrbe Dunaja s premogom. Ostravski premog gre na Štarsko. Češki premog gre v Nemčijo. Pruski premog prihaja na Dolenje Avstrijsko. Če bi se dobave izpremenile, bi se dalo prihraniti mnogo vagonov in transportne težkoče bi se odstranile.

Gospodarstvo.

* Nikakega moratorija. »Wiener Zeitung« prinaša poročilo glede vesti o nameravanem razglasu moratorija in pravi, da je vlada spoznavno s kreditnimi zavodi tega mnenja, da bi prinesla taka odredba škodljive posledice. Zato nastale težkoče v dostavljanju bankovcev se odpravi v najkrajšem času s raznimi plačilnimi sredstvi. Predvsem pa se izdelovanje bankovcev že prihodnje tedne zviša. V odnošju se bodo izdajale, kakor že naznanjeno, zakladnice vojno posojilnih blagin. Končno se porabi to do svrhu tudi kuponi vojnih posojil, ki zapadejo v mesecu novembru in decembru 1918 in v januarju 1919. V pravnem prometu ni nikake obveznosti za sprejemanje teh plačilnih nadomestkov. Pač pa se bodo sprejemali pri javnih blaginjah in uradih.

* Dunaj izdaja svoj papirnati denar. Na Dunaju so prišli v hude stiske, kako naj bi izplačali preskrbnine. Papirni denarji ni zlatu seveda tudi ne. In na Dunaju so prišli takoj do spoznanja, da je tu treba nekaj ukreniti. Sklenili so se, sklenili izdati papirnati dunajski denar, zaenkrat seveda še v kronski veljavi in zdaj se ta denar že tiska. Podguverner avstro - ogrske banke je priznal, da ne more dati na razpolago zadostnega števila bankovcev. Zato je izrazil svojo zadovoljnost, če dunajska mestna občina izda svoje bankovce. Dunaj rabi za izplačevanje preskrbnin dan na dan 700.000 K. Mesto bo izdalo bankovce po 100, 20, 10, 3 in 1 K. Bankovci se bodo tiskali v privatni tiskarni. Avstrijska državna tiskarna tiska sedaj vsak dan po 70 milijonov kron bankovcev, vendar je to še vse premalo. Zaprte se, da bodo tudi večje tovarne na Dunaju pričele izdajati svoj papirnati denar. Ves ta denar se bo poplačal kakor hitro bodo težkoče pri izdelovanju bankovcev avstro - ogrske banke odstranile.

* Dunaj, 26. oktobra. »N. Fr. Pr.« priobčuje na čelu današnjega večernika uvodnik in informacije s to - le vsebino: Glasom poročili, ki smo jih dobili na tozadnje vprašanje na merodajnem mestu, se ne misli na moratorij. Tehnični vzroki sedanega pomanjkanja papirnatega denarja leže v težavnem tisku bankovcev. Storiem so že koraki, da se to odpravi. V promet pridejo blaginjske nakaznice in posojilne nakaznice. Finančni minister dr. baron Wimmer je izjavil pred par dnevi v konferenci z dunajskimi bančnimi ravnatelji, da je mnenja, da je treba storiti vse, da se izkažejo vse vesti o moratoriju za neosnovane. Danes je izrazil guverner avstro - ogrske banke vitez Gruber pri razgovoru z zastopniki finančnega ministrstva željo, da naj se objavi oficialna izjava proti možnosti moratorija. Dunajske banke izjavljajo, da polno izplačujo vsa zahtevana povračila. Iz dunajskih bank in hranilnic se zadnje dni dvigajo veliki zneski, predvsem veliki zneski vlog. Izplačila se izvršuje deloma v blaginjskih nakaznicah avstro - ogrske banke, deloma v bankovcih, deloma pa v posojilnih nakaznicah. Te nakaznice nima očitnega kurza ter se brez izjeme sprejemajo v prometu. Če zahtevajo vlagatelji bankovce, morajo nakaznice izročiti avstro - ogrski banki, da jih izplača. Pri blaginjah dunajskih bank je danes občinstvo, kakor zadnje dni, zopet živahno dvigalo svoj denar. V blaginjskih dvoranih, velika gneča, ker hočejo mnogi vlagatelji dvigniti ves svoj denar.

* Vzroki pomanjkanja mesa. Z Dolenjske nam pišejo: V Ljubljani se nam čudite, da pri nas, kjer je živinoreja doma, najbrže še bolj stradamo mesa, kakor pa pri vas in sploh po večjih mestih. Kdor ne veruje, naj pride poskusit. Od kod to pomanjkanje mesa, dočim je oziroma je bilo še lani še razmeroma dosti živine? V prvi vrsti so krive cene vojne uprave za našo živino. Cene, ki jih plačuje vojna uprava oz. v njenem interesu razne posredovalnice, niti v polovici ne odgovarjajo cenam dejanskih razmer. Predaleč bi segalo to dokazovati s suhih številkami. Ne zdrave razmere pri dobavljanju naše živine za vojne namene so izrabili spekulant na Hrvaškem. Tam so za našo živino ponujali polovico več kakor jo moramo tu oddati naši državi. Tu ugodnost je polakomnila pretežno večino naših živinorejcev. Prišli so že po pričetku vojne živino vtihotaplili čez mejo na Hrvaško. Ne morda posameznik, v celih jatah so jih gnali preko Gorjancev čez Zumberak in Kolpo. Če je bil ta ali oni zasacen, to ni nikogar ustrašilo, enkrat je pač izgubil neznatno gubo, pa je pri drugi partiji profitiral stokrat povrnjeno izgubo. Ta riskantna spekulacija je le še bolj vzpodbudila duhove in jih kljub vsem stroгим predpisom se danes vzpodbuja. Naši Gorjanci so že od nekdaj kakor nalašč ustvarjeni za posel tihotapljenja. Divje šume, polne prehodov, komaj na vrh, je že pod »drugim cesarjem« (v slovitnem zumberškem ozemlju). Za par volov, ki jih naša vojna uprava plača po 5000 K, dobi kmet na Hrvaškem po 10 do 12.000 K. To se izplača! Zato pa, kar le more, roma vse preko meje. Za prevaro naših živinskih pregledovalcev imajo posebno praktično sredstvo, o kojih tu seveda ne moremo govoriti. In teh prevar se z najboljšim uspehom poslužujejo tudi ženske; sicer najbolj zabita Podgorica razume prefriganjo okoruznit se - tako navihane »može postavte«. Tako roma naša najlepša živina venkaj, mi pa za vsake svete dobimo meso, kakor napol crkneje buše. Zunanjo vseh si znajo pomagati. Naenkrat se to in ono živinčje »ponesreči«, in sicer se jih toliko »ponesreči«, kolikor v tistem okraju potrebujejo mesa. Račun je torej ta - le: Glavni kontingent je določen za - Kolpo, predpisano število za vojno se razdeli: en del se mora oddati, drugi se »ponesreči«, preostalo je za delo. Smešen ali pa žalosten pa je končni račun: Mi prodajamo svojo živino po 5-6 K na Hrvaško, a mi - če hočemo tuintam še sploh poskusiti meso, moramo romati na Hrvaško ponj in ga plačujemo po 16-20 K. Nič bolje se

ne godi obmejnim okrajem v Beli Krajini. Zadnjič sem bil v Črnomlju - dosti blizu Hrvaske - a ni bilo v celotnem mestu dobiti niti grizljaja mesa. Morali so ga iti prosjati čez Kolpo, kjer so ga za »božjo voljo« in po 20 K komaj dobili 2 kg. To je naše »vojno« gospodarstvo!

* Vojna odškodnina. Permanenčni komite za trgovino, industrijo in obrt na Goriško-Gradiščanskem je izdelal zakonski načrt, po katerem naj se plačajo škoda, ki jih je napravila vojna. Po tem načrtu bi imel pravico zahtevati odškodnino: Vojne škode, ki se morajo poplačati, so škode, ki so prizadejane premičninam, ali nepremičninam, človeškemu telesu ali življenju, in sicer: a) če so jih neposredno povzročile: 1. vojaške odredbe avstro - ogrske armade, zaveznikov ali sovražnikov, 2. ogenj, kakoršnokoli razdejavanje, kopanje, zidanje, onesnaženje, tatvina, ropanje v krajih, ki so bili zasedeni ali ogroženi po sovražniku, vseeno ako so to napravile naše, zavezniške ali sovražne čete, naše ali tuje prebivalstvo, in sicer ne samo med časom zasedanja ali ogroženja, ampak tudi po tem, če se dokaže, da je nastala škoda v zvezi z vojnimi dogodki. b) Ako je nastala škoda posredno posledica begunstva, oblastveno odredene evakuiranja ali odstranitve prebivalstva, nadalje radi prometnih ovir, ali radi odstranitve aliskrivanja njih imetja, ne glede na to, ali se je to zgodilo iz lastne iniciative ali no oblasti, ki je bila prizidejana zemljišču, stavbišču in drugim rabljivim predmetom ali obratom, produkciji sploh ali na konkurenčni zmožnosti. Nadalje se morajo tudi one ško povrtni, ki so se povzročile korporacijam s pravico javnosti v zasedenih ali po sovražniku ogroženih krajih. Izguba menic in šekov se ne povrne. Naredbenim potem se ugotovi, kateri kralj se smatrajo kot zasedeni ali po sovražniku ogroženi.

* Državni dolгови in gozdovi verskega zaklada. Kmet z Bohinjske nam piše: Kakor znano, se nahajajo velikanski gozdovi na Kranjskem, Primorskem in v Dalmaciji v rokah države in verskega zaklada. Ti gozdovi morajo postati last jugoslovanske države. Dosedaj so bili ti gozdovi samo v nemških rokah, oskrbniki in gozdarji so sami trdi Nemci, le par gozdarjev je Slovencev in še ti so nastavljeni z veliko protekcijo. Ogledajo si enkrat gozdove in urade v Bohinju in na Bledu (kateri so večji del last verskega zaklada), koliko je slovenskih ljudi zraven. Vsega skupaj 3 slovenski gozdarji in nekaj čuvajev, nad njimi pa 8 trdi nemških oskrbnikov in gozdarjev. Uradije se le v nemškem jeziku. Kmet je pri tej uradih odvrgel, ali pa prisiljen si vzeti tolmača, da mu njegove prošnje prestavlja. To se godi na Kranjskem, na slovenskih tleh! Hvala Bogu, da bo Jugoslavija tudi tu razmere korenito spremenila.

* Preskrbovanje armade z živino. Po večkratni intervenciji ogrskega poljedelskega ministra, grofa Serenivija, je privolila Avstrija, da se zviša kvota ivine, katero je morala do sedaj dati avstrijska polovica vojni uravi. Ogrska je krila do sedaj večji del potrebe živine, katero je morala do sedaj dati konstatirano ogrski listi, da bo sedaj ministru lažje sorazmerno razdeliti na posamezne municije množino živine, ki jo je treba oddati vojaštvu. Kakor izkazuje letošnje štetje živine, se je moralo do sedaj oddajati vsak tretji mesec 2% živine, v bodoče pa samo 1 1/2%. Cena klavne živine se zviša za 30 vin. pri kg. - K temu bi bilo pomnilni, da mora avstrijska polovica posebna Kranjska oddajati mnogo več kakor 2%, namreč 6-8% vsak tretji mesec. Pri nas je število živine močno

padlo in sedaj morajo kmetje oddajati že najpotrebnejšo vprežno ali plemenjsko živino. Na Ogrskem pa imajo še obilo klavne živine. Vkljub temu pa se tam kontingent zmanjša, pri nas pa poveča.

* Italijanska industrija s sirovo svilo. Ententa je v poletju pretečenega leta določila, da mora italijanska vlada kontingentirati izvoz sukanne sirove svile v Svico, kar je italijanske industrije tako onemoglo, posebno glede cen. Da ne bi bili Italijani vsled tega preveč oškodovani, se je ententa zavezala, prevzeti slučajne preostanke svile, seveda po gotovih cenah. Organiziral se je nakupni odsek, ententa je dovolila precejšnje svote, toda cene italijanske sukanne svile so bile do danes take, da ni trebalo oficialnega nakupa. Ker je italijanska valuta pridobila na vrednosti, so prišli industrijski svile svet teak položaj, posebno radi tega, ker je vlada septembra 1917. odredila, da sme prodajati svilo v Svico le v švicarskih frankih. Vrh tega je italijanska vlada spodbudila kmete, naj kolikor mogoče drago prodajajo kokone. Industrijski so jo opozorili na to, da bi ne mogla hudo trpeti vsled takih odredb največja italijanska eksportna industrija. Vlada se je tedaj odločila ustanoviti urad, ki bo prevzemal surovo svilo po ceni, kakor se doleni z družbami v Milanu in Turinu. Svila, katero kupi ta urad, se ne prodaja, ampak založi v skladišča, da se kasneje doseže boljši izkupiček. Radi tega bomo imeli neposredno po vojski razmeroma mnogo svile in svilenega blaga na razpolago.

Umrli so v Ljubljani:

* Dne 22. oktobra: Terezija Logaj, delavka, 48 let, Dolenjska cesta 4. - Martin Orlić, posestnik, 31 let, Slovenski trg 1. Dne 23. oktobra: Herta Karolina Mittelehner, hči bančnega uradnika, 10 mesecev, Kolodvorska ulica 7. - Marija Jančar, delavka, 20 let, Sv. Petra nasip 71.

* Dne 23. oktobra: Karel Grčar, delavec, 27 let, Trnovski pristan 14. - Fran Logaj, sirota, 8 let, Poljanska cesta 30.

* Dne 24. oktobra: Jelislava Košak, stavčeva hči, 5 let, Velika čolnarska ul. 10. - Ivan Sterle, sin železničarjeve vdove, 8 let, Opekarska cesta 43. - Helena Jenko, hiralica, 80 let, Radeckega cesta 9. - Apolonija Zamen, delavka, 21 let, Radeckega cesta 7.

* Dne 25. oktobra: Ana Zore, prodajalka, 22 let, Sv. Jerneja cesta 205. - Ivana Grčar, tovarn. delavka, 41 let, Trnovski pristan 14.

* V deželni bolnišnici:

* Dne 19. oktobra: Marija Plankar, delavka, 25 let. - Ana Mauri, služkinja, 26 let.

* Dne 20. oktobra: Ivan Dostal, mestni ubogi, 72 let. - Marija Pirman, žena uradnega sluga, 28 let.

* Dne 21. oktobra: Fran Bezaj, strojni stavec, 34 let. - Genovefa Kastelic, služkinja, 16 let. - Franciška Subernik, krovčeva žena, 46 let.

* Dne 22. oktobra: Antonija Šimenec, služkinja, 20 let.

* Dne 23. oktobra: Franciška Pretnar, žena umirovljenega kurjača, 56 let.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Valentin Kopitar.

Časopis in tisk »Narodne tiskarne«.

Delavce in delavke

sprejme takoj v službo strojna tovarna Šmaza & Co v Ljubljani, Metelkova ulica 4. Zlaščevanje od 4-5 popoldne 2200

Večja množina

lanskega prvovrstnega

sadnega mošta

se prodaja. - Ponudbe na: Joža Rozman, Ljubljana, Gradišče 13. 06

Trgovci pozor!!!

Pošiljam po pošti vzorce svojih sladkornih izdelkov: dropsa, karamel, medenih kolačkov itd. Jos. Reister, tovarna sladlic in kandidov, Šostanj, Spodnje Štajersko. 5915

Velika izbira pokrajinskih

umetniških in drugih

RAZGLEDNIC.

Narodna knjigarna,

Prešernova ulica 7.

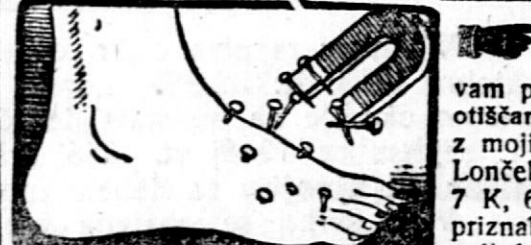
PRODAJALKA

starejša, z večletno prakso, se sprejme v mešano trgovino A. Sušnik, Ljubljana, Zaloška cesta št. 21. - 604

Sprejmeta se takoj

šivilja in učenec

za trgovaško obrt. - Alojzij Novak, Domžale 610. 6058

povedo vsa druga sredstva, in pri volitvi zoboh. Ako brez uspeha, denar nazaj. Cena 3 K, 3 škatljice 7 K, 6 škatljice 11 K. - Komany, Košice (Kassa) 6079

trgovina s cigaretami papirjem družba z omejeno zavezo Sanydusht, Galicija

najboljše cigaretni papirji

Velod pravočasne oskrbe surovin zamoremo

točno, ceni in redno dobavljati.

Viničar

se laže za dobro trajno plačbo na Dolenjskem. Sposoben naj bo za umno obdelovanje vinograda. Viničar, zdrav, z eno ali dvestimi otroki, ki bi pomagali v vinogradu, imajo rrednost. Poleg dobre plače in stanovanja dobi po dogovoru še druge ugodnosti. Ponudbe z natančno navedbo služb in izpričeval sprejema A. Sušnik, Ljubljana, Zaloška cesta 21. 6'27

500 kron

vam plačam, ako vaša kurja očesa, bradavice, otisanci ne izginejo v treh dneh brez bolečin z mojim uničevalcem korenin »Riobalsam«. - Lonček z jamstvenim pismom 3 K, 3 lončki 7 K, 6 lončkov 11 K. Na stotine zahvalnih in priznanih pisem. Zobobol odstrani »Fides« pri najhujših revmatičnem zobobolu, ko odpovedo vsa druga sredstva, in pri volitvi zoboh. Ako brez uspeha, denar nazaj. Cena 3 K, 3 škatljice 7 K, 6 škatljice 11 K. - Komany, Košice (Kassa) 6079

Stare damske klobuke

sprejema v popravilo in tudi nove prenaša na nove oblike Fran Cerar, tovarna slaničnikov v Slobi, pošta Domžale pri Ljubljani. - Cene primerno nizke, postrežba točna - 5498

Bukova drva

v polenih po 1 m dolgih se dobijo pri - Anton Reschitz, lesna trgovina Ljubljana, pisarna Dvorni trg št. 1, II. nadstropje. 5882

Vino (šilher)

izabela okoli 100 hekto ter nekaj vagonov dobrega štajerskega jabolčnika je naprodaj. Na željo priskrbim sode. Naprodaj je tudi 5 vinskih črpalnic (pump) še z mirovnimi cevmi proda točno in najceneje F. Rosenkranz, Gradec, Annenstr. 60.

Modni salon

R. Fabčič, Rimska cesta 6.

Velika izbira modelov in velour-klobukov za jesen in zimo. Izbira raznega nakita in potrebščin za klobuke. Ravnotam se sprejme učenka, bivajoča v Ljubljani.

Došel je

krasen nakit

za božična drevesca; jako lepe masivne oblike (ni steklo). Poskušne pošiljave 12 tuc. K 38,40, franko poštne in zavitka pošilja

tvrdka F. Šibenik,

izdelki »Adria«, Ljubljana,

Gospodska ul. 16. 5896

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Dejniška glavica 10.000.000.- kron. Stritarjeva ulica števil. 2. Poslovalnica c. kr. avstrijske državne razredne loterije. Rezervni fond nad 2.000.000.- kron.

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju. Sprejema

vloge na knjižice in tekoči račun Kupuje in prodaje vse vrste vrednostnih papirjev, financira erarične dobave in dovoljuje

proti ugodnemu obrestovanju. APROVIZACIJSKE KREDITE.

Prodajam
moško in žensko kolo
tudi **motorno kolo**, vse v najboljšem stanju. Kat. tiskarna III. nadst., Copic.

Kateri Jugoslovanci
bi bil tako dober, da bi mladi, inteligentni Jugoslovanci preskrbeli kako sbrati v pisarni? Če ne ponudbe do naslovom „Ju slavija.“ 6094

Fina lovška puška
dvocevka se ceno proda. Naslov pove upravnistvo „Slov. Naroda.“

10 kg bela moke
dem tistemu, ki mi preskrbi lokal v sredini mesta ali pa stanovanje z dvema sobama. Kdo, pove „Slov. Narod.“ 6090

Trgovsko naobražen mladenič, 20 let star, invalid brez zun. poškodb, želi vstopiti v službo pri katerikoli trgovcu ali trgovskem podjetju. Obvlada slov., slobohrvat in nemški jezik v govoru in pisavi, trgovske predmete in nemško stenografijo. — Cenjene ponudbe pod: „Abs. 3 let. trg. akad. 6011“ na upravnistvo „Slovenskega Naroda.“

Šestošolec išče
zračne meblovane sobe
s hrano ali pa brez nje, ako mogoče z uporabo klavirja. Plača v denarju.

Kuharico
za vse išče samostojna gospa. Z nje slovenščine potrebno. Ponudbe s s. r. č. čevati na **Jelšava grofica Draškovič**, Zagreb, Zrinski trg 3. 6092

Gospodična
slovenskega, nemškega in angleškega jezika v govoru in pisavi veča, ki je dovršila 2 letnika učiteljske pripravništv in ima lepo pisevo, želi **primerne službe** v kake trgovski, bančni ali odvetniški pisarni. Naslov pove iz prijaznosti uprav. „Slov. Naroda.“ 6014

Krema za britje
najboljše kakovosti, peraba brez vode, porcelanski lonček s 7-39.

MILO za BRITJE
pristno, najboljša vrsta, 3 kom. K 9. — 1 kg K 34. — Proti vpošiljavi zneska naprej dobavlja **M. Janker**, eksportno podjetje v Zagrebu št. 15, Petrin'ska 3/III. Hrvatska. — 4798

Fin macedonski
cigaretni tobak
se proda.

Naslov pove upravnistvo „Slov. Naroda.“
PRODAJALKA
popolnoma izurjena v trgovini meša nega blaga, zmožna slov. in nemškega jezika v govoru in pisavi želi **zredni službo**. Ponudbo pod: „Prodajalka 6086“ na upr. „Slov. Naroda.“

Slovinci, pozor!
Zaradi starosti prodajam svojo tovarno za izdelovanje lesenih predmetov, (stolov) itd. ter dobro dobo žago z izvrstno vodno močjo, blizu mesta in dveh želez. postaj na Sp. Štajerskem. Naslov pove uprav. „Slov. Naroda.“ 6080

Išče se
meblovana soba
z dvema posteljama eventualno s kuhinjo za takoj ali za 1. november. — Pismene ponudbe na upravnistvo „Slov. Naroda“ pod „stanovanje“. 6096

Pisarniški sluga
se takoj sprejme za stalno. — Pismene ponudbe pod „Sluga“ na upr. „Sloven. Naroda.“

Sprejme se
vrtnar.
Ponudbe s prepisi spricval je vnositi oskrbnistvu grajsčine v Ribnici

Pozor!
Kupi se hiša z vrtom
v Ljubljani ali bližnji okolici. — Cena 30.000 K do 60.000 kron. Posredovalec dobi 1000 kg premoga in 100 kg krompirja. Ponudbe na upr. Sl. Naroda pod „Hiša“ 608. 6081

Iščem
učenca ali učenke
za trgovino z mešanim blagom. Ivan Lescinszky v Šmarju pri Jelah.

Trgovski potnik
vojaščine prost, zmožen obeh deželnih jezikov, išče službo v kakoli večji tovarni ali trgovini. — Nastop lahko takoj. Ponudbe pod „trgovce 6010“ na upravnistvo „Slovenskega Naroda.“

Poslovodja
zmožen obeh deželnih jezikov, vojaščine prost, želi mesta v špeditorsko trgovsko ali z deželni pridelki. — Plača po dogovoru. — Nastop lahko s prvimi novembrom. Ponudbe pod: „Stv. 608/6086“ na upr. „Sl. Nar.“

Več raznašalk
za „Slovenski Narod“
še sprejme takoj
proti dobri plači.

Vpraša se v Narodni Tiskarni.

DAMSKA+
MESEČNA PREVEZA
zdravniško priporočena
Varuje pred prehlajenjem, dobro vsesava, piše, komoda in praktična, varčuje perilo, se dobro pere ter ostane vedno mehka. Kompletna garnitura K 12.—, 20.—, na leta trpežna K 28.— 36.—, najfinjša pa K 44.— in K 50.—
Porto z zavojem K 150 Vvarstva žensk izumivalni aparat 40.—, 45.— K. Pošiljatev diskretna. — Higijena, blaga trgovina Sl. Potoky Dunaj, VI. Stego-gasse 15. 1199

Kupujem zmedene
ženske lase.
Stefan Strmoli,
Ljubljana, Pod Zrnanč št. 3.

POZOR! Zaradi vpošiljanja v vojašnice studevanje je lokal odprti samo za prodajo blaga in stor ob delavskih samo od 9. do pol 1.

Enonadstropna hiša
v ljubljanskem predmestju, 6 let stara, obrestujoča se po čistih 6%, se za 48.000 K prod. — Vpraša se: Sodna ulica 5., pritličje, levo. 6091

Prazne vreče
vsake vrste in suhe gobe kupuje vedno 1 v vsaki množini ter plačuje po najvišjih dnevniških cenah trg. firma **J. K. Šlan, Kranj, Goranj.**

Sprejme se poštena in spretna
služkinja
za vsa domača dela, ki zna tudi nekoliko kuhati. Plača 40 do 50 kron. Ponudbe pod: „izurjena 6065“ na upravnistvo „Slovenskega Naroda.“

Hotel Europa na Bledu
oddaljen 2 minuti od kolodvora — popolnoma opremljen — se proda prostovoljno. Kupci naj se ogledajo ali staviijo vprašanja na lastnika **Rudolfa Kokalj, Ljubljana, Prešernova ul. 54 I.** Posredovalec izključeni. — 6045

Po solidnim cenah
slaščice
na rebo. 5918
M. TOMAŽIN, LJUBLJANA,
Sv. Jakoba trg 9

Krepak 15 letni deček
srota, išče mesta kot vajenec v trgovini na deželi ali pri kakem rokodelcu ali pa mesta blapca proti popolni oskrbi. Zahteva se stroga toda dobrohotna vzg. ja. Natančneje se izve pri **M. Pircu, odvotniku v Ljubljani, Sigetova ulica št. 1.** — 6066

Prodasta se
2 kočiji in brek
v dobrem stanju. — Kupei si vozove lahko ogledajo v sredo t. j. 30. t. m med 3 in 5 uro popoludne v **heliu, skladišče destilacije „Florina“.**

Lepe, nemešane, dobro
SUHE GOBE
kumno, vosek, brinjevo olje, kupi po najvišjih cenah
M. Rant, Kranj.
Prodaja **Brinjevo, olje, sadlo, vec, vino** letine 1917 v vsaki množini po zmernih cenah.

Izpuščaie
hrasto, arbedice, grinde in druge kožne bolonzi odpravljajo hišo in sigurno Paratol, domače maslo. Ne umaže, je brez vonja, zato uporaba tudi čez dan. Veliki lonček K 5.—, dvojnati K 9.—. Dalje Paratol tresni prašek za varstvo občutljive kože škrtljica K 3.—. Oboje se dobi prot, vposlatvi zneska od Paratol-Worke Apotheker Ulmer, v Budimpešti VII-24. Róssa utca 21.

Konjak.
Za oslabele vsled starosti, za slabosti v želodcu in proti izgubi telesne moči je star **vinški konjak** pravo poživljenje. Pošilja 2 polilitrski steklenici franko z zahtojkom vred za 60.— K. Benedikt Horst, graščak na graščini 6 116 pri Komleah, Štajersko.

„ADRIJA“
Mirodilnica in zaloga
fotografskih aparatov ter potrebščin.
Ljubljana, Šelenburgova ul. 5.
Barvila za obleke „TEKLA“. Pralni praški. Čistila za slavnike „STROBIN“. Nadomestilo tobaka. Nadomestilo tjaletnega mila. „ROŽNI PRAŠEK“ najboljša sredstva za negovanje polti. Preizkušeno dobra sredstva proti moljem. — Parfimi in dišave. Sredstva za konzerviranje jajc. — Koncesionirana zaloga strupov.

Kupim hišo
(manjšo vilo) s posestvom eventualno tudi kraj gozda na Kranjskem ali Štajerskem. — Ponudbe na upravnistvo „Slovenskega Naroda.“ 5954

Iščem
zr. akosnjil nastop izurjeno, pošteno
KUHARICO,
proti dobri plači. — Naslov pove upr. „Slovenskega Naroda.“ 5769

Kdor mi preskrbi sobo
za eno osebo v bližini juž. kolodvora dobi 300 kg premoga in če je mogoče še sedaj do 1. nov. Ravnam se d. bi dobro ohranjeno **moško kolo**. Naslov se izve v upravnistvu „Slovenskega Naroda.“ 6061

Kupi se vsaka množina
alkohola
in naj se tozadevne ponudbe pošljejo pošta Ljubljana, poštai uredal 149

Čas je že sedaj
da si nabavite pravočasno kot najbolj primerno

Božično darilo
še pravo izvrstno dišečo toaletno milo vseh vrst pri firmi **Milan Nočev, Sv. Petra cesta št. 28.**

MODNI SALON
STUCHLY-MASCHKE
v LJUBLJANI, Židovska ulica št. 3 in Dvorski trg 1
priporoča prve vrste
VELOUR-KLOBUKE
najfinjše blago zadnje novosti tvornic v Novem Jicinu, ter **svilene in baržunaste klobuke in čepice.**
Popravila se sprejemajo in vestno izvršujejo. — žalni klobuki vedno v zalogi.

Za splošno jesensko in spomladno gnojenje
(posebno za močvirnata tla)
je radi pomanjkanja dragih gnojil najbolj priporočljivo
to preizkušeno
prvovrstno apno kot umetno gnojilo
(Mörselkalk)
najboljše nadomestilo Tomaževih žilindrov, ki prekosli vsa dosežanja nadomestna gnojila. — Oddaja celih vagonov (10.000 kg), kakor tudi manjših množin pri veletrgovini 5654
Fran Derenda, Ljubljana Emonska cesta 8.

Št. 14497.

RAZGLAS
V smislu razpisa c. kr. deželne vlade za Kranjsko z dne 15. oktobra 1918, št. 32.952, odreja mestni magistrat za ljubljansko mestno okrožje na podstavi določila § 6 ministrske naredbes z dne 11. septembra 1918 št. 335 dr. zak. **popisovanje domačih mlinskih strojev** za debelo moko in drugo vsake vrste.
V to svrho se pozivlja vsakdo, ki ima doma mlinski stroj za mletje žita i. dr. katerekoli vrste, bodisi v posesti ali shrambi, bodisi za lastno rabo ali pa na prodaj, da pada tekom 3 dni mestnemu magistratu naznanilo o tem na posebni tiskovini, katero je dobil v obrtnem referatu mestnega magistrata brezplačno.
Kdor bi svojo posest zatajil ali se svoji dolžnosti drugače ne odzval, bo de v smislu § 10 cit. strogo kaznovan.

Mestni magistrat ljubljanski,
dne 28. oktobra 1918.

Usnjate
nabitke
priporoča
Peter Kozina & K°
trgovina s čevlji 5886
Ljubljana :: Breg 20.

Zelim kupiti hišo z vrtom
v vrednosti od 30 do 40.000 K v Ljubljani ali okolici. — Ponudbe do konca oktobra na upravnistvo „Slovenskega Naroda“ pod št. 5998.

Tesarje in mizarje
proti dobremu plačilu (za hrano in stanovanje skrblieno) sprejme **ANTON STEINER, Ljubljana, Jer. v. ulica št. 11.** 175

Hiša z več njivami
se proda. — Naslov pove upravnistvo „Slovenskega Naroda.“ 6040

Dobro ohranjeno
moško kolo
s predvojno, skoro popolnoma novo pnevmatiko, se proda. Naslov pove upravnistvo „Sloven. Naroda.“ — 6030

Inteligentna, gospodinjstva vešča
gospodična
išče mesto reprezentantke doma ali kot opora gospodinj. Dopisi z natančno navedbo pod „reprezentantinja 6042“ na uprav. „Slov. Naroda.“

+

Pretnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je naša ljubljena hčerka, sestra in teta, gospodična

Mici Košiček

v Slavoniji Novi Sad, 21. t. m., po kratki španski bolezn v 31. letu svoje mladosti, umrla.

V Ljubljani, 28. oktobra 1918.

Žalujoče rodbine:
Košiček, Elesini, Stiplošek.

Zahvala.

Za mnoge dokaze iskrenega sočutja, ki so nam došli povodom prebriske izgube naše srčno ljubljene hčerke oziroma sestrice

PEPCE

za krasno cvetje in mnogoštevilno spremstvo na zadnji poti, izrekamo vsem najprisknejšo zahvalo.

Posebno hvalo pa dolgujemo č. sestram iz reda sv. Križa v Jožefišču na Poljanski cesti, ki so požrtvovalno stregle med boleznijo dragi pokojnici.

Štepanja vas, 27. oktobra 1918.

Žalujoča rodbina Babšekova.

Oddam v najem večje posestvo
z vsem orodjem in živino, datje gostilno, na željo tudi žago na vodo. Z živili preskrbljeno do prihodnje žetve. — Naslov pove uprava „Sl. Nar.“ pod št. 5715, ako znamka za odgovor.

NE ZAMETUJTE DENARJA!
Ne kvarite oblek z raznimi vojnimi barvami!
Nudim Vam edino zajamčeno dobro, trežno in blagu neškodljivo **barvo za obleke „Internacional“** iz najstarejše in največje tovarne za barve.
Na stotine priznanih pisem vsakemu na razpolago.
Razpošiljam samo I. vrste v sledečih barvah: črna, modra, temnozelen, rdeča, temnordeča, vijoličasta, siva, rjava in rumena. Da se napravi temnomodra, se zmeša polovico črne, polovico modre.
Na zahtevo slovensko navodno.
100 zavojev po K 45.— za 100 zav. K 50.—
500 zavojev po K 45.— za 100 zav. K 50.—
1000 zavojev po K 45.— za 100 zav. K 50.—
Poštne prosto pošilja 5584
Rudolf Cotič, Vrhnika.
Za vsakega trgovca velik zaslužek!

GONILNI JERMENI ni papir **Otto Haase & Sohn** Gradec.